

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

FERNALD TEKNİĞİNE UYARLANMIŞ METİNLERİN
DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA
BECERİLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İsmail TUNÇ

Niğde
2018

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

FERNALD TEKNİĞİNE UYARLANMIŞ METİNLERİN
DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA
BECERİLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İsmail TUNÇ

Danışman: Doç. Dr. Emre ÜNAL

Niğde
Ocak,2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez/seminer yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.27/12/2017

İsmail TUNÇ

ONAY SAYFASI

Doç. Dr. EMRE ÜNAL danışmanlığında İSMAİL TUNÇ tarafından hazırlanan "**Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metinlerin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi**" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Programı (Y.L.) Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

29 / 01 / 2018

JÜRİ :

Danışman : Doç. Dr. Emre ÜNAL

Üye : Doç. Dr. İbrahim ÇOŞKUN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Remzi KILIÇ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdür V.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FERNALD TEKNİĞİNE UYARLANMIŞ METİNLERİN 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA BECERİLERİNE ETKİSİ

TUNÇ, İsmail

İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emre ÜNAL

Ocak 2018, 182 Sayfa

Bu araştırmada, Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığının 2012 yılında 4. sınıflarda okutulmak üzere yayımlanmış olduğu İlköğretim Türkçe 4 Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan Fernald Tekniğinin uygulanabileceği on adet metin belirlenerek uyarlanmıştır. Metin seçiminde tür, konu, uzunluk vb. koşullar aranmamıştır.

Belirlenen on metnin her biri için 20'şer sorudan oluşan başarı testleri hazırlanmıştır. Soru hazırlama evresinde sadece metnin içeriğiyle ilgili değil, 4. sınıf kazanımlarıyla ilgili de sorular hazırlanmıştır. Belirlenen on metinden bir tanesi ön-test olarak uygulanmıştır. Sekiz tanesi süreç metni ve bir tanesi son-test olarak uygulanmıştır.

Araştırma Yozgat, Boğazlıyan Uzunlu Atatürk İlkokulu ve Çalapverdi İlkokulu'nun 4. sınıflarında yapılmıştır. Her iki sınıfta da 18 öğrenci bulunmaktadır. Uzunlu Atatürk İlkokulu 4. sınıfı deney grubu, Çalapverdi İlkokulu 4. sınıfı kontrol grubu olarak random (rastgele) yöntemle belirlenmiştir. Ön-test uygulaması sonrasında elde edilen veriler TESTAN programı ile analiz edilerek başarı ortalamaları elde

edilmiştir. Başarı puanları SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Kontrol grubunun ön-test başarı ortalaması deney grubunun başarı ortalamasından yüksektir. Deney ve kontrol grubunun başarı puanları arasında bu fark istatistikî olarak anlamlı çıkmamıştır.

Diğer 8 süreç metni her hafta bir uygulama olacak şekilde kontrol grubuna araştırmacı tarafından okunmuş, ardından test uygulanmıştır. Bir tane test ise son-test olarak uygulanmıştır. Fernald tekniğine uyarlanmış aynı metinler araştırmacı tarafından deney grubuna araç-gereçle desteklenerek okunmuş, ardından test uygulanmıştır. Testler sonunda elde edilen veriler TESTAN programı ile analiz edilmiş, başarı puanları ve puan ortalamaları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunun başarı ortalaması kontrol grubunun başarı ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. SPSS 21 ile yapılan analiz sonunda deney ve kontrol grubunun başarı puanları arasında bu fark istatistikî olarak anlamlı çıkmamıştır.

Bu sonuç, Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin, öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini olumlu yönde etkilediğini fakat bu etkinin istatistikî sonuçları etkilemediğini göstermektedir. Araç-gereçlerle ve duyularla zenginleştirilmiş dinleme etkinliklerinin daha verimli ve etkileyici olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dinleme, dinleme eğitimi, dinleme becerisi, Fernald tekniği, çok duyulu öğretim

ABSTRACT

POST GRADUATE THESIS

THE EFFECT OF ADAPTED TEXT FOR FERNALD TECHNIQUE ON LISTENING COMPERHENSION OF THE FOURTH GRADE STUDENTS

TUNÇ, İsmail

Department of Primary Teacher Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Emre ÜNAL

January 2018,182 Pages

In this research, the effects of adapted texts for Fernald Technique on listening comprehension of the 4th grade students have been researched. For this purpose, 10 texts that Fernald Technique can be applied which are in Primary School Turkish Teacher's Book 4, published by Ministry of Education in 2012 for using at the 4th grade have been selected and adapted. Any conditions like type, subject, length etc. have not required on the text selections.

Achievement tests consisting of 20 questions have been prepared for each ten selected texts. While preparing questions, have been prepared not only about contents but also 4th grade objectives. One of the ten selected texts have been applied as pre-test. Eight texts continuum texts, the last test have been applied as a post-test.

Research has been carried out among the 4th grade students Boğazlıyan Uzunlu Atatürk Primary School and Çalapverdi Primary School in Yozgat. In both classes, there have been 18 students. Uzunlu Atatürk Primary School 4th grade class has been determined as experimental group, Çalapverdi Primary School 4th grade class has been determined as control group randomly. Geathering the datas after the pre-test have been

analyzed by TESTAN programme, achievement averages have been gained. Achievement averages have been analyzed with SPSS 21 programme. Achievement average of control group have been higher than experimental group. Difference between achievement scores of experimental and control groups have been statistically not significant.

The other eight continuum texts providing one application in each week have been read to control group by the researcher and then the tests have been applied. One text has been applied as a post-test. The same texts which have been adapted for Fernald Technique has been read by researcher to the experimental group by supporting them with materials and then tests have been applied. The results of applied tests have been analyzed by TESTAN programme, and the achievement scores and score averages have been determined. As a result of applications, the achievement scores of experimental group have been higher than the scores of the control group. As a result of analysis made with SPSS 21, difference of the achievement scores between experimental and control groups has not emerge statistically significant.

This result reveals that the adapted texts for Fernald Technique have affected the listening comprehension of students positively but this has not affected the statistic results. It has been observed that listening activities enriched with materials and sensories are more productive and efficient.

Key Words: Listening, listening teaching, listening skills, Fernald Technique, multisensory teaching

ÖNSÖZ

İnsan önce duyduğunu fark etti ve dinlemeye başladı. Dinledikçe öğrendi. Öğrendikçe gelişti. Büyüdü, konuşmaya başladı. Konuşmak güzel kazanımdı ama insan artık dinlemiyordu.

Öğrenmiyor, duyguları paylaşmıyor, kurallara uymuyor, emirleri uygulamıyor, sorunları çözmiyor, anlamıyor, anlaşıyor, gülmüyor, ağlamıyor, yağmurdan, kuş cıvıltılarından, yaprakların hışırtısından Neşet Ertaş 'tan, kalp atışından haberi yok; çünkü dinlemiyor.

İnsanın yaşamla kuvvetli bir bağı olan dinleme, üzerinde durulması gereken önemli bir beceridir. İnsan beynine ilk bilgi akışı dinleme yoluyla gerçekleşir. Bu akışlar birden çok duyu aracılığıyla sağlanırsa kodlanması ve geri çağırılması kolaylaşır. Bu amaçla bu çalışmada çok duyulu bir öğretim tekniği olan Fernald Tekniği' ne uyarlanmış metinlerin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi üzerinde durulmuştur.

Yüksek lisans eğitimim sırasında bana karşı sabır ve hoşgörü gösteren canım aileme teşekkür ediyorum. Yine yüksek lisans eğitimim boyunca bana karşı sabır ve hoşgörü gösteren, yol gösteren, azmi gösteren, inceliği, samimiyeti, disiplini gösteren, akla, hakka, sabra yönelten bilim insanı danışmanım Doç. Dr. Emre ÜNAL 'a eğitime katkı sağlayacağıma söz vererek teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xv
EKLER LİSTESİ.....	xvi
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1.1.Dil Nedir?	2
1.1.2.Dil Öğretimi.....	3
1.1.3. Anadili Öğretimi.....	5
1.1.4.Dil Becerileri	6
1.2.1.Dinleme	7
1.2.1.1.Dinlemenin Önemi	8
1.2.1.2.Dinleme ve İşitme.....	10
1.2.2.Dinleme ve Beyin	11
1.2.2.1.Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımı (Nörofizyolojik Kuram)	13
1.2.2.2.Çoklu Zekâ Kuramı	14
1.2.3.Dinleme Şekilleri ve Türleri	15
1.2.4.Dinlemeyi Etkileyen Faktörler	17
1.2.5.Dinleme Eğitimi	21
1.2.6.Dinleme Becerisini Geliştirme Yöntemleri	23
1.2.7.Dinleme Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	30
1.3.Çok Duyulu Öğretim (Multisensory Education)	32
1.3.1.Montessori Yaklaşımı.....	34
1.3.2.Fernald Tekniği	35
1.3.3.Orton, Gillingham ve Stillman Methodu.....	37
1.4.Hikâye Anlatıcılığı	37
1.4.1.Dijital Hikâye Anlatıcılığı	39
1.4.2.Çok Duyulu Hikâye Anlatıcılığı.....	41
BÖLÜM II.....	42
2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	42

BÖLÜM III.....	46
3.YÖNTEM.....	46
3.1.Araştırmanın Amacı	46
3.2.Araştırmanın Önemi	46
3.3.Araştırmanın Sınırlılıkları	46
3.4.Varsayımlar	47
3.5.Problem Cümlesi	47
3.6.Araştırmanın Yöntemi	48
3.7.Çalışma Grubu.....	49
3.8.Verileri Toplama Süreci	50
3.9.Verilerin Analizi.....	52
BÖLÜM IV	53
4.BULGULAR VE YORUM	53
BÖLÜM V.....	58
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	58
5.1.Sonuçlar.....	58
5.2.Öneriler.....	60
Kaynakça	62
EKLER	69

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: İletişimde Kullanılan Dinleme Türleri	16
Tablo 2: Ön-test-son-test kontrol gruplu seçkisiz desen	49
Tablo 3: Çalışma gruplarının cinsiyete göre dağılımları	50
Tablo 4: Uygulama süreci	51
Tablo 5: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön teste (Midemin Dostuyum) ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu.....	53
Tablo 6: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci birinci metni (Stetoskopun İcadı) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu.....	53
Tablo 7: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci ikinci metni (Kedileri Yiyen Fare) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	54
Tablo 8: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci üçüncü metni (Bilgili Cevizin Söyledikleri) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	54
Tablo 9: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci dördüncü metni (Çömlek Ustası Kaplumbağa) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu.....	55
Tablo 10: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci beşinci metni (Soru Balonları) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	55
Tablo 11: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci altıncı metni (Konuşan Eşyalar) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	56
Tablo 12: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci yedinci metni (Kara Toprak) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	56
Tablo 13: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci sekizinci metni (Gözlük Takan Yıldızlar) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu.....	57
Tablo 14: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan son-teste (Mutlu Park) ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu	57
Tablo 15: Midemin Dostuyum dinleme testi (ön-test) analizi.....	143
Tablo 16: Stetoskobun İcadı Dinleme Testi Analizi	145
Tablo 17: Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi Analizi	147
Tablo 18: Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi Analizi.....	149
Tablo 19: Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi Analizi	151
Tablo 20: Soru Balonları Dinleme Testi Analizi.....	153
Tablo 21: Konuşan Eşyalar Dinleme Testi Analizi	155
Tablo 22: Kara Toprak Dinleme Testi Analizi.....	157

Tablo 23: Gözlük Takan Yıldızlar Dinleme Testi Analizi	159
Tablo 24: Son-test (Mutlu Park) Analizi	161

KISALTMALAR LİSTESİ

Milli Eğitim Bakanlığı:	MEB
Aktaran :	akt.
Ve benzerleri :	vb.
Çeviren :	çev.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Beynin Yapısı12

Şekil 2:Derin Yapı Yüzey Yapı İlişkisinde Dinleme Becerisi20

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1 : Çocukların dokunsal ve stereognostic duyuları ile deney35

EKLER LİSTESİ

EK 1: Araştırma İzni.....	69
EK 2: Midemin Dostuyum Metni.....	70
EK 3: Stetoskobun İcadı Metni.....	74
EK 4: Kedileri Yiyen Fare Metni.....	80
EK 5: Bilgili Cevizin Söyledikleri Metni.....	87
EK 6: Çömlek Ustası Kaplumbağa Metni.....	93
EK 7: Soru Balonları Metni.....	103
EK 8: Konuşan Eşyalar Metni.....	110
EK 9: Kara Toprak Metni.....	119
EK 10: Gözlük Takan Yıldızlar Metni.....	126
EK 11: Mutlu Park Metni.....	134
EK 12: Midemin Dostuyum dinleme testi (ön-test) analizi.....	143
EK 13: Stetoskobun İcadı Dinleme Testi Analizi.....	145
EK 14: Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi Analizi.....	147
EK 15: Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi Analizi.....	149
EK 16: Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi Analizi.....	151
EK 17: Soru Balonları Dinleme Testi Analizi.....	153
EK 18: Konuşan Eşyalar Dinleme Testi Analizi.....	155
EK 19: Kara Toprak Dinleme Testi Analizi.....	157
EK 20: Gözlük Takan Yıldızlar Dinleme Testi Analizi.....	159
EK 21: Son-test (Mutlu Park) Analizi.....	161

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

İnsan anlamak için yaratılmış bir varlıktır. İnsan vücudu çevreyi ve yaşamı anlamak için duyu organlarıyla donatılmıştır. Organların varlığı onların tam olarak yaratılış amaçlarına hizmet edeceği anlamına gelmez. Organların işlevlerinin yani duyu organlarının anlamaya katkı sağlayabilmesi için öncelikle bireyin istekli olması gerekir. İletişim kurarken kullandığımız dil becerileri arasında bireyin isteyerek kullanacağı dinleme becerisi hayatı anlama çabasıyla birlikte gelişmeye başlar.

Dinleme, bireyin çevreden gelen veya kendi çıkardığı işitsel verileri, işitme duyusuyla bilinçli ve istekli biçimde alarak yorumlaması ve anlam çıkarması sürecidir. Dinleme becerisi işitme duyusuna bağlıdır. Anne karnından itibaren işler hale gelen işitme duyusuyla, insan beynine ilk veriler işlenmeye başlar. Bireyin anneye ve babaya ait sesleri tanıması, doğumdan itibaren ağlayan bireyin kendi sesini tanıması, dinlemeye ve dolayısıyla anlamaya atılan ilk adımlardandır. Özbay (2005: 11)'a göre "Ana dilin temellerinin büyük ölçüde oluştuğu okul çağına kadar anlama becerisi olarak sadece dinleme vardır." Okul çağında, okuma ile yeni bir anlama becerisi kazanacak olan birey, anadilini büyük ölçüde dinleyerek kazanmaktadır. Bu bakımdan dinleme becerisi diğer dil becerilerinin temelini oluşturur (Özbay, 2005: 11).

Dünyayı tanımaya başlama gibi büyük bir görevi ilk olarak üstlenen, işitme yetisine bağlı olan dinleme becerisi, eğitime ihtiyacı olmayan, kendi kendine gelişebilen bir beceri olarak görülmeyen toplumlarda iletişim güçlü olacağından birçok sorun ortadan kalkacaktır. Üniversitelerde yapılan ve yapılacak olan araştırmalar, uygulama alanlarında daha çok yer bulduğunda, dinlemenin diğer dil becerilerini etkileyeceği ve başarının artacağı görülecektir. Üzerinde durulan, gelişmesi için çeşitli çalışmalar yapılan ve daha fazla kullanılan beceri mutlaka gelişecektir (Doğan, 2012). Dinleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerinin hepsi birbirini etkilemektedir ama unutulmamalıdır ki başlangıç noktası dinlemedir.

Kendi haline bırakılan hiçbir beceri istenildiği ölçüde gelişemez. Dinlediğini anlama becerisi de farklı yöntemlerle geliştirilebilir. Karmaşık ilişkiler ağıyla dolu beyne gelen uyaranlar bir tek duyu organıyla yeterli seviyede öğrenme sağlamayabilir. Bunun yerine öğrenme nesnesinin daha fazla duyuya uyaran göndermesi öğrenmeyi daha kalıcı ve etkili hale getirecektir. Çok duyulu etkinlikler öğrenme nesnesini uzun süreli bellekten geri çağırmayı kolaylaştırarak daha hatırlanabilir hale getirir. Dinlediğini anlama becerilerini etkileyen etkenler arasında dinleyicilere bağlı etkenler olduğu kadar konuşmacıya bağlı etkenler de vardır. Konuşmacı, dinletisine kattığı zengin içerik ve destekleyici materyal ile dinlediğini anlamayı sadece dinleyicilerin becerilerine bırakmamış olur.

1.1.1.Dil Nedir?

İnsan, sosyal bir varlıktır ve toplum içinde yaşar. Diğer insanlarla etkileşim halindedir ve çeşitli paylaşımlarda bulunmak durumundadır. Bu paylaşımı çoğunlukla sözlü olarak yapar. Aynı toplum içinde yaşayan insanlar iletişim kurabilmek, anlaşabilmek, paylaşabilmek gibi kaygıları gözeterek ortak bir sözel yapı oluşturmuşlardır. Bu yapının içerisinde kullanılan her ses, sesleri ifade etmekte kullanılan işaretler ve ses grubu, bütün bireylerde aynı varlık, olgu, duygu ve durumu işaret etmektedir. Böylece iletişim kurabilmek, anlaşabilmek ve paylaşabilmek mümkün hale gelir. Dil; toplulukları millet yapan, milleti bir arada tutan canlı ve kuvvetli bir bağıdır.

Dil insanların duygu, düşünce ve gözlemlerini işaret veya kelimelerle paylaştıkları bir sistemdir. Bu sistem ses, kelime, cümle, işaret gibi çeşitli öğelerle dile özgü kural, yöntem, beceri ve tekniklerden oluşmaktadır (Güneş, 2013: 21). Özbay'a (2012: 8) göre dil; "anlama ve anlatmayı sağlayan araçtır. Birey anlam evrenini, dil aracılığıyla yaptığı duygu, duyum ve iletişim alışverişleriyle oluşturur." Varlıkları, olayları, durumları anlaması, bireyin dile ne kadar egemen olduğuyla ilgilidir. Kişilerarası sağlıklı ilişki için de sağlam bir dil yapısına sahip olmak gerekir. Birey yaşamını sürdürebilmesi için dünyayı anlamak kadar, kendisini de anlamak ve anlatmak zorundadır. Karabay'a (2014) göre kişilerin toplumla uyum içinde yaşamasını sağlayan

en önemli araç dil olduğundan dili öğrenmenin özünde yatan ana amaç da dilin temel işlevi olan yazılı ve sözlü iletişimin sağlanmasıdır. Dil, kendine özgü kuralları olan bir iletişim aracıdır... İnsanlığın bütün maddi ve manevi kazanımları dilin sunduğu imkânlar neticesinde geleceğe taşınabilmektedir. (Aytan ve Güney, 2012: 1). Dil, toplumun ortaklaşa oluşturduğu ve kullandığı canlı bir varlık, toplumsal bir kurum; insana dünyaya açılma, dünyayla ilişki kurma olanağı sağlayan, onu öteki canlı varlıklardan ayıran ve onu özgür kılan temel bir niteliktir (Erişek ve Yücel, 2002). Durmuş' a (2013) göre dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş simgesel bir dizgedir. M. Ergin' e (1989: 7) göre dil; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan, kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir. Ünalın' a (2004; akt. Zengin, 2010) göre dil, kültürün göstergesidir. Kişi her şeyden önce ait olduğu toplumun diliyle tanışır. Her toplumun duyuş, düşünüş ve davranış özellikleri vardır. Bunun ifade yolu ise ancak dille mümkündür.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi dil; iletişim, düşünce ve kültür aktarımı, paylaşım, bağlılık, üretim gibi sorumluluklara sahip, aynı zamanda belirli kuralları olan bir sistemdir. Hayatın her alanında insanlar bu sisteme ihtiyaç duyarlar. Dil insanları diğer canlı varlıklardan ayırır.

1.1.2.Dil Öğretimi

Anne karnından itibaren işitmeye başlayan birey, karşılaşılan nesneye, duruma ve harekete karşı çevresindeki yetişkinlerin verdiği sesli tepkileri hafızasına işler, sonraları kendisi de aynı sesli tepkileri vererek dil öğrenimine başlar. Ailede başlayan dil edinimi, bireylerin geleceklerini şekillendirmelerinde önemli rol oynar. Bebeklerle oynanan oyunlarda bile anlamlı seslerin kullanılması, dil gelişimini olumlu yönde etkiler. Bu yüzden ebeveynler, çocuklarının yanında ne konuştukları kadar nasıl konuştuklarına da dikkat etmelidirler.

“Dil öğretimi, sistemli bir şekilde okul döneminde ele alınır...okul hayatı, dilin doğru ve etkili kullanımının öğretildiği; inceliklerinin, derinliğinin ve estetik güzelliklerinin sistematik olarak verildiği dönemdir” (Doğan, 2012: 3).

Okuma, yazma, anlama, sorgulama, düşünme, sorun çözme gibi işlemler dille gerçekleştirilmektedir (Güneş, 2011). Yaşam kalitesini etkileyecek bu işlemlerin olumsuz etkilenmemesi için etkili bir dil öğretimine ihtiyaç vardır. Dil öğretiminde kullanılan yaklaşımlar birçok sınıflamaya dahil oldular.

Güneş’e (2011) göre Türkçe öğretimindeki yaklaşımlar “davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı” olmak üzere 3’e ayrılır:

- 1. Davranışçı Yaklaşım:** Davranışçı yaklaşımla Türkçe öğretiminde, dil becerileri yerine davranışlar ön plâna çıkmıştır. Önceden belirlenen davranışları uyarı-tepki bağlamında ve şartlandırma yoluyla öğreterek öğrencilerin dil becerilerinin geliştirileceği düşünülmüştür. Davranışçı yaklaşım okuduklarını anlama, kendini ifade etme, zihnindekileri yazıya aktarma, zihinsel sözlüğü zenginleştirme, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma gibi becerilerin geliştirilmesinde de etkili olamamıştır.
- 2. Bilişsel Yaklaşım:** Sunuş yoluyla ve buluş yoluyla yapılan Türkçe öğretimidir. Fazla uygulanmamıştır.
- 3. Yapılandırmacı Yaklaşım:** 2005 Türkçe Öğretim Programıyla uygulanmaya başlayan bu yaklaşıma göre Türkçe öğretiminin amaçları dil, zihinsel, sosyal, iletişim, öğrenme, zihinsel bağımsızlık gibi becerileri geliştirme olarak belirtilmiştir.

Doğan ’a (2012) göre dil öğrenimi, “ailede başlar, okulda devam eder. Dil belli bir zaman diliminde öğrenilip bitirilmez; dil öğrenimi bir ömür boyu devam eder.” Yeni nesnelere, yeni hareket, olgu, duygu ve durumlara verilen adlarla sözcük dağarcığı geliştirmekte, farklı etkilere verilen farklı tepkiler, kelimelere yüklenen anlamlar dilin anlama boyutuna etki etmektedir. “Canlı bir varlık” (M. Ergin, 1998: 7) benzetmesi yapılan dil sürekli geliştirmekte ve değişmekte olduğu için bireyler yaşamları boyunca yeni kazanımları elde etmek zorundadır. Bu da dil öğrenimini tüm ömre yaymaktadır.

1.1.3. Anadili Öğretimi

Anadili, bireyin ailesinin ve soyca bağlı olduğu milletin kullandığı dildir. Anne karnında işitme duyusunu kullanmaya başlayan birey, annesinin ve üyesi olduğu milletin konuştuğu dili, dinleyerek anlamlandırmaya çalışır. Kullanılan kelimeleri taklit ederek seslendirir. Kelimeleri nasıl bir araya getireceğini ve nerelerde kullanacağını fark eden bireyin anadilinin temelleri atılır. Anadilini doğru bir şekilde öğrenen birey başkalarına benzeme ihtiyacı duymaz; kendisi gibi olur. Çevresi tarafından anlaşılır, kabul görür, çatışma yaşamaz.

Doğan her çocuk gözlerini dünyaya kendisini çepeçevre kuşatan bir dil içinde açar. O dilin ses dizgesini edinir, o dille anlama ve anlatma bilinci uyanır (Özby, 2012: 7).

Anadili, çocuğun kendi annesinden, ailesinden, çevresinden, içinde bulunduğu kültürel/dilsel topluluktan belirli, bilinçli bir öğrenim evresi olmaksızın edindiği, öğrendiği dildir (Öztürk, 2010: 8).

Çocukların, öğrendiklerinin farkına varmadan bir dili öğrenmelerine edinim denir (Huber, 2007). Dil edinimi; bireyin anne karnında işittiği ilk sesler ve anlamlı kelimelerle başlayan, dil becerisine kavuşma yolculuğunun kendiliğinden oluşan kısmıdır. Cemiloğlu'na (2001; akt. Demir ve Yapıcı, 2007) göre dil becerisine ister davranışçı psikoloji açısından bir “öğrenme” olarak isterse işlevsel anlamda bir “edinme” olarak bakılsın, gelişme süreci belli bir sıra izler. Her birey anadilini ailesinden ve mensubu olduğu milletten edinmeye başlar; yine mensubu olduğu milletin planlı ve programlı anadili öğretimiyle edinmeye devam eder. Anadilinin öğretimi, dersler egemen dilde işlenirken anadilinin de ikinci bir dil dersi gibi verildiği bir sistemi ifade eder (Öztürk, 2010: 8).

Anadili derslerinde çocuklara her şeyden önce doğru ve düzgün konuşma beceri ve alışkanlığı kazandırmak gerekmektedir (Özby, 2005). Bu sayede kişilerarası ilişkilerini geliştirmek, ait oldukları topluma uyumlarını sorunsuz hale getirmek mümkün olacaktır.

“Anadili dersi hem bir amaç hem de bir araç derstir. Bu bağlamda her ders bir ölçüde anadili dersi, her öğretmen de anadili öğretmenidir” (Özdemir, 1976). Anadiline hâkim olan öğrenci diğer derslere de hâkim olacaktır. Anadili öğretimini yalnızca anadili öğretmenlerine bırakmak büyük bir yanlış olur. Bilim, sanat, spor, edebiyat gibi alanlara ait terimleri öğrenmek, bu alanlara yeni kelimeler kazandırmak, okullardaki eğitimcilerin sorumluluk alanına girer.

Bireyin yeni düşünceleri zorlanmadan oluşturması ve bunu aktarması anadilinin öğreniminin düzeyine bağlı olarak değişir. “Evreni söze dönüştürme, sözcükleştirme anadilin toprağında gerçekleştirilebilir. Anadilin söz değerleriyle adlandıramadığımız bir düşünce, düşünce biçimini ve niteliğini kazanmamıştır.” (Özdemir, 1976). Tam anlamıyla “düşünüyorum” diyebilmek için anadilini en iyi şekilde öğrenmek gereklidir.

1.1.4.Dil Becerileri

İnsanların kendilerine aktarılan duygu ve düşünce ürünlerini anlaması ve diğer insanlarla duygu ve düşüncelerini paylaşabilmesi için dil becerilerine ihtiyaçları vardır. Anlamak için dinleme ve okuma becerileri; anlatmak içinse, konuşma ve yazma becerileri gereklidir.

Doğan’a (2012) göre dil; anlama ve anlatma becerilerinin altında kazanılış sırasına göre; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan meydana gelir. İnsan, bu dil becerilerin tamamına sahip bir şekilde dünyaya gelmez. İlk sahip olduğu beceri dinlemedir. Dinlemeyi, konuşma takip eder. Okul çağında da okuma ve yazma becerilerine sahip olur.

Dört temel dil becerisi ilköğretim Türkçe programında öğrenme alanı olarak belirlenmiştir. Öğrenme alanları dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu başlıkları altında ele alınmıştır (MEB, 2005: 11). Dört temel dil becerisinin temelinde, dinleme becerisi bulunur. Bireyin ilk sahip olduğu beceri olan dinleme becerisi, diğer tüm becerileri etkiler. Özbay’a (2009) göre “Çocuklar öğrenmeye

dinleme ile başlarlar. Dinleme konuşma, okuma ve yazma gibi diğer alanlara da temel oluşturur” (Akt. Emiroğlu ve Pınar, 2013) .

Mert’e (2013) göre; dinleme ve okuma anadilinde anlama gücüne yönelik becerilerdir ve alıcı dil olarak da bilinir. Konuşma ve yazma ise anlatım gücüne yönelik becerilerdir ve verici dil olarak da adlandırılır. Dil becerilerinin temellerinin büyük ölçüde olduğu okul çağına kadar anlama becerisi olarak sadece dinleme vardır. Bu bakımdan dinleme diğer dil becerilerinin temelini oluşturur (Özbay, 2012).

1.2.1.Dinleme

Bireylerin birbirleriyle olan iletişimini sağlayan dinleme ve okuma ‘alıcı dil becerileri’; yazma ve konuşma ‘verici dil becerileri’ olarak adlandırılmaktadır. Alıcı dil becerilerinden olan dinlemenin birçok tanımı yapılmıştır. Dinleme literatürde; “ilgi, ilgi ve tepki aşamalarını içeren bir süreç” (Özbay, 2012: 48); “insanın bilinçli olarak yaptığı işitmede, kulağa gelen seslerin beyinde anlamlandırılması” (Özbay, 2012: 51); “alınan uyarıdan anlam kurmayı gerektiren davranış” (Akyol, 2013: 2); “alma, sözlü ve sözsüz iletilerden anlam kurma ve bu iletilere yanıt verme süreci” (Wolvin, 1995); “ses dalgalarını işitmekten öte, o dalgaların oluşturduğu anlamları algılamayı, bu anlamlar üzerinde düşünmeyi ve icap ederse hareket etmeyi gerektiren beceri” (Doğan, 2012: 5); “duyma mekanizmalarından geçen bilgilerin kaydedilip kullanıma hazır hale gelmesini sağlayan farkındalık (Aytan ve Güney, 2012: 8)”; “ses, müzik, gürültü, konuşma gibi sesli uyarıcıları işitmek, anlamak ve zihinde yapılandırmak için kulak ve beynimizde yürütülen karmaşık süreç” (Güneş, 2013: 79); “işitilenleri anlama, anlamlandırma, yorumlama çabası” (Demir, 2009); “başka bir kişinin söylediğini işitme ve konuşan kişiyle olan ruhsal bağlanmanın birleşimi” (Tyagi, 2013) olarak tanımlanmıştır.

Çankaya (2011)’ya göre dinleme, bireyin bilişsel niteliğinin yanında, ilgi, istek ve tutumun da ilişkili olduğu beceridir. Sağlıklı bir iletişim için dinleyici ile konuşmacı arasında bilgi, tutum, davranış yönünden ortak bir etkileşim olmalıdır (Özbay, 2012: 49).

Dinleme, konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru anlayabilme etkinliğidir (Özbay, 2005: 11). Birey anadilini öğrenirken ilk ve en yoğun şekilde dinleme becerisini kullanır. Konuşulanları dinler, anlamlandırır. Sonrasında anlamlandırdığı kelimeleri seslendirmeye başlar. Burada seslendirmelerin doğru yapılması hem alıcılar için hem de işitsel veriyi gönderenler için gerçek mesaja ulaşılması açısından çok önemlidir.

Bu tanımlardan ulaşılabilecek ortak çıkarıma göre dinleme; “işitme duyusuyla başlayan, sesli bilgi aktarımının, ilgi, istek ve tutuma göre seçerek, istemli olarak yapılması işidir” denilebilir.

1.2.1.1. Dinlemenin Önemi

Dinleme; insanın fiziksel donanımlarını kullanarak sesli uyarıyı algılamasıyla başlayan, duyguların ve tutumların süzgecinden geçerek, zihinsel süreçlerle devam eden “anlama ulaşma” çabasıdır.

Bireyler arası ilişkilerin sağlıklı yürüyebilmesi, bireylerin karşılıklı olarak birbirlerini anlamasına bağlıdır. İletişimin başlaması ve devamı için kullanılan dil becerilerinden en çok kullanılanı dinlemedir. Konuşmayı, okumayı ve yazmayı bir kişi yapar, ama konuşulanı ve okunulanı dinlemeyi ise birden fazla kişi yapar. Rankin (1928) yaptığı çalışmada; 21 kişiyi 60 gün boyunca izlemiş ve uyanık kaldıkları süreler içerisinde dil becerilerinden en çok dinlemeyi kullandıkları, daha sonra konuşmayı, okumayı ve yazmayı kullandıklarını belirlemiştir. Lundsteen (1979) dinlemenin önemini şu şekilde açıklamıştır; günde bir kitap dinleriz, haftada bir kitap konuşuruz, yılda bir kitap yazarız (akt. Jalongo, 1991: 7). Gürel ve Tat’a (2012) göre dinleme kişiler arası iletişim sürecinin işleyişi ve etkililiğinde son derece önemli bir beceridir. Herhangi bir fiziksel veya zihinsel yetersizlik durumu yok ise iletişim dinleme yoluyla sağlanır.

Konuşmacının iletisi, iletiyi alması gerekenlerin ilgi, istek, tutum, ihtiyaç gibi belirleyiciler aracılığıyla iletilir. Dinleyici bu belirleyicilerin dışında kalan sesli uyarılara tepki vermez. Duyulan sesleri seçme hareketinin ve seçiciliğin olduğu, birden fazla ses içerisinden istenilenin seçildiği; dinlemenin bilinçli bir faaliyet olduğu anlaşılmaktadır (Doğan, 2012: 5). Bilinçli bir faaliyet olduğu için dinleme dinleyicinin

kontrolünde gelişen bir süreçtir. Dinlemenin bireyin hayatında kapladığı yer ve önemi düşünüldüğünde, gelişmesi kendi haline bırakılmamalıdır. Bir öğrenci sınıf içerisinde geçirdiği zamanın % 50-75'ini öğretmenini, arkadaşlarını ve sesli materyalleri dinlemekle geçirmektedir (Temur, 2010). Bildiklerimizin yaklaşık %80'i dinleme yoluyla kazanılmaktadır (Hunsaker, 2013; akt. Akyol, 2013: 1). Bireyin yaşamında bu kadar etkin rol oynayan dil becerisinin eğitimini sağlamak bireye etkili dinlemeyi bilme, ön yargısız fakat eleştirerek, sorgulayarak dinleyebilen ve dinlediklerine yönelik konuşup yazabilen nesiller yetiştirmemizi sağlayacaktır (Yıldırım, 2007).

Dinlemede amaç her zaman anlama ulaşmak değildir. Doğan'a (2012: 5) göre bazen zevk için, rahatlama için de dinleme gerçekleştirilir; müzik, doğadaki sesleri dinlemede olduğu gibi. Ruhsal sorunlara alternatif bir tedavi yöntemi olarak kullanılan müzikle tedavi yönteminde de dinleme vardır. Bir psikologun hastasını dinlemesi, ustanın arızayı tespit etmek için motoru dinlemesi, hakimin davalı ve davacıları dinlemesi, doktorun hastasının kalbini dinlemesi, sorunların çözümüne yönelik dinlemedir. Öğrencinin öğretmeni dinlemesi, katılımcıların bir uzmanı dinlemesi, vatandaşın vaizi dinlemesi, kişinin haber sunucusunu dinlemesi bilgi edinmeye yönelik dinlemedir. Anne karnından itibaren duymaya başlayan birey, bu işi bilinçli olarak yapmaya başladığında anadilinin en ince detaylarını öğrenmek için çaba harcamaya başlar.

Konuşmada prozodinin etkin olarak kullanılması mesajın anlaşılabilirliğine katkıda bulunmaktadır. Konuşmacının robotik ve heyecansız bir şekilde mesajı iletmesi anlamayı olumsuz etkileyebileceği gibi ilgi de çekmeyecektir. Çünkü dinlediğini anlamada prozodi belirleyici bir özelliğe sahiptir (Keskin, Baştuğ ve Akyol, 2013).

Anlaşılır şekilde konuşmanın öğrenilmesi de dinlemeye bağlıdır. Anlam ayırıcı özelliğe sahip olan vurgu, ton, ezgi gibi prozodik unsurların doğru şekilde algılanması, ayırt edilmesi ve anlamlandırılması (Özbay ve Çetin, 2011) yine dinleme yoluyla kazanılabilecek unsurlardır.

Gündüz ve Şimşek'e (2014) göre dinleme;

1. Öncelikle sağlıklı bir güven ortamı oluşturur.

2. Öz saygıyı geliştirir.
3. Kişinin kendisine verdiği değeri yükseltir.
4. Akademik başarıyı üst düzeye çıkarır.
5. İş dünyasında ticari kazançlar sağlar.
6. Mesleki başarıların anahtarlarından biridir.
7. İç disiplin oluşturur.
8. Evlilik ve aile hayatında düzeni ve huzuru sağlar.

Temur'a (2010) göre okuma ve dinleme becerileri alıcı dil becerileri olduğundan bireyin kelime hazinesinin, düşünme ve anlama becerilerinin gelişmesine benzer şekilde katkıda bulunmaktadır. Düşünme ve anlama becerileri gelişen, kelime hazinesi yeterli seviyeye ulaşan birey, toplum içerisinde de kendisini kolaylıkla ifade edebilir. Dinleyen birey, dinlenilmeyi de hak eder.

Yukarıda sayılanlardan da anlaşılacağı üzere dinleme hayatın her anında ve her alanında insanlarla beraberdir. Dinlemenin olmadığı toplumda anlaşmazlık, bilgisizlik, çözümsüzlük, zevk ve rahatlamadan uzaklaşma baş gösterir. Birey, bu kadar yoğun şekilde kullandığı dil becerisine gerekli önemi vermeli, eğitimini almalı, bilinçli yapılan bir eylem olduğu için de tam verim almaya çalışmalıdır.

1.2.1.2. Dinleme ve İşitme

Annenin, ailenin ve çevrenin konuştuğu dil, olaylara karşı gösterilen sesli tepkiler kulak ile algılanır. İnsanlar anadillerini, her gün işittikleri dili kavramlarla eşleştirerek ve taklit ederek öğrenirler. İşitmede sorun yaşayan insanlar konuşmada da güçlüklerle karşılaşır.

Dinleme, işitme duyusuyla başlayan sesli bilgi aktarımının istemli olarak yapılması işidir. Günlük hayatta birçok kaynaktan, çeşitli sesler, işitme organı olan kulağa gelir. Kulak işitir ancak gelen seslerin hepsini anlamlandırmaz. Birey dinlediği her şeyi işitir fakat işittiği her şeyi dinlemez.

İşitme fizyolojik, dinleme ise psikolojiktir (M. Ergin, 1998: 161). İşitme, kaynaktan gelen titreşimlerin, kulaktaki mekanik iletim ile sinir uçları vasıtasıyla beyne

ulaştırıldığı fizyolojik süreçtir. Dinleme ise dinleyicinin tutum duygu ve düşüncelerinin etkili olduğu istemli psikolojik bir süreçtir.

Dinleme, işitilen bilgileri seçme, düzenleme, ön bilgilerle aktarılanları bütünleştirme ve zihinde yapılandırma (Aytan ve Güney, 2012: 8). Fiziksel bir engel yoksa işitmek doğal bir durumdur. Ancak dinlemek özel bir çabayı gerektirir. Eğitim yoluyla kazandırılabilir ve geliştirilebilir (Gündüz ve Şimşek, 2014: 15). Birey, ses kaynağından çıkan sesin şiddeti belirli bir aralıkta ise her sesi işitir. Ancak duygu, düşünce, ön öğrenmeler ve ilgiden oluşan süzgeç yardımıyla kendisine gerekli olan sesleri anlamlandırır. Bu sesleri ayırt ederek alma çabası dinlemedir.

1.2.2.Dinleme ve Beyin

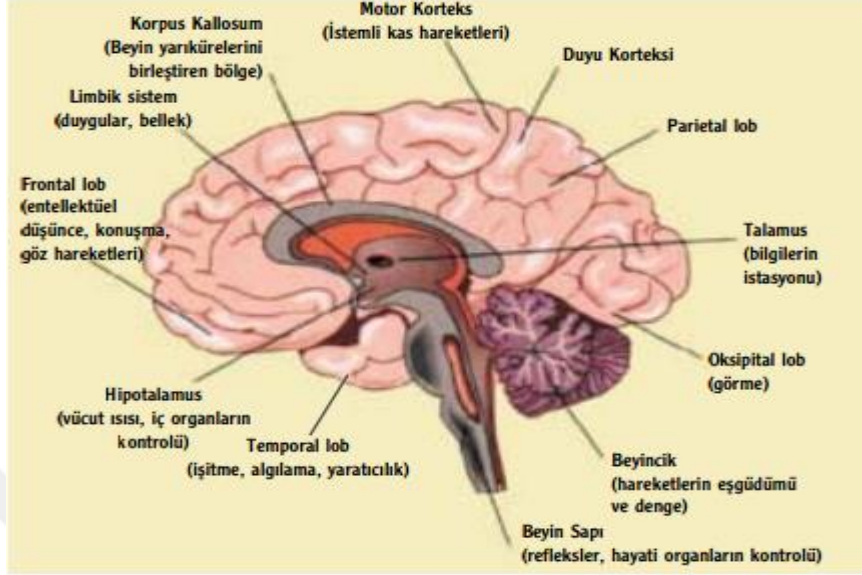
Düşünme yetisiyle insanı diğer canlılardan farklılaştıran, çevreden gelen uyarılara karşı vücudun nasıl tepki vermesi gerektiğini belirleyen, yine çevreden gelen uyarıları analiz edip, sentezleyen, vücudun istemli ve istemsiz bütün işlevlerini yöneten karmaşık yapıdaki organ beyindir.

Bir günlük yaşamımızı göz önüne getirdiğimizde 24 saatin her anında dokunma, konuşma, görme, işitme ve koklama yoluyla sürekli bir bilgi bombardımanına maruz kalmaktayız. Duyularımız aracılığıyla dış dünyadan akıp gelen bu bilgilerin koordine edilmesi ve çıktılarının hareket olarak dışa vurulması beyinde gerçekleşmektedir (Onan, 2010).

Beynin bütün bilgileri aldığı, işlediği ve yorumladığı iyi bilinir (Christie, 2000). Beyin çevreden gelen bütün bilgilere karşı bir tepki sergiler. Bazı bilgileri önem ve ilgi yetersizliğinden hiç işlemez ve yorumlamaz. İlgilendiği ve önem verdiği bilgileri uzun süreli belleğe gönderir.

Bütün yaşam faaliyetlerini kontrol eden beyin üzerine yapılan çalışmalar sonunda, önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Wernicke isimli bilim insanı yaptığı gözlemler sonunda kendi adını verdiği, Temporal lobda bulunan bölgenin işitme duyusuna gelen uyarıların işlendiği bölge olduğunu söylemiştir.

Şekil 1: Beynin Yapısı

Bilim ve Teknik Dergisi (Eylül 2003 Sayısının Eki)

İşitme duyusunun kontrol edildiği Temporal lob beynin her iki yanında, kulakların üstünde bulunmaktadır. Sağ kulaktan gelen uyarılar sol tarafta, sol kulaktan alınan uyarılar sağ tarafta değerlendirilmektedir. Yorumlanan bilgiler hippocampus adı verilen kısa süreli hafızada bekletilir ve hippocampus, bilginin uzun süreli hafızaya aktarılıp aktarılmayacağına karar verir. Duyularımızla aldığımız bütün bilgiler hippocampuste belirli bir süre bekler. Beynin yapısı, işlevi ve çalışma prensibi iyi değerlendirildiğinde çalışmaların ve öğrenmenin daha verimli hale gelmesi sağlanabilir.

Beyin insanoğluna verilmiş en mükemmel yapılardan bir tanesidir. Mükemmel yaratılışına rağmen insanoğlu bu yapıyı tam verimle kullanamamaktadır. Tekdüze yaşam biçimi, beyne hep aynı sinyallerin ulaştırılmasına ve dolayısıyla beynin sadece belirli kısımlarının uyarılmasına neden olur. Uyarılmayan ve işlevsiz halde duran, beynin diğer bölgelerinin yetenekleri körelir. Tekdüze yaşamdan kurtulup farklı etkinliklerle zenginleştirilecek yaşantı insan beyнинin daha verimli çalışmasını sağlar.

Günlük yaşamda olduğu gibi eğitim hayatında da tekdüzelik verimi düşürür. Sadece görsel ve işitsel temelli eğitim beynin belirli bölgelerini etkiler. Kullanılmayan diğer bölgeler pasif haldedir. Beynin gelişimini etkileyen en önemli faktörlerin başında zenginleştirilmiş ortamlar gelir (Baştuğ ve Korkmaz, 2010). Öğrenme nesnesine ait tat, koku, doku ve kinestetik de mantıklı biçimde katılırsa beynin daha çok bölgesi öğrenmeye katılacaktır. Beyin temelli öğrenme (nörofizyolojik kuram), çoklu zekâ kuramı, gibi yaklaşımlar çok duyuğu öğretme tekniklerini destekler niteliktedir.

1.2.2.1.Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımı (Nörofizyolojik Kuram)

Beyin temelli öğrenme yaklaşımında beynin doğal işleyişi esas alınmış ve her yeni öğrenmenin, beyinde yeni sinirsel bağlar oluşturduğu göz önünde bulundurularak öğretim yapılmaya çalışılmıştır. Caine ve Caine' e (1995) göre bu yaklaşımın amacı, anlamlı bir öğrenme için beynin biyolojik yapısının ve işleyiş kurallarının benimsenmesini ve öğretme sürecinin bu işleyiş kurallarına göre yapılandırılmasını sağlamaktır (Akt. Paliç ve Akdeniz, 2012).

Sadece bilgileri sunarak yaşantı oluşturmaya çalışan stratejiler, beynin tümünü kullanılmasına yardımcı olmadığı gibi beyin hücreleri arasında yeni sinapslar oluşmasına da katkı sağlamayacaktır (Baştuğ ve Korkmaz, 2010).

Öğrencilerin öğrenme ortamlarından edindikleri yeni öğrenmeler, farklı kavramlarla bağlantılandığında hatırlanması kolay kalıcı özellikler taşır. Baştuğ ve Korkmaz' a (2010) göre sinapsların oluşturduğu her yeni bağ bir öğrenmedir.

Polat (2014), ülkemiz eğitim sisteminde söyleme-anlatma, öğretme işlevi gören beynin sol lobunun kullanıldığını, hayal gücü, renk, ritim, şekil ve yaratıcı düşünme özelliklerine sahip sağ lobun kullanılmadığını ifade etmiştir.

Öğrenciler, farklı duyularla beynin tümünü kullanarak daha sağlam ağlar oluşturulacaktır. Beyin temelli öğrenmede derslerde öğrencilerin kendi beyinleri içerisinde ne kadar fazla nöron aktivasyonuna izin verilir, bunu mümkün kılan ne kadar fazla aktivite hazırlanırsa, öğrenme o denli beyin temelli olacaktır (Polat, 2014).

1.2.2.2.Çoklu Zekâ Kuramı

Aynı sınıf düzeyinde, aynı öğretmenler tarafından, aynı programların uygulanmasına rağmen kimi öğrencilerin başarılı, kimilerinin ise başarısız oldukları görülebilmektedir. Şartların ve ortamların eşit olmasına, zihinsel ve fiziksel herhangi bir sorunu olmamasına karşın öğrenmede güçlük yaşayan öğrencilerin sorunlarının kaynağı bireysel farklılıklardır. Bu bireysel farklılıklara bağlı olarak, öğrencinin farklı öğrenme türlerine ihtiyaç duyduğu görülür. Howard Gardner bu ihtiyaçların temelinde yatan zekâyı “Çoklu Zekâ Kuramı” ile açıklamıştır.

Gardner, geleneksel zekâ yaklaşımının öğrenciyi ortak bir ölçüte göre değerlendirmede yarattığı kolaylık açısından avantajlı olduğunu ancak öğrencinin güçlü ve zayıf noktalarını keşfetmede yararlı olmadığını belirtmektedir (Başaran, 2004). Gardner’ın zekâ anlayışına göre, zekâ bilimsel alanla sınırlı kalmadan, farklı alanlarda çözüm getirme ve yaratma eylemlerine odaklanan, aynı zamanda sosyal ve kültürel bağlamı olan bir kavramdır (Eriş, 2008). Her bireyin içinde bulunduğu kültürden, sahip olduğu fizyolojik özelliklerden ve yeteneklerden etkilenerek ortaya çıkan zekâ türleri farklı eğitimleri gerektirebilir.

Gardner (1993), çoklu zekâ kuramında sekiz tür zekâdan söz etmektedir.

1. Sözel – dil zekâsı
2. Mantıksal –matematiksel zekâ
3. Görsel-uzamsal zekâ
4. Müziksel-Ritmik zekâ
5. Bedensel kinestetik zekâ
6. Sosyal zekâ
7. İçsel-içe dönük zekâ
8. Doğacı zekâ (Akt. Başaran, 2004).

Ayrıca Daniel Goleman 1995 yılında “Duygusal Zekâ” kavramıyla yeni bir zekâ çeşidi tanımlaması yapmıştır. Bütün bu zekâ türleri göz önüne alındığında hepsi için farklı eğitimlerin yapılabileceği, hatta yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çünkü

çoklu zekâ kuramı, her çocuğu potansiyelli bir birey olarak kabul etmektedir (Saban, 2009). Her öğrenci farklı yöntemlerle işlenmesi gereken birer cevherdir.

1.2.3. Dinleme Şekilleri ve Türleri

Dinleme hayatın farklı anlarında farklı şekil ve türlerde gerçekleşir. İnsan eğitimde, sağlıkta, sokakta, işte, evde, doğada, kısacası yaşamını sürdürdüğü her yerde ve her zaman diliminde dinlemeyi gerçekleştirir. Bu dinlemelerin hepsi aynı özelliklere sahip değildir. Bazı araştırmacılar dinlemeyi, sosyal bilgileri işleme, dil öğrenme, etik çaba, sosyal etkileşim ve deneyim kazanma bakış açılarıyla sınıflandırmışlardır (Bond, Cooper, Halley, Imhof, Purdy and Worthington, 2008).

Dinleme becerisini araştırmacılar farklı yorumlayarak, farklı sınıflandırmalara tabi tutmuşlar. Doğan (2012), dinlemeyi şekil açısından ve tür açısından sınıflandırmıştır.

Dinleme bireysel, karşılıklı ve toplu biçimde gerçekleşebilir. Doğan (2012) dinlemeyi oluş biçimine yani şekline göre iki gruba ayırmıştır:

1. Etkileşimli Dinleme: Karşılıklı konuşma sırasında gerçekleşen dinlemedir.
2. Etkileşimsiz Dinleme: Cevap vermeyi içermeyen tek yönlü dinlemedir.

Dinleme türleri açısından; Tompkins (1998; akt. Akyol, 2013: 10) ile Kingen (2000; akt. Doğan, 2012: 30) dinlemeyi 5 başlık altında sınıflamaktadır:

1. **Ayırt edici dinleme:** Sesleri ve görsel uyarınları ayırt etmek için yapılan dinlemedir. Özbay (2012) bu tür dinlemeye “ayırıştırıcı dinleme” adını vermiştir. Özellikle dil öğreniminde, telaffuz, vurgu, tonlama, duygu yüklü ifadeleri fark ettirmede fayda sağlar.

2. **Estetik dinleme:** Eğlence ve zevk almak için yapılan dinlemedir. Müzik, masal, şiir, doğadaki sesleri dinlemek estetik dinleme olarak adlandırılır. Öğrenme

kaygısı olmayan, rahatlama, hoşça vakit geçirme amaçlı yapılan dinlemedir. Estetik dinlemede “sunum, algı, önceki yaşantılar” çok önemlidir. Bireyin eğlenebilmesi için önceki yaşantılarına bağlı olarak oluşturduğu tarzı ve sunulan sesli ögenin algılanması uyum içinde olmalıdır. Beklentiler algı üzerinde büyük rol oynar (Kline, 1996). Zorla gidilen konserden eğlence beklentisi olmadığından, konserden zevk almak zorlaşır.

3. Transfer edici dinleme Eleştirel yargıda bulunmadan mesajı anlama amaçlı yapılan dinlemedir. Doğan (2012) etkili dinleme, Özbay (2012) bilgi için dinleme olarak adlandırılmıştır. Öğrencilerin sıklıkla kullandıkları dinleme türüdür. Burada önemli olan bilgi akışıdır.

4. Eleştirel dinleme: Amaç yalnızca anlama değil, aynı zamanda puanla ifade etme, değerlendirme veya yargıya ulaşmaktır. Eleştirel dinlemede düşüncenin doğruluğu sorgulanabilir, demokratik ortamlarda tartışma içerisinde gerçekleşebilir.

5. Terapötik dinleme: Eleştirmeden, tavsiyede bulunmadan, empati kurarak özel sorunları dinlemektir. Doğan (2012) empatik dinleme, Özbay (2012) iletişimsel dinleme olarak adlandırmıştır. Özellikle bireyin kendisinin dinlendiğini hissetmesi, onun da başkalarını dinleme alışkanlıklarını geliştirir. Sosyal bir varlık olan insanın böylece etrafını anlaması ve kendisini anlatması kolaylaşır.

Dinleme türleri farklı başlıklar altında toplanmaktadır. Dinleyicinin amacına göre eğlenmek, öğrenmek, bilgilenmek için dinleme; konuşmacıyla ilişkisine göre etkileşimsel ve etkileşimsel olmayan dinleme; dinleyicinin dikkatine düzeyine göre pasif ve aktif dinleme; dinleme biçimine göre sorgulayıcı, seçici, not alarak dinleme; temel becerileri geliştirmek için metni takip ederek dinleme şeklinde gruplandırılmaktadır (Güneş, 2013: 100).

Çankaya (2011) kişilerarası iletişimde kullanılan dinleme türlerini farklı bakış açısıyla değerlendirerek etkili ve etkisiz olmak üzere ikiye ayırmıştır.

Tablo 1: İletişimde Kullanılan Dinleme Türleri

Etkili Dinleme Türleri	Etkisiz Dinleme Türleri
Katılımcı dinleme	Yetersiz dinleme
Edilgin dinleme	Kalıplaşmış Dinleme

Empatik dinleme	Yüzeysel Dinleme
Yargısız ve eleştirel dinleme	Görünüşte dinleme
Derinlemesine Dinleme	Seçerek dinleme
Çözümleyici dinleme	Duyguya saplanarak dinleme
Etkin / Aktif dinleme	Savunucu dinleme
Dikkatle dinleme	Tuzak kurucu dinleme

1.Etkili Dinleme

Aktif bir süreç gerektiren etkili dinleme gerçekleşirken tek yönlü bir aktarım gerçekleşmez. Dinleyicinin konuşmaya dahil olması, konuşmacıyla uygun vücut dili ile iletişim sağlaması gereklidir. Konuşmacıya dinleyerek yardım etmek onun stres düzeyini azaltacağından (Çankaya, 2011) duygu, düşünce ve bilgi aktarımını kolaylaştırır. Etkili dinleme yalnızca sese odaklanmak değil, konuşmayla veya sesle birlikte verilen, sözlü olmayan öğelerin farkına varmayı gerektirir.

2.Etkisiz Dinleme

İletişimi engelleyen ve güçleştiren dinleme davranışlarına etkisiz dinleme denir. Zoraki, zihinsel ve fiziksel hazırlıktan yoksun, karşısındaki kişiyi anlama çabası içinde olmadan bilinçsizce yapılan dinlemeler etkisiz dinlemelerdir.

1.2.4.Dinlemeyi Etkileyen Faktörler

Dinleme hangi türde olursa olsun, alınacak verim çeşitli etkenlere bağlıdır. Kimi etkenler dinlemeyi tam verimli hale getirirken kimisi verimi düşürmektedir. Sesli iletinin kaynağına, dinleyene, çevresel etkenlere, konuya bağlı olarak dinleme verimi etkilenir. Dolayısıyla dinlemenin kontrol altında tutulması ve amacına tam olarak ulaşabilmesi için dinlemeyi olumlu veya olumsuz şekilde etkileyen faktörlerin

tanınması gerekir. Dinlemenin olumsuz etkilendiği veya engellendiği durumlarda, bu duruma kaynak olan faktör ortadan kaldırılmadır.

Çiftçi (2001) dinlemeyi etkileyen faktörleri 7 başlık altında toplamıştır.

1. Fizyolojik faktörler: Dinleyicinin işitme duyusuyla ilgili olan faktördür. İşitme kaybı olan dinleyici, sesli verileri algılamakta zorluk yaşayacağından dinleme olumsuz etkilenir. Bu da dinleyici için aleyhte bir durumdur. Konuşmacılar, bu duruma dikkat ederek alınması gereken önlemler varsa, gereğini yapmalıdır. Bununla beraber açlık, susuzluk, uykusuzluk gibi fizyolojik ihtiyaçların (Özbay, 2012) giderilmesi dinlemeyi olumlu yönde etkileyecektir.

2. Fiziki faktörler: Dinlemenin gerçekleştiği ortamların niteliği de, dinlemeyi olumlu ya da olumsuz etkileyen faktörler arasındadır. Ses kaynağı ile dinleyici arasındaki mesafe, bulunulan ortamın ses düzeni, dinleyicilerin oturma düzeni, çok rahat ya da çok rahatsız koltuklar, ses yalıtımı, seçilen ortamın dinleyici sayına uygunluğu gibi faktörler dinlemeyi etkilemektedir. Yapılan dinleme etkinliği planlı bir etkinlikse, fiziki yapı gözden geçirilerek en yakından en uzağa kadar herkesin işitmesi sağlanmalıdır. Ortamdaki aksaklıklar giderildiğinde dinlemenin önündeki engeller de kalkmış olacaktır.

3. Psikolojik faktörler: Dinleyen ve konuşmacının içinde bulunduğu ruh hali, dinleyicinin dikkati ve ilgisi üzerinde etkilidir. Dinleyicinin özel ilişki ve durumlarından kaynaklan ruh hali konuşmaya odaklanma gibi sorunlara yol açar. Konuşmacının tavırları, ortamın fiziki yapısı ve toplu dinlemelerde ise diğer dinleyicilerin ruh hali, dinleyicileri dolayısıyla dinleme verimini etkiler. Olumsuz bir durumla karşılaşmamak için konuşmacı, dinleyicilerin ruh hallerini iyi bir gözlem sonucunda öğrenerek konuşmasına yön verebilir.

4. Zihinsel faktörler: Dinleme, zihindeki canlı ve hareketli süreçlerle oluşur. Zihinsel yetersizliği olan, öğrenme güçlüğü çeken veya zeka problemleri yaşayan bireylerin dinlemede zorluklarla karşılaşacağı göz ardı edilmemelidir.

Konuşmacı, dinleyicinin zihinsel kapasitesini veya yetkinliğini göz önüne alarak konuşmasını aktarmalıdır. Aksi takdirde öğrenme gerçekleşmez. Zihnin dinleme açısından eğitilmesi çok önemlidir. Dinleme beyne gelen sesli uyarınları alıp, n öğrenmelerinin süzgecinden geçirerek yeni şemalar oluşturma veya mevcut şemaları güncellemedir.

Kelime hazinesinin oluşması, konuşma, ses iniş çıkışlarıyla sözcüklere yüklenen anlamlar dinleme yoluyla oluşur. Dinleyici, tonlamaya duyarlı olmazsa duyduğu bir cümleye anlam veremeyebilir (zbay, 2012: 166). Hızlı gerçekleşmesi gereken dinlemelerde konuyu yakalayabilmek ve anlam kaybı yaşamamak için kelime hazinesini geliştirmek gerekiyor. Bu yüzden zihin ve hafıza eğitimi dinlemeyi etkileyen bir önemli bir faktördür.

5. Sosyal Faktörler: “Sus küçüğün, söz büyüğün” atasözündeki düşünce yapısıyla yetişen bireylerin etkili bir dinleyici olacağı söylenemez. Pasif dinleme yapacak olan birey böylece anlam derinliğine inmeyecektir. Küçük yaşlardan itibaren kendisini dinleyenlerin olduğunu fark eden birey, etrafındaki insanları dinlemeyi öğrenecektir.

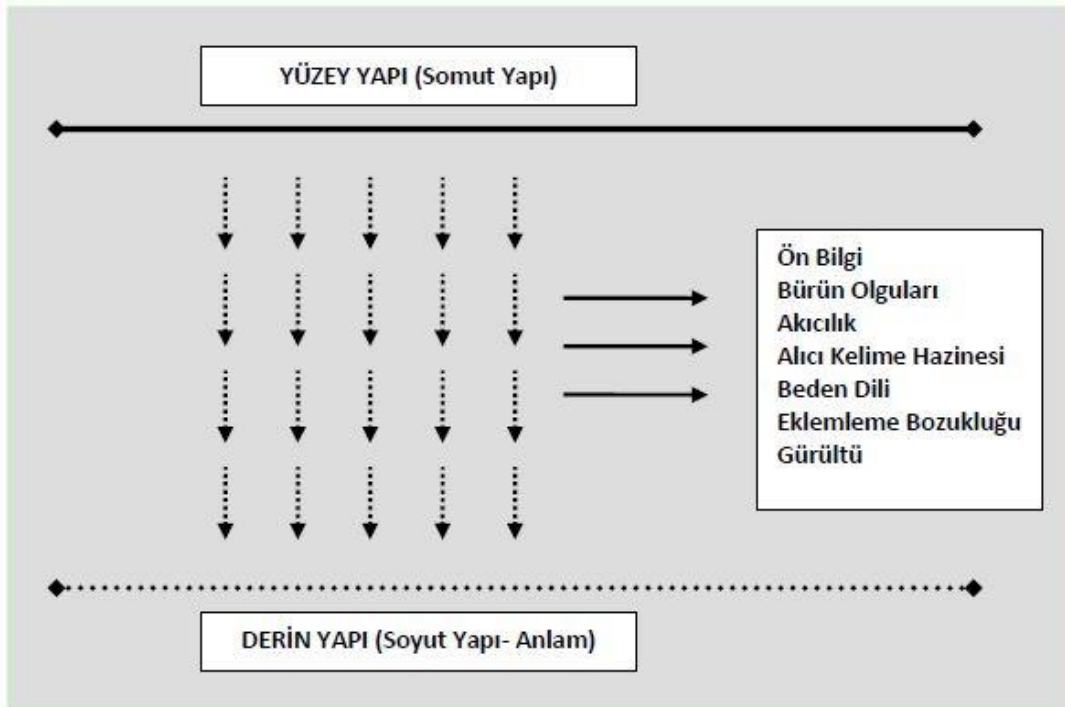
6. Öğretmen (konuşmacı) faktörü: Dil zelliklerine hâkim, ğrencilerinin zihinsel ve sosyal durumlarından haberdar, dinleme ortamını düzenleyen ğretmen her zaman kendisini verimli bir şekilde dinletebilir. Konuşmacının duruşu, jest ve mimikleri, ses tonu, konuyu sunma biçimi, bilgi birikimi, dili kullanma becerileri dinlemeyi etkileyen faktörlerdendir (zbay, 2012: 168).

7. Konu faktörü: Dinleyicilerin ilgisini çekecek konunun bulunması dinleme eyleminin amacına ulaşması için çok önemlidir. Dinleyiciler ilgi alanı olmayan konularda seçici dinlerler. Kelimeler tanıdık değilse, ifadeler eskirse veya düşünceler belirsizse (zbay, 2012: 171) anlatılanların dinleyenler açısından anlamı olmaz. Konu da dinlemeyi etkileyen faktörlerdendir. nemli olan bu faktörü olumluya çevirip tam verimli anlamının sağlanmasıdır.

Dinleme, bireylerin bilinçli olarak gerçekleştirdiği bir eylem olması nedeniyle en çok dinleyicilere bağlı etkenlerden etkilenerak karmaşık ve zor hale gelir. Dinleyici,

düşüncelerini gelen mesaja yönlendirmeyi durdurduğu anda, dikkatini kendi kişisel endişe ve ilgileri kendilerine çeker (Özbay, 2012: 157)

Şekil 2:Derin Yapı Yüzey Yapı İlişkisinde Dinleme Becerisi

(Onan, 2015)

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi Onan (2015), dinlemenin oluşumu sürecinde etkili olan unsurları 7 başlık altında toplamıştır. Yüzey yapı dinlemenin fizyolojik boyutunu, derin yapı ise anlam boyutunu ifade eder.

1. **Ön bilgi:** Dinleyicinin daha önceki yaşantıları sonucunda oluşturduğu bilgilerdir. Dinledikleriyle ilgili ön bilgilere sahip olan dinleyici sesli iletileri daha kolay anlamlandırarak ve yorumlayacaktır.
2. **Bürün olguları (prozodik unsurlar):** Vurgu, tonlama, ezgi, durak, süre gibi sesli unsurlar sesli iletiyi aktaran kişinin duygu ve düşüncelerini aktarmaya yarayan ses öğeleridir. Konuşmadaki vurgu, tonlama, anlamlı grupta ve duraklama gibi prozodik özellikler, dinleyicinin dinlediğini anlamasına yardım eder (Baştuğ, 2012).

3. Akıcılık: Sesli iletinin kaynağından akıcı şekilde çıkması, ileti bütünlüğünü sağlayarak, dinleyicinin anlam oluşturma sürecini kısaltır.
4. Alıcı kelime hazinesi: Alıcı kelime hazinesi gelişmiş bireyler sözcüklerin farklı anlamlarını yakalayabilir, anlam ilişkileri kurabilirler.
5. Beden dili: Konuşmacının beden dili ile sesli iletisinin tutarlı olması anlamayı kolaylaştırır. Beden dili tamamlayıcı etki yapan bir unsurdur.
6. Ekleme: Konuşmacının anadiline ait sözcükleri seslendirirken herhangi bir hata yapmayıp, dinleyicinin anlama ulaşmasını kolaylaştırmasıdır.
7. Gürültü: Dinlemeyi olumsuz etkileyen bir unsurdur. Sesli iletinin dinleyiciye ulaşmasını ve dinleyici tarafından anlamlandırılmasını engeller.

1.2.5. Dinleme Eğitimi

Sosyal bir varlık olan insan dil edinimini ve öğrenmelerini ilk olarak dinleme aracılığıyla gerçekleştirir. İçinde bulunduğu toplumda işittiği ve dinlediği sesleri tekrarlayarak dil alıştırmaları yapar ve konuşmayı öğrenir (Gündüz ve Şimşek, 2014: 82). Dil edinimiyle birlikte bilgi edinimi de hızlanır. Konuşmayı öğrenen birey çevresiyle daha fazla iletişime geçer. Bireylere alıcı ve ifade edici özellikler yükleyen her sözlü iletişim sayesinde yeni öğrenmeler gerçekleşir. İlköğretim çağındaki çocuklar aynı süre içerisinde konuştukları kelime toplamından daha fazlasını dinleyebilirler (Gündüz ve Şimşek, 2014: 82). Ailesinde sözlü iletişimi yoğun olan bireylerin zihin gelişimleri buna bağlı olarak daha hızlı olur.

Dinleme, öğretim programlarının yetersizliği, gerekli yöntem ve tekniklerin bilinmemesi, bu becerinin ölçme ve değerlendirilmesinin zorluğu gibi sebeplerle ihmal edilmiştir (Yıldırım, 2007). İhmal edilmesinin yanında yanlış tanımlanarak dinleme “susma” olarak algılanmaktadır. Oysa dinleme sadece susma değil anlam kurma çabası içine girmektedir.

İnsanlar normal olarak işitme ve sesleri algılama yeteneğiyle doğar; ancak dinlemenin etkili bir beceri olarak kullanabilmesi için öğrenilmesi ve öğretilmesi gereklidir (Erdem, 2012). İnsanın doğasında, dünyaya gelmeden başlayan dinleme serüveni, bireysel farklılıkların etkisinde kalarak gelişir. Kimi bireyler çok başarılı dinleyiciler olurken, kimi bireyler dinlemede daha az başarılı olurlar. Okul çağında ve günlük hayatta en çok kullanılan dil becerisi olduğunu Rankin (1928) yaptığı araştırmayla ortaya koymuştur. Dinleme % 42,1 oranla, dil becerileri arasında en çok kullanılan olarak belirlenmiştir. En çok kullanılan dil becerisi olmasına rağmen öğretim programlarında okuma, yazma ve konuşma becerileri daha yoğun şekilde ele alınıyor. Dinlemenin doğal olarak geliştiğine ve öğretmeye gerek olmadığına hatta öğretilemeyeceği ve değerlendirilemeyeceği düşüncesindeki öğretmenler dinleme eğitiminin ihmal edilmesine neden olmaktadır (Doğan, 2012: 16).

Okul çağına kadar herhangi bir eğitimden geçmeden, bireylerin kendi çabalarıyla edindikleri ve geliştirdikleri dinleme, okul çağında da kendi haline bırakılmamalıdır. Bilinçli bir öğretmen öğrencilerine, neyi, nasıl, ne şekilde dinlemesi gerektiği öğretmek başarılı bir dinleyici olmasını sağlar. Dinleme eğitimi sürecinin sağlıklı işleyebilmesi için öncelikle öğretmenin iyi bir rol model olması gerekir (Funk and Funk, 1989). Strother'a (1987) göre, öğrencilerin zamanlarını akıllıca kullanabilmeleri için öğretmenlerin yapabileceği şeyler:

- Dinleme ve işitme arasındaki farka dikkat çekmek,
- Dinlemenin hayatın değişmez bir parçası olduğunu öğrencilerin görmesini sağlamak,
- Öğrencilerin, dinlemenin bir amacının olduğunu anlamasına yardımcı olmak,
- Öğrencilere iyi dinleyici olmanın sadece zekayla veya güzel davranışlarla olmayacağını, iyi bir dinleyici nasıl olunacağı konusunda yardımcı olmaktır.

Kendi öğrenme yöntemlerinin farkında olan kişiler, kendilerince doğru olan yöntemi kullanarak dinlemelerini gerçekleştirebilirler. Kendi öğrenme yöntemlerini keşfedememiş kişiler ise dinleme eğitimine ihtiyaç duyarlar.

1.2.6. Dinleme Becerisini Geliştirme Yöntemleri

Steil, Barker ve Watson (1983) yaptıkları çalışmada dinlemenin:

1) algılama

2) yorumlama

3) değerlendirme

4) etkilenme basamaklarını içerdiğini belirtmişlerdir (Akt. Jalongo, 1991: 10). Jalongo'ya (1991) göre dinleme becerisini geliştirme istendiğinde, dinlemenin üst düzey üç basamağı olan yorumlama, değerlendirme ve etkilenme basamakları geliştirilmelidir. Özbay'a (2012) göre dinleme süreci 7 aşamadan oluşmaktadır:

1-İlgi: Bireylerin ilgi ve eğilimleri dinleme etkinliğinin başlangıcında dinlemeyi etkiler. İlgi ve eğilime göre dinlemeye olan istek şekillenir.

2-İşitme: Ses dalgalarının bireye temas ettiği aşamadır. Bütün sesler kulaktan işitme merkezine, oradan belleğe gider. Ses bellekte ayrıştırılır, önceki işitilenlerle karşılaştırılır, anlamlandırılır ve tanımlanır.

3-Dikkat: Dikkat, mesajı almak için zihni hazırlık ve fiziki uyanıklık halidir.

4-Kavrama: Dinleyicinin konuşmacıdan aldığı mesajı çözümleme sürecidir. Birey dinlediklerini kendi düşünce kalıplarına sokarak şekil verir.

5-Dinleme: Bireyin seslerin ve konuşma örüntülerinin farkında olmasıyla başlar, tanıma ve hatırlama ile sürer ve anlamlandırma ile son bulur.

6-Değerlendirme: Değerlendirme aşamasında dinleyici aktarılan düşüncenin hatırlanabilecek veya unutulabilecek türden olup olmadığına, özel kayıtlarına eklenip eklenmeyeceğine karar verir.

7-Tepki/Karşılık: Dinleme sürecinin sonunda mutlaka gerçekleşmesi gereken aşamadır. Dinleyici dinleme sonunda, ses kaynağına karşı olumlu veya olumsuz dönüt verir.

Dinleme sürecindeki aşamalardan işitme fizyolojik nitelik taşıdığından tıbbi bir müdahale olmadan geliştirilemez. Anne karnından itibaren gelişmeye başlayan işitme, istemli ve bilinçli bir şekilde geliştirilemez ancak dinlemenin diğer aşamaları eğitimle sistemli ve planlı şekilde geliştirilebilir.

Dinleme becerisi farklı yaş gruplarında farklı gelişimler gösterir. Bazı bireylerin dinleme yöntemlerini kazanamadıkları görülse de, kendi dinleme becerisini geliştirme yöntemlerini keşfeden bireyler de bulunabilir. Dinleyicilerin motivasyona mı yoksa dinleme becerisini geliştirme yöntemlerine mi ihtiyacı olduğunu anlayabilmek için, dinleyicilerin iyi tanınması gerekir.

Dinleme becerisini oluşturma ve geliştirme süreçleri, dönemler halinde incelenirse daha doğru verilere ulaşılır. Okul öncesinde, ailede başlaması gereken dinleme eğitimi kültürel yapıların etkisinde, ya ihmal edilmekte ya da farkında olmadan olumsuz etkilenmektedir. Bireyin bütün yaşamı boyunca en çok ihtiyaç duyacağı ve kullanacağı beceri olan dinleme, ailedeki büyüklerin model olmasıyla öğrenilebilecek bir beceridir. Çocuğu veya birbirini dinlemeyen ebeveynlerin bulunduğu ortamda yetişen bir çocuktan iyi bir dinleyici çıkması beklenemez. İyi bir model olabilmek için aşağıdaki noktalar düşünülebilir:

- 1- Cesaretlendirme,
- 2- Sabırla dinleme,
- 3- Hatalı düşünceleri düzeltme yapmadan saygıyla dinleme,
- 4- Çocuğun konuşması sırasında ilgiyi ve dikkati çocuğa yöneltme ve
- 5- Çocuğun verdiği sözel olmayan mesajlara önem verme.

Bu önemli noktalara özen gösteren yetişkin, iyi bir dinleyici yetişmesi sürecinde etkili bir model olur. Modeli taklit ederek beceri sahibi olan birey yaşamının diğer bölümlerinde başkalarını dinlemekte güçlük çekmez. “Sen sus, sen ne bileceksin, küçükler konuşmaz” gibi ifadelerin hakim olduğu bir ailede veya dinlemenin önemini kavrayamamış ailede yetişen birey iyi bir dinleyici olmaktan çok uzak kalacaktır. Taklit ederek geliştirilebilecek ve dinleme becerisini birinci derecede etkileyebilecek unsurlardan bir tanesi de “dilötesi” (Dökmen, 2005) bir kavram olan dilin bürünsel (prozodik) yapısıdır. Konuşma prozodisi, dilin öğrenildiği ortamı model olarak geliştir (Nygaard vd, 2009; Akt. Keskin, Baştuğ ve Akyol, 2013). Robotik, ses dalgalanmaları

olmayan, duyguların yüklenmediği düz bir seslendirmenin çözümlenip anlamlandırılmasının zaman alıcı olması kaçınılmazdır. “Dilin bürünsel olguları” (Onan, 2015) vurgu, tonlama, anlamlı gruplama, duraklama gibi özellikleri içerir. Bireyin bürünsel olguları kazanabilmesi içinde yaşadığı toplumun verdiği fırsatlara ve sağladığı uygun öğrenme-taklit etme ortamlarına bağlıdır.

Bilim adamları, dinleme becerisini geliştirmek için, geliştirebilecek alanları tespit ederek, farklı çözüm yolları üretmeye çalışmışlardır. Bu noktada bazı tespitler yapan Jalongo (1991) sekiz kural belirlemiştir:

1. Sınıfta ihtiyaç duyulan dinleme süresi miktarının belirlenerek sınıfın; öğretmenin bilgi dağıtıcı, öğrencinin ise bilgi toplayıcı rol üstlendiği tipik bir sınıf mı olduğunun belirlenmesi gerekir. Tipik bir sınıfta öğrenciler zamanlarının %40 ile %50’ sini dinlemeye ayırmaktadır. Günün şartlarında istenen bir öğrenci tipi olmayan tipik sınıfın öğrencilerine “bir tartışmaya nasıl katılacağı, karşıdakinin dinlediğini bilmesi için nasıl işaretler kullanacağı, uygun cevap vermek için kullanacağı farklı yolların” öğretilmesi gereklidir.

2. Çocuklar için dinleme amacı oluşturulmalıdır. “Neyi” dinleyeceğine yeterince odaklanamayan çocuk “niçin” dinleyeceğine iyi derecede odaklanır.

3. İyi dinleyici ve konuşmacı olmada model olunmalıdır.

4. Dinleme ortamı oluşturulmalıdır. İyi dinleyiciler yetiştirmek istenirse ortamdaki dikkat dağıtıcı etkenleri gidermek veya en azından en düşük seviyeye çekmek gerekir.

5. Aktif dinlemeyi teşvik eden öğrenme deneyimleri tasarlanmalıdır.

6. Bütün derslere ve konulara dinleme etkinlikleri eklenmelidir. Böylece sınıfta tek yönlü iletişim yerine çift yönlü iletişim hakim olur.

7. Öykülerin gücü kullanılmalıdır. İnsan beyni verilen iletiyi ve düşünceleri öykü formunda sunulduğunda daha kolay alma eğilimindedir. Çocukların hayal güçleri mantıklarına göre daha güçlüdür. Bu yüzden öykülerin gücü kullanılarak küçük yaşta dinleme yeteneğinin geliştirilmesi daha kolaydır.

8. Takip etme ve tamamlama etkinlikleri planlanmalıdır. Takip etme etkinlikleri arasında yeni bir şiir yazma, birlikte şarkı söyleme, bir hikâyeyi canlandırma gibi etkinlikler bulunur. Çocuklar etkinlik içinde duyduklarının nerede kullanılacağını bilirse daha dikkatli dinleyecektir. Tamamlama etkinliklerinde çocuk, bir kavramı açıklığa kavuşturmak, bir düşüncenin ayrıntılarına inmek, verilen mesajı değerlendirmek gibi amacı ölçme olmayan etkinliklerin varlığını fark eder. İlgisini çeken etkinlikle ilgilenir.

Eğitim ortamında, öğrenciyi sıradanlaşmış etkinliklerle sıkıkmak dinlemenin etkililiğini azaltacaktır. Sadece dinleme üzerine kurgulanmış eğitim ortamında öğrenci, konuşmacı rolünü almadığında, konuşmacıyla empati kuramaz. Bu eksiklik öğrencinin sağlıklı ve verimli bir dinleyici olmasını engeller. Sadece dinleme üzerine kurgulanmış eğitim ortamı yerine, öğrencinin bütün becerilerinin etkin olacağı zengin eğitim ortamları oluşturmak dinleme becerisini destekler.

Dinleme becerisini geliştirmeye katkıda bulunacak kurallı olmayan çeşitli etkinlikler bulunmaktadır. Öğretmenlerin veya ebeveynlerin uygulayabileceği basit etkinliklerden bazılarını şu şekilde sıralanabilir;

- Çocuğun, dinleme etkinliğinin, amacının, faydasının farkına varmasını ve dinlenecek sesli ögeye odaklanmasını sağlamak,
- Çocuklara radyo ve televizyondaki haber, konuşma, oyun gibi, çocuğun düzeyine uygun programlar izlettirilip dinlettirilerek aktarılmasının istenmesi,
- Düzeyine uygun çocuk şarkıları dinletmek ve söyletmek,
- Çocuğun dinlediği metni, görselle ifade etmesini istemek,
- Dinlenen metin düz yazı biçimindeyse hikâye haritasının oluşturulması , şiir biçimindeyse uyaklarının, ana duygusunun belirlenmesini istemek,

- Yönergeleri derse, oyuna ve verilecek olan görevlere uyarlayarak, çocuğun yönergeleri takip etmesi ve uygulamasını istemek
- Konuşmacının anlatacağı bir fıkranın canlandırılmasını istemek,
- Dinleyeceği bir şarkının sözlerini yazmasını istemek,
- Dikte çalışmaları yaptırmak,
- Radyolarda yayınlanan radyo tiyatrolarını dinletmek
- Boşluk doldurma, not tutma, anlamını bilmediği kelimeleri belirleme, soru cevap, yarım kalan cümleyi tamamlama, verilen cümledeki hatayı bulma gibi etkinlikler yaparak çocuğun dikkatinin canlı kalmasını sağlamak,
- Aşık atışmaları, münazaralar izlettirmek, tekerleme, mani, şiir ve şarkı öğrenmelerini istemek ve
- Dinleyene, dinlediği dile ait sözcük ve ses kalıplarını tanıtmak.

1.2.6.1.ELVES Yöntemi

ELVES, İngilizce “Excite”, “Listen”, “Visualize”. “Extend” ve “Savor” kelimelerinin baş harflerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur (Özbay, 2012). Dinlenecek metnin anlaşılmasına büyük katkısı olan bu yöntemin amacına ulaşması, konuşan veya okuyan kişinin bu yöntemi iyi yönetmesine bağlıdır. Kontrol, metni seslendiren kişide olacak ve gerekli yerlerde durup, sorular soracaktır. Özbay’a (2012) göre ELVES yönteminin gerçekleşmesi aşağıdaki sırayı takip eder:

1- Dikkati Çekme, Güdüleme, Ön Bilgileri Harekete Geçirme (Excite)

Öğretmen, metinle ilgili öğrencilerin eski bilgilerinin kullanabilecekleri bir düşünme ve tartışma ortamı hazırlar. Tartışmaya metnin konusuna, ana düşüncesine

göre yön verir. Verilen ipuçlarından (başlık, görsel, anahtar sözcükler) hareketle sorular sorarak öğrencilerden tahminlerde bulunmalarını ister. Ön bilgilerini de işe katarak tartışma ortamının içine giren öğrenciler, yaptıkları tahminin sonucunu öğrenmek isterler. Böylece öğrencinin dikkati, dinleyeceği metne yoğunlaşmış olur.

2-Dinleme (Listen)

Metin okunurken, dinleyiciler tahmin yapmaya yönlendirilir. Öğrenci yapılan tahminlerin sonucunu doğrulayacak veya reddedecek duruma geldiğinde onları hikâyenin asıl noktasına yönlendirmek gerekir.

3-Hayal Etme, Zihninde Canlandırma (Visualize)

Öğretmen, öğrencilerden hikâyede geçen olayları ve varlıkları nasıl algıladıklarını açıklamaları ve zihninde nasıl canlandırdıkları ifade etmelerini ister. Böylece öğrencilerin sözlü anlatımlarının da gelişimine katkı sağlanmış olur. Öğretmen, öğrencilere şu soruları sorabilir: “Gözlerinizi kapatın ve hayal edin, orman nasıl bir yerdi?”

4-Geliştirme, Genişletme- Ayrıntılandırma (Extend)

Çocuklar, zihinlerinde depoladıkları bilgi ile hikâye ya da masalda geçen yeni bilgiler arasında bir bağ kurabiliyorlarsa, anlamdan en üst düzeyde yararlanıyor demektir. Öğretmen bu durumu pekiştirecek soruları sorabilir: “Bu masal size neyi hatırlattı? vb.”

5-Özümseme-Belleğe Yerleştirme (Savor)

Metnin belleğe yerleşmesi için çeşitli etkinlikler yapılır. En etkili yöntem rol yapmadır. Metinde geçen karakterleri ve olayları canlandırma belleğe yerleşme

durumunu kolaylaştırır. Dinleme sırası ve sonrasında sorulan sorulara cevap vererek aktif katılımları dinleme becerilerini geliştirmektedir.

1.2.6.2.Muente'nin Birleştirilmiş Eğitim Süreci

Dinleme eğitimi diğer dil becerilerinden bağımsız gelişemez. Dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma, yazma birbirlerini etkilemekte ve gelişimlerini sağlamaktadır. Çocuğun konuşmasının gelişmesi, dinlemesine bağlıdır. İyi bir dinleyici, iyi bir konuşmacı olabilir.

Muente'nin "Birleştirilmiş Öğretim Süreci"nde dinleme becerisinin yanında diğer dil becerilerinin de geliştirilmesi esas alınmıştır. Bu süreçte öğretmen öğrencilerin ihtiyaç ve yaş seviyelerine uygun konular belirler. Konuya uygun anahtar sözcük veya sözcükler verilir. Öğrenci düşündüklerini söyledikten sonra yazar, yazdığını okur (Özbay, 2012). Böylece bütün dil becerilerinde aynı anda gelişim gösterilebilir.

1.2.6.3.Truesdale'nin Tüm Vücutla Dinleme Yöntemi

Dinleme soyut bir kavramdır. Gözle görülür bir etkinlik olmadığı için gözlemlenmesi zordur. Öğrencilerin iyi bir dinleyici olması için dinlemenin tam olarak ne anlama geldiğini bilmesi gerekir. Dinleme kavramının içinin doldurulması öğrencinin yapacağı işi tanıması dinleme için çok önemlidir. Özellikle küçük yaşta öğrenciler henüz hangi davranışları sergilediklerinde, hangi sonuçların ortaya çıkacağını bilmediğinden verimli bir dinleme gerçekleşmez. Bu yüzden öğretmenlerin dinleme konusunda öğrencilere rehberlik yapması gerekmektedir.

Truesdale'nin Tüm Vücutla Dinleme Öğretimi'nde öğrencilere dinleme ve işitme arasındaki farkı bulmaları için çeşitli örnekler verilir. Ardından öğrencilere dinlemeyi vücutlarıyla önemsediklerini göstermeleri gerektiği vurgulanmalıdır.

Ayaklar, eller veya oturma şekli gibi örnekler verilerek öğrencilerin tamamen konuşmacıya veya öğretmene yoğunlaşması sağlanır (Özbay, 2012).

Truesdale'e göre; öncelikle dinleme ve işitme arasındaki fark öğrencilere sezdirilmeli, dikkatli dinlemeye model gösterilirken dinleme üzerindeki konsantrasyon ve sessizlik artırılmalı ve dinleme süreci için gerekli davranışlar öğrencilere yapılacak etkinlikler buldurulmalı, gerekli eklemeler öğretmenler tarafından yapılmalıdır (Truesdale, 1990; Akt. Güzel, 2007).

Dinlemede farkındalık çok önemlidir. Öğrenci, yapacağı işin önemini ve işi nasıl yapacağını bilincine vardığında bu yöntem daha rahat işler. Dinlemeyi ve kurallarını öğretmenin rehberliğinde öğrenen öğrenciden, düşüncesini ve bununla birlikte vücudunu kontrol etmesi beklenir. Dinleme eylemi sırasında ayaklarını sallamaması, ellerinde herhangi bir şey tutmaması, vücudunun bir bölümüyle ilgilenmemesi, konuşmacıyı gözleriyle takip edip dinlemesi gibi beklentiler bulunur.

1.2.7. Dinleme Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme değerlendirme; öğrencilerin başarılarını, gelişim durumlarını ve, öğretim yöntemlerinin etkinliğini belirlemek için yapılır (MEB, 2005: 380). Türkçe Öğretiminde ölçme; kazanımlara ne oranda ulaşıldığını belirlemek için kullanılır. Ölçme sonuçları ışığında öğrencinin durumunu incelemek, yöntem ve tekniğin etkililiğini karara bağlamak, öğretim sürecinin sağlıklı işleyip işlemediği sonucuna ulaşmak için "değerlendirme" yapılır.

Türkçe öğretiminde ulaşılan başarıyı belirlemek için başlangıç, süreç ve sonuç değerlendirme yapılmaktadır (Güneş, 2013: 308). Demirel (1998: 131) ise bu değerlendirmeleri tanılayıcı değerlendirme, biçimlendirici değerlendirme ve düzey belirleyici değerlendirme olarak adlandırmıştır.

Dinlemenin soyut bir sürecinin olması (Melanlıoğlu, 2012) bu becerinin ölçülmesini diğer dile becerilerinin ölçülmesine göre daha zor kılmaktadır. Yazma

becerisi yazdırarak, okuma becerisi okutarak, konuşma becerisi konuşturarak ölçülebilirken; dinleme becerisinin dönütü yine yazma ve konuşma biçiminde alınabilir. Türkçe öğretimi, temel dil becerileri birbirini tamamlayıcı ve destekleyici durumdadır. Bu nedenle dinleme becerisinin ölçülmesinde diğer dil becerileri etkin görev almaktadır.

Okuma becerisini ölçme ve değerlendirmede kullanılan araçların birçoğu dinlemeye özgü değişiklikler yapılarak dinleme becerisini ölçmek için de kullanılır (Doğan, 2012). Aşağıda dinleme becerisini ölçmek için kullanılacak geleneksel yöntemlere yer verilmiştir.

1.Kısa Cevaplı Maddeler: Öğrencilerin dinledikleriyle ilgili bilgi basamağındaki bilgileri ölçmek için onlara sorulan “Kim? , Ne? , Ne Kadar? Nerede? vb. ” sorular bu amaçla kullanılabilir (MEB, 2006: 216).

2.Açık Uçlu Maddeler: Bu tür ölçme araçları, okuduğunu anlamayı ölçmede kullanılabilmesi gibi dinlediğini anlamada da kullanılmaktadır. Bu tür sorular, metin dinletilmeden önce dağıtılır. Bununla beraber öğrenciler soruların cevabını bulmaya yönelik seçici dinleme yaparlar.

3.Çoktan Seçmeli Maddeler: Hazırlanması zor, uygulanması kolay bir araçtır. Bilgi ve anlamayı ölçmekten çok, hatırlamayı ölçtüğünden yalnızca bu araçla çalışma yapmak sağlıklı sonuçlar vermeyebilir.

4.Yazım ve Çizim İçerikli Maddeler: Öğrencilere yönlendirilen yönergeler ışığında isteneni yazma (dikte) veya görsel çalışmalara katılmayı kapsayan çalışmalardır.

5.Diğer Araçlar: Ölçme değerlendirmenin sağlıklı sonuçlar verebilmesi için ölçme araçlarını ve yöntemlerini çeşitlendirmek gerekir. Hataları en aza indirmek için öğrenci seviyeleri de göz önüne alınarak ölçme araçları hazırlanmalı ve kullanılmalıdır (Doğan, 2012).

Değinilmesi gereken farklı bir nokta da dinleyicilerin kendi öğrenme biçimlerini fark edebilmesi veya oluşturmasıdır. Melanlıoğlu (2012), üstbiliş olarak adlandırılan bu durumu, bireyin öğrenmesi üzerinde bilinçli biçimde düşünmesi, bilişini planlaması, izlemesi ve düzenlemesi olarak tanımlamaktadır. Üst biliş stratejilerini kullanabilen birey öz değerlendirme formlarını sağlıklı bir şekilde işletir. Dinlemeyi gerçekleştirecek bireyin kendi üst biliş stratejilerinin farkında olması ölçme değerlendirmeye katkı sağlar. Bireyin dinleme sürecinde yaşadığı aksaklıkların ya da verimliliklerin farkında olması durumunda, dönütü daha bilinçli vermesi beklenir.

1.3.Çok Duyulu Öğretim (Multisensory Education)

Herhangi bir olağanüstülüğün olmadığı durumlarda insanların, çevresini ve çevresinde olup bitenleri algılamaya yarayan duyu organları vardır. Çevredeki uyarılara ait veriler duyu organları aracılığıyla alınır.

“Duyum, alıcı organların çevredeki enerjinin etkisiyle uyarılması sonucu ortaya çıkan nörofizyolojik süreçlere verilen addır. Algı ise, duyu verilerini örgütleyip yorumlayarak çevremizdeki nesne ve olaylara anlam verme sürecidir” (Cüceloğlu, 2000: 98). Duyum ve algının tanımı yapılırken, işitme ve dinleme süreci de açıklık kazanmaktadır. İşitme fizyolojik, dinleme ise zihinsel bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğan (2012) bu tanımları “çevremizdeki uyarıcılardan alınan uyarılar, duyumlar olarak beyne gider, bu duyumlar birleşerek anlamlı bir bütün olan algıyı meydana getirir, algıların birleşmesi sonucu ise anlamlı kavramlar oluşur” olarak ifade etmiştir. Bu ifadelerde de bahsedildiği gibi algının oluşması için duyumlar birleşmektedir. Duyu organlarından gelen duyumlar ne kadar fazla olur ise uyarana ait daha çok ve büyük bir veri, algıya dönüşür. Algıları birleştiren beyin, ön bilgileri de işe katarak kalıcı öğrenmeyi sağlamış olur.

Duyu organlarının birlikte işe koşulması anlamayı ve öğrenmeyi “çok duyulu (multisensory)” hale getirmektedir. Shams ve Seitz (2008), çok duyulu etkileşimlerin

sinir sisteminin her yerinde bulunduğunu ve algısal işlemlerin erken aşamalarında meydana geldiğini aktarmıştır. Çok duyulu (multisensory) öğretim, hafızaya almayı ve öğrenmeyi geliştirmek için aynı anda hem görsel, hem işitsel hem de kinestetik-dokunsal olan öğretimdir (About us/orton-gillingham, 2016). Akpınar ve Aydın (2009) çok duyulu öğretimi, “Bütün duyularımızı kullanarak çevremizle bütünleşik bir şekilde etkileşime girip, görerek, duyarak, koklayarak, dokunarak ve tat alarak öğrenme” olarak tanımlarken öğrenmede bütün duyuların tek bir duyu gibi çalıştığını da eklemiştir.

Çok duyulu öğrenme, bellek ve yazılı dil öğrenimini geliştirmek için eş zamanlı olarak görsel, işitsel ve kinestetik-dokunsal yolların kullanımını gerektirir. Okuma ve kodlama öğreniminde bağlantılar sürekli olarak görsel (gördüğümüz dil), işitsel (duyduğumuz dil) ve kinestetik-dokunsal (hissettiğimiz dil sembolleri) yollar arasında yapılır (Multisensory Structured Language Teaching, 2016; Gökçeğözoğlu, 2014; Moustafa, 1999; Murphy, 1997; Gillingham and Stillman, 1997; Molholm, Ritter, Murray, Javitt, Schroedera and Foxe, 2002). Çok duyulu etkinlikler yalnızca öğrenmede kalıcılığı sağlamakla kalmaz, güçsüz uyarıcıyı ve zayıf algıları destekler. Dikkat eksikliğinin neden olduğu veya ilgi alanı dışında kalan öğrenmelerin kayıpları en aza indirgenir.

Çok duyulu öğretim, farklı şekilde öğrenenlere hitap eden öğretme stratejilerinin çeşitliliğine odaklanır. Bu işlem kullanılan duyu miktarınca, beyinde daha çok sinirsel yolun uyarılmasını sağlar (Christie,2000; akt. Stoffers, 2011). Kavcar (1985), duyu organlarını harekete geçiren, daha fazla duyu organını etkin hale getiren anlayışla yapılan eğitim öğretimin etkili, verimli, başarılı ve kalıcı olduğunu belirtmiştir.

Bunlarla birlikte A. Ergin (1998) öğretimde duyulardan yararlanırken gereksiz ayrıntılardan kaçınılması gerektiğine şu şekilde açıklık getirmiştir.

“Öğretmen, öğrencinin çok sayıdaki duyu organını işe koşmaya çalışırken, değişik duyu organlarını etkileyen uyarıların aynı şiddette vermemeye özen göstermelidir. Çok duyu organını işe koşmak için gereksiz çabalara da yer verilmemelidir. Örneğin elma sözcüğünün karşılığı olan “apple” sözcüğünü öğretmeyi amaçlayan İngilizce öğretmenin elma resmini ya da elmanın kendisini gösterdikten sonra, salt daha çok duyu organını işe koşabilmek için bir de elmaya öğrencilerin dokunmasını istemesi ya da elmayı tattırmasının hiçbir anlam ve yararı olmayacağı gibi dersin gidişini olumsuz yönde etkileyeceği açıktır.”

Çok duyulu öğretimi 1912 yılında Montessori, 1943'te Fernald, 1960'ta Gillingham ve Stillman, 1966'da Orton farklı çalışmalarda kullanmışlardır.

1.3.1.Montessori Yaklaşımı

Doktor ve eğitimci olan Maria Montessori, çocuğun bireysel farklılıklarından kaynaklanan; bireysel becerilerine, ilgi alanlarına, öğrenme hızına ve kişilik özelliklerine uyum sağlayan bir eğitim modeli geliştirmiştir. Bu modelin özünde, çocuğa önceden hazırlanmış bir çevrede kendi kendini geliştirebileceği şekilde hareket ve etkinlik özgürlüğü tanımayı amaçlayan kendi kendine oluşan ve gelişen bir yöntem ve sistem anlayışıdır. Montessori anlayışında çocuklar istedikleri materyalle, istedikleri zaman, istedikleri yerde, istedikleri şekilde çalışabilirler (Montessori Eğitimi, 2010). Maria Montessori'nin kullandığı yöntem, çocuğa öğretici bir nesne vererek çocuğun doğal olarak kendiliğinden verdiği tepkiyi bekleyen pedagojik bir deneydir (Montessori, 1912: 167).

Montessori (1912: 185) eserinde, duyu eğitiminde “duyu yalıtımından” bahsetmiştir. Örnek olarak, işitme duyusunun yalnızca sessiz ortamlarda değil, aynı zamanda karanlık ortamlarda da çok iyi sonuç verdiğini belirtmiştir. Çocukların gözlerini bağlayarak görme duyusunu devreden çıkarmış ve çocuğun sadece işitme duyusuna yönlendirmiştir. Bunun yanında duyu eğitiminde, dokunsal, ısı (termik), basınçsal (barik), hem dokunsal hem kas hareketlerine bağlı (stereognostik) duyularını eğitmek için çocukların gözlerini bağlamışlardır.

Fotoğraf 1 : Çocukların dokunsal ve stereognostik duyuları ile deney

(Montessori, 1912: 186)

1.3.2.Fernald Tekniği

Fernald tekniği, 1943 yılında Grace Maxwell Fernald tarafından önerilmiş VAKT (Visual-görsel, Auditory-işitsel, Kinesthetic-devinimsel, Tactile-dokunsal) olarak bilinen çok duyulu bir sistemdir (Yangın ve Sidekli, 2006). Fernald bu çok duyulu yaklaşımı, okuma ve yazma öğretiminde kullanmak üzere geliştirmiştir. Myers (1978) birçok kişinin, Fernald tekniğinin klasik yöntemlerle ilerleme kaydedemeyen öğrenciler için etkili olduğunu düşündüğünü, bazılarının ise bu konuda şüpheli olduklarını belirtmiştir. VAKT yöntemi yalnızca görsel ve işitsel duyuları kullanmaz aynı zamanda taklit ederek sağlanan kinestetik ve farklı uyarıcıların dokusu ile sağlanan dokunsal duyuları da kullanır (Tafti ve Abdolrahmani, 2014).

Fernald (1943), tekniğini geliştirirken öğrenme ortamlarını her çocuğun yapısına uygun hale getirmek gerektiğini, gözlemleri sonunda görsel ve işitsel kanalları

kullanan normal okuma yöntemleri ile öğrenemeyen bireylere, dokunsal ve kinestetik kanalların eklenmesiyle yardımcı olunabileceğini düşünmüştür.

Schneller (2006), Fernald tekniğini okuma problemlerini çözmek için aşağıdaki şekilde kullanmıştır.

1. Adım: Öğrencilere öğrenmeyi istedikleri bir sözcük önermeleri istenir.
2. Adım: Öğretmen büyük bir el yazısıyla sözcüğü yazar ve yazarken doğal bir sesle seslendirir (Görsel+İşitsel).
3. Adım: Öğrenciler sözcüğün tamamının başlangıç ve bitişi konusunda dikkatli davranıp, parmaklarıyla sözcüğü takip ederek eşzamanlı yazar (Kinestetik).
4. Adım: Öğrenci bunu ihtiyaç duyduğu kadar yapar.
5. Adım: Öğrenci bunu görselleştirir ve sözcüğü havada yazar (Görsel+Kinestetik).
6. Adım: Öğrenci sözcüğün yazılı olduğu kartı ters çevirir, zihninden yazmaya çalışır. Yazarken aynı zamanda seslendirir (Dokunsal+Kinestetik).
7. Adım: Öğrenci kendi yazdığı sözcük ile asıl sözcüğü karşılaştırır.
8. Adım: Ayrıca, bir tepsiye kum doldurulur, öğrenci bu kum üzerine sözcüğü yazması için cesaretlendirilir.
9. Adım: Bu şekilde öğretilen sözcükler, bir liste halinde diğer sözcüklerle birlikte gözden geçirilir.

Görsel, işitsel, kinestetik ve dokunsal duyuların etkileşim sonuçlarıyla uyarılan en uygun duyu birleşimi, öğrenciye öğrenmeye çalıştığı sözcüğün bütün ayrıntılarının olduğu sözcük görüntüsünü özgürce geliştirmesini sağlar (Taschow, 1970).

Fernald (1943) okuma yazma öğretimini geliştirici çalışmalarında kullandıkları tekniklerin, coğrafya, İngilizce, fen, matematik yabancı dil konularının öğretiminde de kullanılabilir olduğunu ifade etmiştir.

Resim çizme, resim kesme ve uygun yere yapıştırma, harita hazırlama, model inşa etme, okuma, yazma gibi beceriler, Fernald tekniğinin uygulanmasında faydalanılabilecek etkinliklerdendir. Stoffers 2011’de yaptığı fen, matematik, dil ve sosyal bilgiler öğretimini konu alan çalışmasında, daha fazla duyuya etki ederek başarının artacağı sonucuna ulaşmıştır (Akt. Akpınar ve Aydın, 2009).

Fernald tekniğinin yalnızca okuma yazma sorunlarını çözmede değil; öğrencilerin ilgilerinin yoğunlaştığı fen, matematik, coğrafya, anadil ve yabancı dil öğretimi, sosyal bilgiler gibi derslerde de uygulanabileceği görülmüştür.

1.3.3.Orton, Gillingham ve Stillman Methodu

Bessie Stillman ile aynı okulda öğretmen olarak çalışan Anna Gillingham, Dr. S. Orton ile araştırma yapmak üzere okuldan ayrılmış, araştırmasını önce Dr. S.Orton ile daha sonra ise Stillman ile yapmıştır (Richardson, 2007). Orton ile Gillingham kendi okuma yazma yönergeleriyle öğrenim gören ağır disleksili öğrencilerin, özellikle görsel, işitsel ve kinestetik kanalların kullanıldığı çok duyulu (multisensory) yaklaşıma ihtiyaçları olduğuna inanmaktaydılar (Sheffield, 1991; akt. Rose and Zirkel, 2007).

“Orton Gillingham Stillman yaklaşımı”nın önemli özelliklerinden biri çok duyulu yapıya sahip olmasıdır. Bu yaklaşımın çok duyulu özelliği görme, işitme ve kinestetik yöntemlerin birleşmesine dayanmaktadır.

1.4.Hikâye Anlatıcılığı

Mükemmel yetilerle donatılmış, sosyal bir varlık olan insan içinde bulunduğu ortamla sürekli etkileşim içerisinde. Çevresindeki varlıkları, olayları ve durumları anlamaya çalışır. İnsan yaşadıkça, öğrendikçe, biriktirdiği öğrenmeleri paylaşma gereği duyar. Bu paylaşımları anlatı çeşitleriyle yapmaya çalışır. Toplum içerisinde yıllar boyunca biriken deneyimler sonucu oluşan değerler, yine toplumun bireyleri tarafından geleceğe taşınmak üzere anlatılara yüklenerek paylaşılır. Hikâyeler hem formal hem de informal eğitim ortamlarının birer parçası olmuştur. Kimi zaman eğitici, kimi zaman eğlendirici görev üstlenmiştir.

Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü (TDK, 2016) olan hikâye; yeni kavramların kazanımında ve içinde yaşanan toplumun kültürünü, sosyal değerlerini aktarmada kullanılan önemli araçlardandır (Akyol, 2013: 161). Hikâyeler,

insanların tarihlerini, inançlarını, kültürlerini, yaşamlarının anlamlarını mantıklı biçimde, sonraki nesillere aktarmak için kullandıkları en eski araçlardan biridir (Barge, 2009; akt. Daneshyar, 2012).

Hikâyeler her yaş sınıfından insana uzanan metinlerdir. Gerçek ya da gerçekleşmesi mümkün olaylardan esinlenerek ortaya çıkarılan bu metinler, okuyucusunu veya dinleyicisini kendi gerçekleriyle buluşturur. Hikâyelerde kullanılan karakterlerin üç boyutlu olması ve mükemmel olmayan karakterler olması, okuyucunun onlarla duygusal iletişimini kolaylaştırmaktadır (Fordam, Wellman and Sandman, 2002). İnsanların bu karakterleri kendilerine yakın hissetmeleri hikâyelerin etkililiğini arttırmaktadır.

Eğitici, eğlendirici ve kültür aktarıcı olan hikâyeler, insanlara iki yolla ulaşır: anlatıcılar yoluyla ve kitaplardan okuyarak. “Hikâye öğrenmek için ilk mekân evdir” (Degh, 2003). Birey burada ebeveynlerden ve diğer aile büyüklerinden dinleyerek hikâyeleri öğrenir. Duygulardaki iniş çıkışları, hikâyedeki hareketleri, anadildeki “dilötesi” (Dökmen, 2005: 28) “bürünsel olguları” (Onan, 2015), kahramanların kişiliklerini, çocuklara bu ilk hikâye anlatıcıları aktarmaktadırlar.

Sözlü anlatıların yapılabilmesi için anlatıcılarda ezber yeteneğinin gelişmiş olması gerekir. Degh (2003)’e göre ezberden hikâye anlatımında şu noktalar önemlidir:

- 1) Anlatıcı pek çok hikâyeyi hafızasında tutabilmeli,
- 2) Kişisel repertuarının bölümlerini uzun bir zaman diliminde sunabilmelidir.

Hikâye anlatıcıları hikâyelere yeni şeyler katarak değiştirmeye çalışmaz. Aksine hikâyelere sadakâtle bağlıdırlar. Hikâye haritasındaki öğelere dokunmayan anlatıcı, ses tonunu ve vücut dilini kullanarak, hikâyede kullanılan duyuları ve nesnelere hikâye haritasındaki öğelerle özdeşleştirerek anlatımı ilgi çekici hale getirir.

Öğretmenler de öğrencilerine hikâye anlatmaya başladığında, vücut dilinin, sesinin ve ilettiği duygusal tanımlamaların farkında olmasına ve öğrencilerin hikâyeyi hayal etmelerine ve anlatmalarına izin vermelidir (Heathfield, 2014).

Hikâye anlatıcıları tarafından süslenen düz metinler, dinleyicileri kendilerine daha kolay bağlamaktadırlar. Dinleyiciler, başkalarının anlatılarını merak, öğrenme isteği, anlatılanlarla donanma hırsı, tecrübe ve yaşantılardan yararlanma isteği, en önemlisi de anlatıdaki kahramanlarla kendini karşılaştırma düşüncesi ile doludur; bu hikâyenin büyüsidür (Aydemir, 2008). Bu etkiyi sağlamak kendisini iyi yetiştirmiş anlatıcılara bağlıdır. Çünkü hikâyeyi yalnızca ezberlemek onu etkili bir şekilde anlatmaya yetmemektedir. Anlatıcının dinleyiciye, kendinde olanı satmak için anlatı malzemesini albenili ve çekici hale getirmesi gerekmektedir. Bu özelliği ise doğal yollarla dinleyiciler kazandırır. Anlatıcı zaman içinde dinleyicilerden gelen tepkilere göre kendi tarzını oluşturur.

Anlatıcı, masalı, efsaneyi, hikâyeyi, romanı dinleyici durumundaki bizlere anlatan, anlatılan eserlerin iç dünyalarında olup biten herşeyi gören, bilen, duyan, idrak eden; kendine has üslûbuyla dinleyicilere aktaran varlıktır. Anlatıcının değişim süreci ikiye ayrılır: sözlü dönem anlatıcısı ve yazılı dönem anlatıcısı. Destan, masal, menkıbe, efsane, halk hikâyesi, mizahi fıkra gibi sözlü dönemin anlatma esasına bağlı edebî türlerin anlatıcıları gerçek birer insandılar. Ustasından öğrendiği aksesuarları (saz, baston, mendil vb.) jest ve mimik örnekleri, halk hikâyesi anlatan âşıklar, hikâyeler anlatan meddahlar ve masal anaları (Turkedebiyati.org, 2007).

Sözlü dönem anlatıcılığı, yerini yazılı dönem anlatıcılığına bırakmaya başladıktan sonra anlatıcılıkta teknoloji kullanımı başladı. Bu yeni dönemin adı dijital hikâye anlatıcılığıdır.

1.4.1.Dijital Hikâye Anlatıcılığı

İçinde bulunulan çağın gerekleri ve dayatmalarını kabul eden bireyler, bu dayatmaları olumlu hale çevirmek için çalışmalar yapmaktadırlar. Bunlardan biri de teknolojinin eğitimle bütünleştirilmesidir. Yoğun şekilde teknolojiye ve dijital (sanal) nesnelere maruz kalınmasıyla birlikte, hikâyeler de dijital ortama aktarılmaya başlanmıştır.

Anlatıcının hikâyeyi, dijital ortamın zenginlikleriyle desteklemesi ile dijital hikâyeler oluşmuştur. Genellikle kısa hikâyelerdir. Sanal ortamda, teknolojinin sunduğu

işitsel ve görsel olanakların kullanılması, hikâyeyi görüp dinleyen bireyin anlamasını büyük oranda kolaylaştırmaktadır. Sadece işitsel olarak aktarılan hikâyeye, görme duyusuyla desteklendiği için verimliliği artmaktadır.

Dijital hikâyeye, etkileşimli dijital bir ortamda metin tabanlı anlatı, ses, görüntü, video ve müzik sunma işlemidir (Figa, 2004).

Dijital öyküleme, etkileşimli dijital bir ortamda, kullanıcıya bu ortamın kontrolünü vererek onu aktif kılan, bir hikâyeye akışı içerisinde yol alırken kullanıcının zihninde bilgiyi kendince anlamlı bir biçimde oluşturmasına İmkân veren, kendi bilgisini keşfetmesine, alıştırma ve uygulamalar ile bu bilgiyi pekiştirmesine olanak tanıyan, edindiği bu bilgiyi pekiştirmesine olanak tanıyan, edindiği bilgiyi gerçek yaşam durumlarına uygulamasını sağlayan yaklaşımdır. Aynı zamanda, hikayeyi anlatanın kendi sesinin yanı sıra, çoklu ortam uygulamalarına dayalı bilgi, eğitim, eğlence vb. gibi bir amaç doğrultusunda hazırlanmış anlatımların sunulması sürecidir (Tunç ve Karadağ, 2013).

Yukarıda ifade edildiği gibi dijital öykülemede öğrenci pasif durumdan çıkarak hikâyeyi oluşturan, dijital ortamın sağladığı kaynakları kullanarak kendini ve öyküyü ifade eden durumuna geçmektedir. Öğretmen veya öğrencinin hazırladığı dijital hikâyelerin anımsanabilirliği yüksektir. Bireysel olarak büyük verimin alınacağı gözardı edilemez bir gerçek olsa da teknolojiye ulaşmanın zor olduğu bölgelerde uygulanabilirliği sorgulanabilir.

Dijital hikâyeye, 2,5-3 dakikalık, kısa, amatör, katılımcının yaşamından bir hikâyeyi, kendi sesi ve istediği görsellerle destekleyerek dijital ortama aktarmasıyla oluşturulan formdur (Şimşek, 2010). Dijital hikâyeye anlatıcısı olmak için olağanüstü özelliklere sahip olmak gerekmez. Herkes bir hikâyeye anlatıcısıdır, kendi hikâyesini anlatır (Şimşek, 2010). Dijital hikâyeye anlatımı sürecinde ürün ortaya çıkarılırken, teknolojiyle birlikte yazma, yaratıcı ve eleştirel düşünme ve duygu harmanlanarak ilgi çekici bir deneyim sağlamaktadır (Karoğlu, 2015)

Yaşamın bir parçası haline gelen ve beyinleri ele geçirmeye devam eden teknoloji ne kadar güçlenirse güçlensin, sözlü dönem anlatıcılığının tadını ve etkisini vermeyecektir. Türk edebiyatında sözlü dönem anlatıcılığı olarak kendini gösteren bu tür, karşımıza farklı ülkelerde “Çok Duyulu (multisensory) Hikâye Anlatıcılığı” olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.4.2.Çok Duyulu Hikâye Anlatıcılığı

Hikâye her yaştan insana doğrudan veya dolaylı olarak iletilmek istenen iletinin anlatı olarak aktarılmasıdır. Bu anlatıların etkililiğini arttırmak için anlatıcılar farklı yöntemler geliştirmişlerdir. Bu yöntemlerden birisi de çok duyulu hikâye anlatıcılığıdır.

Büyük Britanya’da oluşturulan çok duyulu hikâye anlatıcılığı esas olarak öğrenme güçlüğü çeken bireyler için geliştirilmiştir. Bagbooks Vakfı yöneticisi Chris Fuller’in dokunsal hikâyeleri çok duyulu hikâye anlatımı için temel oluşturmuştur (Markant, 2008). Çok duyulu hikâyeler, katılımcıların dokunma, koklama, işitme ve görme yoluyla keşfedebilecekleri büyük bireysel sayfa kartları ve nesnelere içerir (Preece and Ma, 2014). Çok duyulu hikâye anlatıcılığı ile bireyselleştirilmiş hikâyeler anlatılır ve çocuk hikâyeye ve anlatıcıya karşı kendi tepkisini geliştirebilmesi amacıyla duyu uyarılar aracılığıyla nesnelere keşfetmeye teşvik edilir (Halfens, 2011).

Çok duyulu hikâye anlatıcılığı öğrenme güçlüğü çeken bireylerin sosyal etkileşimleri ve zihinsel gelişimlerini olumlu etkilediği gibi herhangi bir olumsuzluk yaşamayan bireylerin öğrenme kalıcılıklarını arttıracak niteliğe sahiptir. Hikâyeler çocuklara yeniden anlatılırken, dinlerken zihinlerinde oluşturdukları hayali dünyayı yeniden ziyaret etmeleri sağlanır. O dünyanın içine girerek karakterlerin görünüşlerini, hareketlerini, konuşmalarını hayal ettikleri gibi hikâyede geçen ses, koku, tat, hareket ve sıcaklık gibi duyuları da hayal eder (Heathfield, 2014). Bu da kalıcılığı artırır.

BÖLÜM II

2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ulusal düzeyde yapılan araştırmalar incelendiğinde, dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmaların nicel olarak diğer alanların gerisinde kaldığı görülmüştür. Son yıllarda araştırmacıların bu alana yönelmeye başlaması, alandaki açığın görülmeye başladığını ve dinlemenin becerisine gereken önemin verilmeye başladığını göstermektedir.

Yangın (1998) “Dinlediğini Anlama Becerisini Geliştirmede ELVES Yönteminin Etkisi” adlı doktora çalışmasında; 1. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesinde ELVES yönteminin, öğrenme düzeyine ve öğrenme kalıcılığına etkisini araştırmış olup; bu etkinin zekâ, yaş ve gelir seviyesi, anne ve babanın öğrenim durumuna göre değişip değişmediğini incelemiştir. ELVES yöntemi İngilizce Excite (ön bilgileri harekete geçirmek), Listen (dinleme), Visualize (görselleştirme, canlandırma), Extend (geliştirme), Savor (Özümseme, belleğe yerleştirme) kelimelerinin baş harflerinin birleşmesiyle adı oluşan yöntemdir. 10 hafta süren araştırma sonunda öğrenme seviyelerinde deney grubundaki öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Cihangir (2000) “Üniversite Öğrencilerine Verilen Etkin Dinleme Becerisi Eğitiminin Başkalarını Dinleme Becerisine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde etkin dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırladığı eğitim programının üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma süresince deney grubuna dinleme eğitimleri verilmiş, kontrol grubuna müdahale edilmemiştir. Araştırma sonunda etkin dinleme becerisi geliştirmeye yönelik eğitim programının, üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerisi üzerindeki etkisinin olumlu olduğu ve bu etkinin eğitimden sonra da devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Koç (2003) “Dinleme Becerilerini Kazandırma Yöntemlerinin Uygulanması” adlı yüksek lisans tezinde, belirlediği dinleme becerisi kazandırma yöntemlerini ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulamıştır. Uygulamalar sonunda en iyi sonuçların elde edildiği yöntemin dramatizasyon olduğu ve öğrencilerin daha çok duyu organıyla derse katılmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aras (2004) “İlköğretimde Dinleme Anlama Becerisinin Geliştirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde sosyo-ekonomik açıdan farklı 3 ilköğretim okulunun 6. 7. 8. sınıf öğrencilerinin seviyelerine uygun metinler işlenmiş ve ders sonunda dinlediğini anlama testi uygulanmıştır. Uygulama sonunda öğrenci başarısının sınıf seviyeleriyle ve sosyo-ekonomik seviyelerle doğru orantılı olduğu görülmüştür.

Kaplan (2004) “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde ilk defa dinlenen bir metni anlama düzeyi üzerine araştırma yapmıştır. Araştırma sonunda yapılan etkinliklerin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirdiği, düzenli olarak okunan farklı türdeki metinlerin öğrencilerin ilk defa duyduğu metinleri anlama düzeylerini yükselttiği, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla gelişim gösterdiği, ilköğretim beşinci sınıf yılsonu Türkçe ders notları ile dinleme becerisi gelişim oranlarının paralellik göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yıldırım (2007) “İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerine uygulanan dinleme becerisini geliştirmeye yönelik çeşitli yöntem ve tekniklerin, öğrencilerin dinleme becerileri üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırma sonunda uygulanan yöntem ve tekniklerin olumlu sonuç verdiği belirtilmiş, çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmalar yapılarak sonuçları paylaşılmıştır.

Güzel (2007) “Fen ve Teknoloji Dersinde Truesdale'nin Tüm Vücut ile Dinleme Yönteminin Akademik Başarı ve Akılda Tutma Üzerine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi, kuvvet ve hareket ünitesinde Truesdale'nin tüm vücut ile dinleme yönteminin akademik başarı ve hatırlama tutma üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda yöntemin akademik başarı ve akılda tutma üzerinde olumlu etki sağladığı görülmüştür.

Zengin (2010) “Çocuk Kitaplarının Dinleme Becerisini Geliştirme Aracı Olarak Kullanılması” adlı yüksek lisans tezinde çocuk kitaplarında yer alan ve çocuk edebiyatına uygun olduğu varsayılan metinler ile uygun olmayan metinlerin dinleme becerisine olumlu ve olumsuz etkilerini araştırmıştır. Deney grubuna dinleme eğitimi çocuk edebiyatına uygun metinlerle verilirken, kontrol grubuna mevcut ders kitaplarındaki metinlerle verilmiştir. Deney grubuna verilen dinleme eğitiminin öğrenci başarılarını, kontrol grubundaki öğrencilerin başarılarından anlamlı derecede farklılaştırmıştır. Araştırma sonunda dinleme eğitiminin doğru ve seviyeye uygun metinler aracılığı ile yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Melanlıoğlu (2011) “Üstbiliş Strateji Eğitiminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi” adlı doktora tezinde ilköğretim 7. sınıf öğrencilerine ön test son teste dayalı, deney ve kontrol gruplu çalışmasını aktarmıştır. Deney grubu öğrencilerine üstbiliş stratejileri eğitimi vermiş ve bu yönde ders işlemiş, kontrol grubu öğrencileri ise Türkçe öğretim programının öngördüğü şekilde derslerine devam etmişlerdir. Öğrencilerin üstbilişsel dinleme becerilerini değerlendirmek için Üstbilişsel Dinleme Farkındalığı Ölçeği geliştirilmiştir. Yapılan ölçümler sonucunda üstbiliş strateji eğitiminin verildiği sınıftaki öğrencilerin, kontrol grubu öğrencilerine göre dinleme puanlarının yüksek çıktığı görülmüştür.

Erdem (2012) “Yapılandırmacı Karma Öğrenme Ortamlarının Dinleme ve Konuşma Becerilerine Etkisi” adlı doktora tezinde ilköğretim 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmayı konu edinmiştir. Deney ve kontrol gruplu çalışmada, deney grubuna yapılandırmacı karma öğrenme ortamında etkinlikler yapılırken, kontrol grubuna herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Deney grubundaki uygulama planlanırken sınıf öğretmenin ders planları ile uyumlu olarak yüz yüze ve çevrimiçi ortam etkinlikleri birbirini tamamlayacak şekilde düzenleme yapılmıştır. Araştırma sonunda yapılandırmacı karma öğrenme ortamında yapılan etkinliklerin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerilerini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keleş (2013) “Dinleme Öncesi ve Dinleme Sonrası Verilen Soruların 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi” adlı yüksek lisans tezine

konu olan araştırmasının sonunda dinleme öncesi ve sonrasında verilen soruların ilköğretim 5. sınıf ğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerini yükselttiğı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız (2015) “Dinleme Stratejileri Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi” adlı doktora tezine konu olan araştırmasında öğrencilere her hafta 2 ders saati dinleme stratejileri eğitimi vermiş. Çeşitli değişkenler açısından yaptığı değerlendirmeler sonunda dinleme stratejilerini öğretmenin, dinlediğini anlama becerilerini geliştirdiğı sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlerin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

3.2.Araştırmanın Önemi

İnsan beynine ilk verileri işlemeye başlayan işitme duyusu ve buna bağlı olarak dinleme, unutilan bir beceri haline gelmiştir. Anlam kurma sürecinde dışarıdan gelen verilerin karşılaştırıldığı ön bilgilerin ilk adımları işitme ve dinlemedir. Buna rağmen Türkiye’de diğer alanlara oranla dinlemeyi konulu araştırmaların sayısı düşüktür. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla çok bilinen yöntem, strateji ve tekniklerin dinlediğini anlamaya etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada diğerlerinden farklı olarak dinleme sırasında duyu organlarına gelen uyarıların dinlediğini anlamaya etkisi araştırılmıştır.

Bu araştırmayla birlikte Fernald Tekniği dinleme alanında ilk defa kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada öğrenciler, üstbiliş stratejilerini kullanmadan, yöntem ve teknik hakkında bilgi sahibi olmadan anlama ulaşmışlardır.

Bu araştırmanın sonuçları, dinlemeyi farklı yönlerden ele alıp değerlendirilecek yeni çalışmalara katkı sağlayacaktır.

3.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Yozgat Boğazlıyan Uzunlu Atatürk İlkokulu ve Çalapverdi İlkokulu’nda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileriyle,

2. Uygulamanın yapılacağı 10 haftayla,
3. Ölçme araçlarıyla ve
4. Araştırmacının gözlemleriyle sınırlıdır.

3.4.Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Öğrencilerin hepsinin, etkinliğin amacına uygun şekilde dinleme yaptığı,
- Öğrencilerin tamamının etkinlik sonlarındaki sorulara ciddiyetle cevap verdiği
- Dinlenecek metinlerin öğrenci seviyesine uygun olduğu,
- Araştırmacının tarafsız bir şekilde uygulamayı yaptığı ve
- Deney ve kontrol grubunun dış etkenlerden eşit şekilde etkilendiği varsayılmıştır.

3.5.Problem Cümlesi

Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlere göre planlanmış ders içeriğinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu arasında dinlediğini anlama becerileri bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.5.1.Alt Problemler

1. Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlere göre planlanmış ders içeriğinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu arasında ön-test dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlere göre planlanmış ders içeriğinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu arasında

a. Dinleme süreci birinci metin (Stetoskobun İcadı) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

b. Dinleme süreci ikinci metin (Kedileri Yiyen Fare) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

c. Dinleme süreci üçüncü metin (Bilgili Cevizin Söyledikleri) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

d. Dinleme süreci dördüncü metin (Çömlek Ustası Kaplumbağa) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

e. Dinleme süreci beşinci metin (Soru Balonları) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

f. Dinleme süreci altıncı metin (Konuşan Eşyalar) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

g. Dinleme süreci yedinci metin (Kara Toprak) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

h. Dinleme süreci dördüncü metin (Gözlük Takan Yıldızlar) dinlediğini anlama yönünden anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlere göre planlanmış ders içeriğinin uygulandığı deney grubu ile herhangi özel bir yöntemin kullanılmadığı, sadece düz anlatım yapılan kontrol grubu arasında son testlerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.6.Araştırmanın Yöntemi

Deneyel araştırma deseninde yürütülen bu çalışmada “Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metinlerin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi” araştırılmıştır. Deneyel araştırmalar, araştırmacı tarafından bağımsız değişkenin manipule edildiği ve araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Araştırmada adı geçen bağımlı değişken

“başarı derecesi”dir. Araştırmada ön-test-son-test kontrol gruplu seçkisiz (yansız) deneysel deseni kullanılmıştır. Bu araştırma desenlerinde seçkisiz atama ile iki grup oluşturulur, oluşturulan bu deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesinde ve sonrasında bağımlı değişkenle ilgili aynı araçlarla ölçümler yapılır. Ön-test-son-test kontrol gruplu seçkisiz araştırma desenini simgesel olarak Tablo 2’deki gibi gösterilebilir (Büyüköztürk, vd., 2013).

Tablo 2: Ön-test-son-test kontrol gruplu seçkisiz desen

R	D (Deney)	O ₁	X	O ₃
R	K (Kontrol)	O ₂		O ₄

Tabloda verilen; R; grupların random (seçkisiz) olarak belirlendiğini, D; deney grubu, K; kontrol grubu, X; deney grubuna uygulanacak olan deneysel işlem, O₁ ve O₃; deney grubunun ön-test-son-test ölçümlerini, O₂ ve O₄; kontrol grubunun ön-test-son-test ölçümlerini belirtmektedir.

3.7.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Yozgat İli, Boğazlıyan İlçesi, Uzunlu Atatürk İlkokulu ve Çalapverdi İlkokulu’nun 4. sınıflarında okuyan 36 öğrenci oluşturmuştur.

Çalışma grubunun belirlenmesinin ardından Yozgat Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü’den araştırmanın yapılması için gerekli izin (Ek 1) alınmıştır. Araştırmanın yapılacağı çalışma gruplarının okul idaresinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin gönüllü olmasına dikkat edilmiştir.

Çalışma grubu belirlenirken basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde evrendeki tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız şansa sahiptir. Basit seçkisiz örneklemenin yapılabilmesi için evren birimleri listelenmeli ve listeden birim seçilmelidir (Büyüköztürk, vd., 2013).

Sosyo-ekonomik ve kültürel seviyeleri denk olan birimlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Çalışma gruplarının cinsiyete göre dağılımları

Cinsiyet	Uzunlu Atatürk İlkokulu 4/A	Çalapverdi İlkokulu 4/A
Kız	8	9
Erkek	10	9
Toplam	18	18

3.8.Verileri Toplama Süreci

Araştırmanın başlangıcında Uzunlu Atatürk İlkokulu 4/A sınıfı öğrencileri ile Çalapverdi İlkokulu 4/A sınıfı öğrencilerine Midemin Dostuyum metni okunup, Mide Dinleme Testi ön-test olarak uygulanmıştır. Mann-Whitney U testi sonunda iki sınıf öğrencilerinin başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bunun üzerine basit seçkisiz yöntemle Uzunlu Atatürk İlkokulu 4/A sınıfı öğrencileri deney grubu, Çalapverdi İlkokulu 4/A sınıfı öğrencileri kontrol grubu olarak atanmıştır.

3.8.1.Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları seçilirken düzeye uygunluk kaygısı yaşamamak için Milli Eğitim Bakanlığının 2012 yılında 4. sınıflarda okutulmak üzere yayımlanmış olduğu İlköğretim Türkçe 4 Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan metinler belirlenmiştir. Dinleme metni olarak belirlenecek metinlerde, Fernald Tekniğine uyarlanabilme dışında bir koşul aranmamıştır. Tür, uzunluk, konu ayrımı yapmadan metinler belirlenmiştir. Bir metnin “Dinleme Metni” olması için herhangi bir özellik taşıması gerekmemektedir. Karşılaşılan bütün metinler dinleme metni olabilir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak belirlenen metinlerle ilgili araştırmacı tarafından geliştirilen dinleme testleri kullanılmıştır.

Belirlenen 10 metnin her biri için 20’şer sorudan oluşan başarı testleri hazırlanmıştır. Soru hazırlama evresinde sadece metnin içeriğiyle ilgili değil, 4. sınıf kazanımlarıyla ilgili de sorular hazırlanmıştır. Belirlenen 10 metin içinden 1 tanesi ön-test, 8 tanesi süreç metni testi, 1 tanesi son-test olarak uygulanmıştır.

3.8.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın uygulama süreci aşağıdaki gibi uygulanmıştır.

Tablo 4: Uygulama süreci

Çalışma Grupları	Deney Grubu	Kontrol Grubu
Uygulama		
Deney Öncesi (Ön-test) 1 Hafta	Midemin Dostuyum Dinleme Testi Geleneksel Yöntem	Midemin Dostuyum Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
Deney Süreci 8 Hafta	Stetoskopun İcadı Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Stetoskopun İcadı Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Soru Balonları Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Soru Balonları Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Konuşan Eşyalar Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Konuşan Eşyalar Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Toprak Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Toprak Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
	Yıldızlar Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Yıldızlar Dinleme Testi Geleneksel Yöntem
Deney sonrası (Son-test) 1 Hafta	Park Dinleme Testi Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metin	Park Dinleme Testi Geleneksel Yöntem

Araştırma uygulaması deney ve kontrol grubuna haftada 1'er ders saat 10 hafta sürecek şekilde olarak planlanmış ve uygulanmıştır. Uygulamalar, bağımsız değişkeni manipüle etmek için deney ve kontrol grubunun her ikisine de araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Tablo 6 ve Tablo 7'de görüldüğü gibi uygulama öncesinde yapılan ön-test sonrasında grupların denkliği belirlenmiştir. Deney süreci 8 hafta sürmüştür ve her dinleme metninden sonra süreç değerlendirme testi uygulanmıştır. 8 hafta süren deney süreci sonrasında 1 hafta deney sonrası uygulama yapılarak son-test uygulanmıştır.

Araştırmacı deney grubuna Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler ile dinleme etkinliği düzenlemiş, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem ile dinleme etkinliği gerçekleştirmiştir. Dinleme etkinliklerinin hemen arkasından dinleme testleri uygulanmıştır.

3.9.Verilerin Analizi

Test ve madde analizi yapmak için Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ERGÜN ve öğretmen Ali AYDIN tarafından geliştirilen, <http://www.testanalizi.com/> internet adresinden ücretsiz olarak indirilip kullanılabilen TESTAN Programı kullanılmıştır. Dinleme testlerinin analizinin sonrasında sonuçlar SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir.

Araştırma, parametrik testlerin varsayımları olan; normal dağılım ve katılımcı sayısının fazla olması (Büyüköztürk, 2014: 155), varsayımlarını sağlamadığından, anlamlılık düzeyleri nonparametrik testlerden Mann-Whitney U ile belirlenmiştir. Mann-Whitney U testinde gözlemler birbirinden bağımsız olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2014: 155). Gruplar arası karşılaştırma için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. İstatistik yorumlamalarında anlamlılık sınırı 0,05 olarak kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde yapılan deneysel işlemler sonucunda elde edilen bulgular araştırmanın alt problemlerine göre yorumlanmıştır.

Tablo 5: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön teste (Midemin Dostuyum) ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	20,35	346	113	,174
Deney	18	15,78	284		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön-teste (Midemin Dostuyum) ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 5’da verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, ön test olarak uygulanan Midemin Dostuyum dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=113, p > .05).

Tablo 15’deki aritmetik ortalamalar dikkate alındığında kontrol grubu olarak belirlenen grubun, deney grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci birinci metni (Stetoskopun İcadı) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	18	17,61	317	146	,608
Deney	18	19,39	349		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Stetoskopun İcadı dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve

deney gruplarının, uygulanan Stetoskopun İcadı dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=146, $p > .05$).

İstatistikî açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 16'daki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Ön-test, dinleme süreci ve son test olarak uygulanan dinleme testleri farklı metinler aracılığı ile yapıldığı için Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi uygulanmamıştır. Metin türleri ve soru zorlukları göz önüne alındığında testler farklı sonuçlar vereceği için Bu testin amaca uygun olmadığı görülmüştür.

Tablo 7: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci ikinci metni (Kedileri Yiyen Fare) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	18	19,22	346	149	,672
Deney	18	17,78	320		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Kedileri Yiyen Fare dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Fare dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=149, $p > .05$).

İstatistikî açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 17'deki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci üçüncü metni (Bilgili Cevizin Söyledikleri) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	17,97	305,50	152,500	,987
Deney	18	18,03	324,50		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Bilgili Cevizin Söyledikleri dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir. Buna göre

belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Bilgili Cevizin Söyledikleri dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=152,500, $p > ,05$).

İstatistikî açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 18'deki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 9: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci dördüncü metni (Çömlek Ustası Kaplumbağa) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	18	18,39	331	160	,947
Deney	18	18,61	335		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Çömlek Ustası Kaplumbağa dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Çömlek Ustası Kaplumbağa dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=160, $p > ,05$).

İstatistikî açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 19'daki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci beşinci metni (Soru Balonları) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	16,47	280	127	,387
Deney	18	19,44	350		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Soru Balonları dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 10'de verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol

ve deney gruplarının, uygulanan Soru Balonları dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($U=127$, $p > ,05$).

İstatistiki açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 20'deki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci altıncı metni (Konuşan Eşyalar) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	16,06	273	120	,394
Deney	17	18,94	322		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Konuşan Eşyalar dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Konuşan Eşyalar dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($U=120$, $p > ,05$).

İstatistiki açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 21'deki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 12: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci yedinci metni (Kara Toprak) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	14,94	254	101	,082
Deney	18	20,89	376		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Kara Toprak dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Kara Toprak dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($U=101$, $p > ,05$).

İstatistiki açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 22'deki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 13: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan dinleme süreci sekizinci metni (Gözlük Takan Yıldızlar) testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	17	15,09	256,50	103,500	,154
Deney	17	19,91	338,50		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Gözlük Takan Yıldızlar dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Gözlük Takan Yıldızlar dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=103,500, $p > ,05$).

İstatistiki açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 23'teki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 14: Deney ve kontrol gruplarına uygulanan son-teste (Mutlu Park) ilişkin Mann Whitney-U testi sonucu

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kontrol	18	18,67	336	159	,923
Deney	18	18,33	330		

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan Mutlu Park dinleme testine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir. Buna göre belirlenen kontrol ve deney gruplarının, uygulanan Mutlu Park dinleme testi başarı puanları arasında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (U=159, $p > ,05$).

İstatistiki açıdan anlamlı fark olmamasına rağmen Tablo 24'teki aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ise deney grubu olarak belirlenen grubun, kontrol grubu olarak belirlenen gruba göre başarısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

BÖLÜM V

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuçlar

Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisini belirlemeye yönelik uygulanan dinleme etkinlikleri ve testler sonucunda, tekniğin deney grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini, kontrol grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine göre daha fazla geliştirdiğini, fakat istatistikî olarak anlamlı bir farkın oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fernald Tekniğine uyarlanmış metinlerle ilgili soruların bilgi ve kavrama düzeyinde olması, öğrenciler için kolay sorular olmasına neden olmuştur. Soruların kolay olması deney ve kontrol grubu arasındaki başarı ortalaması düzeyleri arasında farkın büyük olmamasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Geleneksel yöntem kullanılarak deney ve kontrol grubuna ön-test olarak uygulanan Midemin Dostuyum dinleme testinde deney grubunun başarı ortalaması 20 soru üzerinden 17,833; kontrol grubunun başarı ortalaması 18,529 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre kontrol grubu deney grubuna göre daha başarılıdır.

Deney grubuna Fernald tekniği ile kontrol grubuna geleneksel yöntemle yapılan dinleme etkinlikleri sonrası yapılan Stetoskopun İcadı dinleme testi sonucunda deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 16,421; kontrol grubu başarı ortalaması 16,111 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılıdır ancak istatistikî olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Kedileri Yiyen Fare dinleme testi sonucuna göre kontrol grubu başarı ortalaması 20 üzerinden 17,556; deney grubunun başarı ortalaması 17,944 olarak belirlenmiştir. Deney grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Deney grubuna Fernald tekniği ile kontrol grubuna geleneksel yöntemle yapılan dinleme etkinlikleri sonunda uygulanan Bilgili Cevizin Söyledikleri dinleme testi sonucunda deney grubunun başarı ortalaması 20 soru üzerinden 14,444; kontrol grubunun başarı ortalaması 14,294 olarak belirlenmiştir. Deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılı sonuç almış ancak istatistikî olarak anlamlı bir fark oluşmamıştır.

Deney grubuna Fernald tekniği ile kontrol grubuna geleneksel yöntemle yapılan dinleme etkinlikleri sonrası yapılan Çömlek Ustası Kaplumbağa dinleme testi sonucunda deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 18,778; kontrol grubu başarı ortalaması 18,667 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre deney grubu kontrol grubuna göre daha başarılıdır ancak istatistikî olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Aynı şekilde Soru Balonları dinleme testi sonucuna göre deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 16,000; kontrol grubu başarı ortalaması 15,176 olarak belirlenmiştir. Deney grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Konuşan Eşyalar dinleme testi sonucuna göre deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 16,294; kontrol grubu başarı ortalaması 15,647 olarak belirlenmiştir. Deney grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak anlamlı bir farka ulaşılmamıştır.

Kara Toprak dinleme testi sonucuna göre deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 13,222; kontrol grubu başarı ortalaması 11,647 olarak belirlenmiştir. Deney grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak iki grubun başarı puanları arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır.

Gözlük Takan Yıldızlar dinleme testi sonucuna göre deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 16,882; kontrol grubu başarı ortalaması 15,706 olarak belirlenmiştir. Deney grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak iki grubun başarı puanları arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır.

Mutlu Park dinleme testi sonucuna göre deney grubunun başarı ortalaması 20 üzerinden 16,333; kontrol grubu başarı ortalaması 16,278 olarak belirlenmiştir. Deney

grubu bu sonuçlara göre kontrol grubuna göre başarılıdır ancak istatistikî olarak iki grubun başarı puanları arasında anlamlı bir farka ulaşılmamıştır.

Ön-test ve son-testten elde edilen veriler Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin 4. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerileri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu fakat bu etkinin istatistik sonuçlarına yansımadağı görülmektedir.

5.2.Öneriler

a) Uygulayıcılara (öğretmenlere) yönelik öneriler

1. Öğretmenler, dinleme sürecinde dinleme becerisinden en üst düzey verimi alabilmek için yapılması gerekenleri öğrencilere kavratmalıdır.
2. Öğretmenler dinlemenin sadece Türkçe derslerine ait bir beceri olduğunu düşünmeden, bütün dersler için uygulanabilir bir dinleme yöntem, strateji ya da tekniğı bulunabileceğinin farkına vararak, bu yönde uygulamalar yapmalıdır.
3. Masal ve hikâyelerin gücü kullanılarak verilmek istenen kavramlara ulaşılmalıdır.
4. Dinlemenin gerçekleştirileceğı ortam dinlemeye uygun hale getirilmelidir. İstenmeyen uyaran miktarı en az indirilmelidir.

b) Karar alıcı kurumlara yönelik öneriler

1. Toplumun tamamına dinleme becerisinin geliştirilebilir olduğı fark ettirilmelidir.
2. İnsanların dinlemeye karşı tutumlarını geliştirmek için ilgi alanlarına yönelik dinleme etkinlikleri düzenlenmeli, etkili anlatıcılarla masal hikâye, anı vb. geceleri yurt genelinde yaygınlaştırılmalıdır.
3. Öğretmenlere ve velilere yönelik masal ve hikâye anlatıcılığı eğitimleri verilmelidir.

c) Araştırmacılara yönelik neriler

1. Dinlediğini anlamamanın geliştirilmesi için yeni yöntemler sürekli araştırılarak denenmeli ve sonuçlar paylaşılmalıdır.
2. Milli kültürdeki dinleme etkinlikleri ön planda tutularak yabancı kültürlerdeki etkinliklerden de faydalanıp yeni araştırmalar yapılmalıdır.
3. Dinlemeye yönelik yeni stratejilerin etkililiğine ilişkin deneysel araştırmalar yapılmalı ve sonuçları paylaşılmalıdır.

Kaynakça

- About us/orton-gillingham. (2016). Haziran 18, 2016 tarihinde <https://www.orton-gillingham.com/>: <https://www.orton-gillingham.com/about-us/orton-gillingham/> adresinden alındı
- Akpınar, B., & Aydın, K. (2009). Çok duyulu(Multisensory) Yabancı Dil Öğretimi. *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 99-106.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, H. (2013). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aras, B. (2004). *İlköğretimde Dinleme Anlama Becerisinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Aycan, K. (2012). Konuşma ve Ses Eğitimi Arasında Konuşmanın Ezgisi Açısından Akrabalık İlişkisi. *Turkish Studies*, 299-306.
- Aydemir, C. (2008). Modern Türk Hikâyeciliğinde Ömer Seyfettin Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 54-61.
- Aytan, T., & Güney, N. (2012). *Türkçe Öğretiminde Aktif Öğrenme Uygulamaları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Başaran, I. (2004). Etkili Öğrenme ve Çoklu Zeka Kuramı: Bir İnceleme. *Eğitim Dergisi*, 7-15.
- Baştuğ, M. (2012). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Akıcı Okuma Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi,Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Baştuğ, M., & Keskin, H. K. (2013). Nörolojik Etki Yönteminin Öğrencilerin Akıcı Okuma ve Anlama Becerilerine Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 291-309.
- Baştuğ, M., & Korkmaz, İ. (2010). Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 407-421.
- Batur, Z. (2010). Ana Dili Öğretiminde Gösterge Biliminin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Görsel Metinlerin Bütünselliğinin Analizi. *Turkish Studies*, 174-200.
- Berber, E., Çin, G. H., Dokumacıoğlu, İ., Can, M. B., & Koç, Z. (tarih yok). Kokunun Karmaşık Zihinsel Aktiviteler Üzerine Etkisi.
- Bond, C., Cooper, L. O., Halley, R., Imhof, M., Purdy, M., & Worthington, D. L. (2008). Priorities of Listening Research. 8. International Listening Association .
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christie, S. B. (2000). The Brain: Utilizing multisensory approaches for individual learning styles. *Education*, 327-330.

- Cihangir, Z. (2000). *Üniversite Öğrencilerine Verilen Etkin Dinleme Becerisi Eğitiminin Başkalarını Dinleme Becerisine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çankaya, Z. C. (2011). *Etkili Bir İletişim İçin Nasıl Dinlemeliyiz?* Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelebi, O. D. (2006/2). Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 285-307.
- Çelikbaş, K. A. (2010). *Anlama/Dinleme Stratejilerinin Kullanımı İle Dinlediğini Anlama Düzeyi Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Çiftçi, M. (2001). Dinleme Eğitimi ve Dinlemeyi Etkileyen Faktörler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 165-177.
- Daneshyar, A. (2012). Communication by Story: A Pedagogical Device to Animate Dismal Science. *ABD Journal*, 1-14.
- Degh, L. (2003). Hikâye Anlatıcılar (Çev. A.Koç). *Millî Folklor*, 104-117.
- Demir, C., & Yapıcı, M. (2007). Anadili Olarak Türkçe'nin Öğretimi ve Sorunları . *Sosyal Bilimler Dergisi*, 177-192.
- Demir, S. C. (2009). Dinleme/İzleme Eğitimi ve 2005 Türkçe Öğretim Programındaki Yeri. *Milli Eğitim*, 53-64.
- Demirel, Ö. (1998). Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Türkçe Öğretimi* (s. 131-145). içinde Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, Y. (2012). Dinleme Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, Y., & Özçakmak, H. (2014). Dinlem Becerisi Eğitimi Üzerine Yapılan LİSans üstü. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 90-99.
- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durmuş, N. (2013). *İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Emiroğlu, S., & Pınar, F. N. (2013). Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları ile İlişkisi. *Turkish Studies*, 769-783.
- Erdem, A. (2012). *Yapılandırmacı Karma Öğrenme Ortamlarının Dinleme ve Konuşma Becerilerine Etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2012.
- Ergenç, İ. (1994). Beyindeki Dil. *Bilim Teknik Dergisi* (314), 36-39.
- Ergin, A. (1998). *Öğretim Teknolojisi İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergin, M. (1989). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Eriş, B. (2008). Zekâ: Amerikan Deneyiminin Kritik Kuram Perspektifinden Analizi. *Kuram ve Uygulamalarda Eğitim Bilimleri*, 59-87.

- Erişek, Ö., & Yücel, F. (2002). Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 63-76.
- Fernald, G. M. (1943). *Remedial Techniques in Basic School Subjects*. New York and London: McGraw-Hill Book Company.
- Figa, E. (2004). The Virtualization of Stories and Storytelling. *Storytelling Magazine*, 34-36.
- Fordam, N. W., Wellman, D., & Sandman, A. (2002). Taming the Text: Engaging and Supporting Students in Social Studies Readings. *The Social Studies*, 149-158.
- Funk, H. D., & Funk, G. D. (1989). Guideleness For Developing Listening Skills. *The Reading Teacher*, 660-663.
- Giess, S. (2005). Effectiveness of a Multisensory, Orton-Gillingham Influenced Approach To Reading Intervention For High School Students With Reading Disability. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Graduate School University of Florida, Florida.
- Gökçeğözoğlu, A. (2014). *Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Çok Duyulu (Multisensory) Metodunun Kullanımı* (s. 29-36). 3rd International Conference On Language And Literature "Turkish in Europa", Tiran.
- Güncel Türkçe Sözlük*. (2006, Eylül 26). Ocak 7, 2015 tarihinde Türk Dil Kurumu Web Sitesi: <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı
- Gündüz, O., & Şimşek, T. (2014). *Uygulamalı Dinleme Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 123-148.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gürel, E., & Tat, M. (2012). Bir İletişim Edimi Olarak Dinleme ve Türkçede Dinleme Temalı Atasözleri ve Deyimler Üzerine Bir İçerik Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 276-297.
- Güzel, G. (2007). *Fen ve Teknoloji Dersinde Truesdale'nin Tüm Vücut ile Dinleme Yönteminin Akademik Başarı ve Akılda Tutma Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Halfens, J. L. (2011). *Multisensory Storytelling: The Effect On Positive Social Responsiveness In Children With Profound Multiple Disabilities*. Utrecht: Utrecht University.
- Heathfield, D. (2014). Student Storytellers. *English Teaching Professional*, 10-12.
- Huber, E. (2007). Bildirişim Edincinin Dil Edincine Etkisi. *Dil Dergisi*, 7-21.
- Jalongo, M. R. (1991). *Strategies For Developing Children's Listening Skills*. Indiana: Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Kaplan, H. (2004). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Karabay, A. (2014). Dinleme Metinlerinin Sınıfıçı Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 81-94.
- Karoğlu, A. K. (2015). Öğretim Sürecinde Hikaye Anlatmanın Değişen Doğası: Dijital Hikaye Anlatımı . *Eğitim Teknolojisi Kuram ve uygulama*, 89-106.
- Kavcar, C. (1985). Örgün Eğitimde Dramatizasyon. *Eğitim ve Bilim*, 32-41.
- Keleş, E. (2013). *Dinleme Öncesi ve Dinleme Sonrası Verilen Soruların 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Keskin, H. K., Baştuğ, M., & Akyol, H. (2013). Sesli Okuma ve Konuşma Prozodisi: İlişkisel Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 168-180.
- Kline, J. A. (1996). *Listening Effectively*. Alabama: Air University Press.
- Koç, N. (2003). *Dinleme Becerilerini Kazandırma Yöntemlerinin Uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Markant, K. (2008). Multi-Sensory Storytelling (MSST) makes sense. *Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland*, 8-11.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı 1-5. Sınıflar*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Melanlıoğlu, D. (2011). *Üstbiliş Strateji Eğitiminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme Becerisine Yönelik Ölçme Değerlendirme Çalışmalarında Üst Bilişsel Stratejilerin Kullanımı . *Turkish Studies*, 1583-1595.
- Mert, E. L. (2013). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 357-372.
- Molholm, S., Ritter, W., Murray, M. M., Javitt, D. C., Schroeder, C. E., & Foxe, J. J. (2002). Multisensory Auditory–Visual Interactions During Early Sensory Processing In Humans: A High-Density Electrical Mapping Study. *Cognitive Brain Research*, 115-128.
- Montessori Eğitimi*. (2010). Haziran 29, 2016 tarihinde Montessori ve Kaynaştırma Eğitimi Geliştirme Derneği: <http://www.montessori.org.tr> adresinden alındı
- Montessori, M. (1912). *Education of Senses*. New York: Frederic A. Stokes Company.
- Moustafa, B. M. (1999). *Multisensory Approaches and Learning Styles Theory in The Elementary School: Summary of Reference Paper*. Educational Resources Information Center (ERIC Document Reproduction Service No. ED:432388).
- Multisensory Structured Language Teaching*. (2016). 06 25, 2016 tarihinde The International Dyslexia Association: <https://dyslexiaida.org> adresinden alındı

- Murphy, N. (1997). *A Multisensory vs. Conventional Approach to Teaching*. New Jersey: Educational Resources Information Center,(ERIC Document Reproduction Service No. ED405564).
- Myers, C. A. (1978). Reviewing the Literature on Fernald's Technique of Remedial Reading. *The Reading Teacher*, 614-619.
- Onan, B. (2010). Beynin Bilişsel İşlevleri Üzerine Çalışmalar ve Anadili Eğitime Yansımaları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 521-561.
- Onan, B. (2015). Derin Yapı Yüzeysel Yapı İlişkisi Bağlamında Temel Dil Becerileri Üzerine Bir Analiz Çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 91-110.
- Özbay, M. (2005). Anadili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Etkinlikleri. *Journal Of Qafqaz University*. journal.qu.edu.az. adresinden alındı
- Özbay, M. (2005). Bir Dil Becerisi Olarak DİNleme Eğitimi. M. Özbay içinde, *Bir Dil Becerisi Olarak DİNleme Eğitimi* (s. 11). Ankara: Akçağ.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2012). *Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M., & Çetin, D. (2011). Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Prozodik Farkındalığın Önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 155-175.
- Özdemir, E. (1976). Anadili Olarak Türkçe Öğretimi. *Türk Dili*, 18-30.
- Öztürk, Z. K. (2010). Anadilinin Önemi ve Anadilinde Eğitim. Ankara: Eğitimden Yayınları.
- Paliç, G., & Akdeniz, A. R. (2012). Beyin Temelli Öğrenmeye Dayalı Web destekli bir Öğretim Materyalinin Tasarlanması ve Değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 67-93.
- Polat, M. (2014). Beyin Temelli Öğrenmenin Açılımı Nedir? *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 265-274.
- Preece, D., & Ma, Y. Z. (2014). *An Evaluation of Bag Books Multi-sensory Stories*. Northampton: Northampton Electronic Collection of Theses and Research.
- Rankin, P. T. (1928). The Importance Of Listening Ability. *The English Journal*, 623-630.
- Richardson, S. O. (2007). Gillingham-Stillman: Alphabetic Approach. C. R. Reynolds, & E. Fletcher-Jansen içinde, *Encyclopedia Of Special Education* (s. 976). John Wiley And Sons.
- Rose, T. E., & Zirkel, P. (2007). Orton-Gillingham Methodology for Students With Reading Disabilities. *THE JOURNAL OF SPECIAL EDUCATION*, 171-185.
- Saban, A. (2009). Çoklu Zeka Kuramı İle İlgili Türkçe Çalışmaların Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 833-876.
- Sallabaş, M. E. (2011). *Aktif Öğrenme Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Schneller, P. (2006, Mart 28). *Fernald's VAKT Method (1943)*. Temmuz 01, 2016 tarihinde University of Mount Union:

<http://raider.mountunion.edu/~schnelp/ED%20355ME345/VAKT%20Method.pdf> adresinden alındı

- Shams, L., & Seitz, A. R. (2008). Benefits of Multisensory Learning. *Trends in Cognitive Sciences*, 411-417.
- Stoffers, M. A. (2011). Using A Multi-Sensory Teaching Approach To Impact Learning And Community In A Second Grade Classroom, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,. Rowan University.
- Strother, D. B. (1987). On Listening. *The Phi Delta Kappan*, 625-628.
- Şimşek, B. (2010, Kasım). Dijital Okuryazarlık. (K. Özer, Röportaj Yapan)
- Tafti, M. A., & Abdolrahmani, E. (2014). The Effects of a Multisensory Method Combined with Relaxation Techniques on Writing Skills and Homework Anxiety in Students with Dysgraphia. *International Journal of Psychology and Behavioral Sciences* , 121-127.
- Taschow, H. G. (1970). Using the Visual- Auditory - Kinesthetic - Tactile Technique to Solve Spelling Problems in Elementary and Secondary Classrooms. *Reading Improvement*, 1-12.
- TDK. (2016). Mart 18, 2016 tarihinde Türk Dil Kurumu:
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=hik%C3%A2ye&uid=22916&guid=TDK.GTS.56eb387837bf32.15401209 adresinden alındı
- Temur, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 303-319.
- Temur, T. (tarih yok). *Dinleme Becerisi. [Aktaran: Hatice Yıldırım, İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu 2007.*
- Tunç, Ö. A., & Karadağ, E. (2013). Postmodernlerden Oluşturmacılığa Dijital Öyküleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 310-315.
- Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turkedebiyati.org. (2007). *Edebi Metinlerde Bakış Açuları ve Anlatıcı Türleri*. Nisan 01, 2016 tarihinde Türk Dili ve Edebiyatı:
<http://www.turkedebiyati.org/anlatıcı-turleri-bakis-acilari.html> adresinden alındı
- Tyagi, B. (2013). Listening: An Important Skill and Its Various Aspects. *The Criterion An International Journal in English*, 1-8.
- Ünal, F., & Özer, F. (2014). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İle İlgili Kaynakça Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 203-218.
- Wolvin, A. D. (1995). On Competent Listening. *International Listening Association Listening Post*, 1-10.
- Yangın, S., & Sidekli, S. (2006). Okuma Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerden Kelime Tanıma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Uygulama. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke)*.

- Yıldırım, H. (2007). *İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldız, N. (2015). *Dinleme Stratejileri Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Zengin, S. B. (2010). *Çocuk Kitaplarının Dinleme Becerisini Geliştirme Aracı Olarak Kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK 1: Araştırma İzni

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55005497-605.01-E.2094599
Konu: Araştırma İzni

17/02/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
b) Ömer Halis Demir Üniversitesi Rektörlüğünün 08/02/2017 tarih ve
69972237-302.08.01.E.236 sayılı yazısı.

Ömer Halis Demir Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi İsmail TUNÇ'un Doç. Dr. Emre ÜNAL'ın danışmanlığında "Zenginleştirilmiş Fernald Tekniğinin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerinin Etkisi" konulu tez çalışmasını ilimiz Yozgat Merkez ve ilçelerde bulunan öğretmen ve öğrencilere 2016-2017 eğitim öğretim yılı ikinci yarıyılı içerisinde uygulanabilmesi için gerekli izin isteğine ait ilgi (b) sayılı yazı ve işlemleri ekte sunulmuştur.

Adı geçen araştırma izninin, ilgi (a) genelgede belirtilen esaslar doğrultusunda, ilimiz Boğazlıyan ilçesindeki ilkokullarda çalışma uygulaması yapılmasında sakınca bulunmamaktadır.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet TEKİN

İl Millî Eğitim Müdürü V.

Ek:İlgi sayılı yazılar (38 sayfa)

OLUR
17/02/2017
Şükrü ÇAKIR
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 2: Midemin Dostuyum Metni

Bir zamanlar, abur cubur şeyleri yemeyi çok seven bir çocuk vardı. Kilolu sayılırdı. Buna rağmen durmadan yer içerdi. Hep, “Patates cipsim hiç bitmese! Yesem yesem hiç doymasam!” der dururdu. Okul çantasından bile kola, gofret, çikolata, cips gibi yiyecekler hiç eksik olmazdı. Zaten kocaman bir çantası vardı. O sanki minik bir market gibiydi. Teneffüs saatlerinde çantasındakilerin hepsini büyük bir iştahla yedi.

Bu obur çocuğun okulu iki sokak arasındaydı. Pencerenin yanındaki sıralardan birinde oturuyordu. Yiyeceği az kaldığı zamanlarda hep dışarıya bakardı. Çünkü çok soğuk olmayan günlerde, okulun önüne bir suru satıcı gelirdi. Onları görmek çocuğun çok hoşuna giderdi. Zil sesiyle birlikte hemen yanlarına koşar, istediği yiyeceklerden alırdı. Bir gün okulun önüne tatlı satan bir satıcı geldi. Adam, tatlıları tepsinin üzerine dizmiş, “Nar gibi kızarmış tatlılar!” diye bağıyordu.

Obur çocuk, satıcının sesini duyunca pencereden dışarı baktı, tatlıları görünce dayanamadı. Ders zilini zor bekledi. Zille birlikte hemen satıcının yanına koştu Kumbarasından akşam çıkardığı parayı satıcıya vererek “En büyüğünden dört tane istiyorum!” dedi.

Çocukcağız yine çok acıkmıştı. Tatlıların hepsini yedi ama tadına doyamadı. O sırada büyükannesinin, “Sokak satıcılarından bir şey alıp yeme yoksa hastalanırsın. Çünkü onlar hem dikkatsizce hazırlanıyor hem de açıkta satılıyor.” dediği aklına geldi. Anne ve babası çalıştığı için ona büyükannesi bakıyordu. Sonra da “Bu tatlılar çok lezzetli. Galiba büyükannem abartıyor. Keşke biraz daha param olsaydı da birkaç tane daha alıp yeseydim.” diye söylendi. Bu sırada karnı “gur gur” guruldamaya başladı. Geçsin diye bisküvi, çikolata yedi ama geçmedi. Arkasından meyveli gazoz içti, o da işe yaramadı.

Eve geldiğinde hala karnı gurulduyordu. “Nasıl olsa geçer.” diye düşündü Kendine ıvır zıvır bir şeyler almak için bakkala gitti. Obur çocuk bu tur yiyeceklere, “ıvır zıvır” diyordu. Gittiği bakkal, onun en sevdiği yedi. Küçük bir dükkân olmasına rağmen içinde çok şey bulunurdu. Çocuk canının istediği yiyeceklerden aldı. Parasını öderken karnı daha farklı bir şekilde guruladı. Yanındaki çocuk bile bunu duymuştu. O sesin çocuğun karnından geldiğine önce inanamadı. Bir kez daha aynı sesi duyunca annesine, “Anne!.. Bu çocuğun karnında kurbağa var!” diye bağırdı. Gerçekten de karnında sanki bir kurbağa “vırak, vırak!” diye ses çıkarıyordu Obur çocuk ne yapacağını şaşırılmıştı. Sesin çıkmasını engellemek için eliyle karnına bastırdı. Ama geçmedi. Bakkaldaki herkes ona bakınca kendini kötü hissetti. Tombul beyaz yanakları ateş gibi kızardı. Elindeki yiyecekleri tezgâhın üzerine bıraktı ve oradan hızla uzaklaştı. Aslında obur çocuğun midesi, yediği abur cubur yiyeceklere daha fazla dayanamamıştı. Şimdiye kadar sabretmişti ama bundan böyle sabretmeyecekti. Çünkü mide, o gün en yakın arkadaşı karaciğere, “Bıktım artık! Her gün beni tıka basa dolduruyor. Onun çok fazla abur cubur şeyler yemesi beni rahatsız ediyor. Kendimi adeta çöp torbası gibi hissediyorum. Bundan böyle o bana yardımcı olmazsa ben de ona iyi davranmayacağım.” diye dert yanmıştı. Karaciğer, arkadaşı mideyi teselli etmek için, “Biraz daha sabırlı olmalısın. O sağlığın değerini bilmiyor. Eğer bize zarar verdiğini bilseydi böyle yapmazdı.” demişti.

Aslında karaciğer sevgili dostu mideye hak veriyordu. Kendisi de bu konuda oldukça rahatsızdı. Obur çocuğun aldığı her kilo ile birlikte yağlandığını hissediyordu Bu da görevini tam olarak yerine getirmesini engelliyordu. Yine de midenin, obur

çocuğa iyi davranmasını istiyordu. Ama arkadaşını ikna edememişti. Bundan böyle çocuk ne zaman abur cubur şeyler yerse mide de bir kurbağa gibi “vırak, vırak!” vıraklayıp duracaktı. Obur çocuk eve geldiğinde karnının guruldaması azalmıştı. Buna rağmen oldukça neşesizdi. Onu kapıda büyükannesini karşıladı. Çocuk daha ağzını açmadan karnından “vırak!” diye bir ses geldi. Büyükanne önce şaşırıldı. Sonra gülmeye başladı. Bir zamanlar kendisinin yakalandığı hastalığa, şimdi torunu yakalanmıştı. Büyükanne, “Sonunda sen de abur cubur hastalığına yakalandın. Miden artık isyan ediyor. Eğer onu yoran yiyecekleri çok yemeye devam edersen karnın sürekli vıraklayacak.” dedi.

Oysa çocuğun aklı dolaptaki gofretlerdeydi. Onları sabah okula giderken yanına almayı unutmıştu. İçinden, “En sevdiğim gofretler. Kola ile yemesi çok güzel oluyor.” diye geçirdi. Obur çocuk dayanamadı, gitti, dolaptan gofret aldı. Birkaç kutu da kola. Bir güzel yiyip içti. Bu sırada midesindeki kurbağa da yeniden harekete geçti. Durmadan “vırak, vırak!” vıraklayıp duruyordu. Zavalıcık bu kez çok korktu. Hatta bakkaldaki çocuğun, “Karnında kurbağa var!” cümlesinin doğru olabileceğini düşündü. Hemen odasına girdi ve kapıyı kilitledi. Ellerini yere koyup ayaklarını duvara dayadı, amuda kalktı. Sonra da ağzını açıp kurbağanın çıkmasını bekledi. Uzun süre böyle durdu ama kurbağa çıkmadı. Obur çocuk o geceyi, “Yarın okulda karnım yine vıraklarsa!” korkusuyla geçirdi. Arkadaşlarının diline düşmek istemiyordu. Büyükannesinin haklı olabileceğini düşündü Bu yüzden sabah kahvaltıda abur cubur şeyler yemedi. Hatta okula giderken çantasına sadece kitap ve defterlerini koydu. Elbette bir de büyükannesinin hazırladığı peynirli böreği gerçekten de o gün karnı hiç guruldamadı, vıraklamadı.

İşte o günden sonra obur çocuk dengeli beslenmeye özen gösterdi. Şekerli yiyecekleri çok tüketmediği için boyu da hızla uzadı. Böylece daha sağlıklı ve mutlu yaşadı.

Hikmet ULUSOY
Sağlık Öyküleri
(Düzenlenmiştir.)

Sorular (Midemin Dostuyum)

1. Aşağıdakilerden hangisi çocuğun çantasından hiç eksik olmayan yiyeceklerden biri değildir?

- a) Cips b) Kola c) Süt d) Çikolata

2. Çocuk yiyeceği az kaldığı zamanlarda ne yaparmış?

- a) Çocuk yiyeceği az kaldığı zamanlarda arkadaşından istermiş.
b) Çocuk yiyeceği az kaldığı zamanlarda dışarıya bakarmış.
c) Çocuk yiyeceği az kaldığı zamanlarda annesinden istermiş.
d) Çocuk yiyeceği az kaldığı zamanlarda hüzünlenip uyurmuş

3. Çocuk satıcıdan kaç tane tatlı almış?

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

4. Çocuk tatlı yerken neyi hatırladı?

- a) Çocuk tatlı yerken ödevini hatırladı.
b) Çocuk tatlı yerken annesinin uyarısını hatırladı.
c) Çocuk tatlı yerken büyükannesinin uyarısını hatırladı.
d) Çocuk tatlı yerken babasının öğüdünü hatırladı.

5. Çocuğun karnından nasıl sesler gelmiş?

- a) Gurul gurul b) gürp gürp c) zır zır d) gacır gucur

6. Aşağıdaki ikilemelerden hangisi metinde geçen “ıvır zıvır” ikilemesine benzer bir ikilime vardır?

- a) aşağı yukarı b) abur cubur c) şırıl şırıl d) vırak vırak

7. Çocuğun karnından gelen ses hangi hayvanın çıkardığı sese benziyormuş?

- a) Kurbağa b) Timsah c) Kedi d) Fare

8. Çocuk bakkalda neden kendini kötü hissetmiştir?

- a) Bakkal amca kızdığı için herkes ona baktığı için
b) Karnından gelen sesler nedeni ile
c) Herkes ona güldüğü için
d) Arkadaşına rezil olduğu için

9. Çocuğun yanakları hangi duygu nedeni ile kırmızı olmuştur?

- a) Sevinme b) Üzüntü c) Utanma d) Korku

10. Mide çocuğun yediği yiyecekler nedeni ile kendini nasıl hissetmiş?

- a) Çuval gibi b) Sağlıklı c) Kocaman bir çanta gibi d) Çöp torbası gibi

11. Mide neden şikâyetçidir?

- a) Çocuğun su içmesinden b) Çocuğun yemek yemesinden
c) Çocuğun abur cubur yemesinden d) Çocuğun az yemesinden

12. Midenin tepkisine karşı karaciğerin tavsiyesi ne olmuş?

- a) Biraz daha sabırlı olması gerektiğini tavsiye etmiş. b) Sabırsız olması gerektiğini tavsiye etmiş.

c) Tepki vermesi gerektiğini tavsiye etmiş. d) Önemsememesi gerektiğini tavsiye etmiş.

13. Çocuğun yakalandığı hastalık ne imiş?

- a) Sağlıklı beslenme hastalığı b) Abur cubur hastalığı
c) Az yeme hastalığı d) Vırak vırak hastalığı

14. Çocuk neden amuda kalkmış?

- a) Spor olsun diye b) Dinlenmek için c) Kurbağa çıksın diye d) Uyumak için

15. Aşağıdakilerden hangisi bu metnin bir diğer başlığı olamaz?

- a) Obur Çocuk b) Kurbağa sesi c) Çocuk ve midesi d) Midemdeki timsah

16. Çocuk en sonunda ne yaptı?

- a) Hatasının farkına vardı b) Abur cubur yemeye devam etti
c) Karnındaki vırak sesi ile yaşamaya devam etti d) Oruç tutmaya karar verdi

17. Metne göre çocuğun boyu neden hızlı uzamıştır?

- a) Süt içtiği için boyu hızlı uzamıştır.
b) Abur cubur yediği için boyu hızlı uzamıştır.
c) Şekerli yiyecekler tüketmediği için boyu hızlı uzamıştır.
d) Karnındaki kurbağa büyüdüğü için boyu hızlı uzamıştır.

18. Büyükanesinin çocuğa davranışı nasıldır?

- a) Sabırsız b) Şefkatli c) Öfkeli d) Aceleci

19. Metinden çıkarmamız gereken ders nedir?

- a) Şekerli yiyecekler yemeliyiz. b) Aç kalmalıyız.
c) Abur cubur yemekten vazgeçmeliyiz. d) Çok yemek yemeliyiz.

20. Bu metnin konusu aşağıdaki kategorilerden hangisine girebilir?

- a) Doğa ve çevre b) Macera c) Sağlıklı Yaşam d) Okul ve başarı

EK 3: Stetoskobun İcadı Metni

Yıl 1816. Doktor Laennec (Lanek), muayene odasında şehirden gelen yeni ilaçları ecza dolabına yerleştirmektedir. O sırada kapı vurulur. Kapıda, kaç zamandır öksürükten şikâyet eden bir hastasının yakını vardır. Adam, eşinin öksürüklerinin arttığını söylemekte ve doktoru, eşini muayene etmesi için eve çağırılmaktadır.

Çantasını hazırlayan doktor, genç kadını muayene etmeye giderken hastanın derdini nasıl anlayacağını kara kara düşünür. Çünkü o zamana kadar kalp ve akciğer muayenelerinde kullanılan “elinle sırtına tıktık yap, kulağını hastanın göğsüne daya” yönteminin pek de bilimsel olmadığı farkındadır. Ayrıca hastası oldukça kilolu ve utangaç biridir. Bu durumda doktorun onun kalp atışlarını duyması çok zor olacaktır. Ama tesadüfe bakın ki doktor hastayı muayeneye giderken sokakta bir ağaç kütüğüyle oynayan çocukları fark eder. Çocuklardan biri kütüğün bir tarafına vururken arkadaşları da öteki ucuna kulaklarını dayamış, çıkan sesleri dinlemektedirler.

Doktor, bir müddet çocukları izler ve sonra o da kulağını kütüğe dayar. Kütüğün öteki ucundan seslerin çok net geldiğini fark eder. Doktor, çocuklara teşekkür ettikten sonra yoluna devam eder. Hastanın evine vardığında bir defter ister. Defteri rulo yapıp bir ucunu hastanın göğsüne obur ucunu da kendi kulağına dayar. Gerçekten de kalp atışları çok daha belirgin bir biçimde işitilmektedir. Doktor bu yöntemle diğer organların da dinlenebileceğini düşünür.

Laennec (Lanek), daha sonra bu yöntemi geliştirmeye çalışır. Cam, metal gibi çeşitli malzemelerle deneyler yapar. En iyi malzemenin ağaç olduğuna karar verir, çeşitli ağaçları silindir biçimine getirir. İçlerinde farklı çaplarda kanallar açarak araştırmalarını sürdürür. 1818’de, keşfettiği bu aletin adını “stetoskop” koyar.

ftp://dokuman.osym.gov.tr
STETOSKOBUN İCADI
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyu malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler *(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir. *(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır. *(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmemelidir)*

Kullanılacak Nesnelere

- Kartondan kapı
- Eczacı dolabı, ilaç kutuları
- Stetoskop
- İnsan vücudu maketi
- Doktor önlüğü

STETOSKOPUN İCADI

- *(Dinleyicilerin “görme” duygusunu etkileyerek dikkat çekmek amacıyla, anlatıcı beyaz doktor önlüğü ve doktor çantasıyla sınıfa girer.)*

-Yıl 1816. Doktor Laennec (Lanek), muayene odasında şehirden gelen yeni ilaçları ecza dolabına yerleştirmektedir. *(Karakter dileyicilerle selamlaşır. Ve karşılıklı iletişim oluşturulur. “işitme” duyusuyla birlikte “konuşma” becerisi de etkinleştirilerek dinleyicinin olayı daha yakından gözlemlemesi sağlanır) (Doktor Lanek kılığındaki anlatıcı sınıfa getirdiği ilaçları ecza dolabına yerleştirir. “Görme duyusu”)*

O sırada kapı vurulur. *(Dinleyiciler sıralara vurarak kapı çalma taklidi yapar. “Dokunma duyusu ve hareket” ön plana çıkmaktadır. Anlatıcı, dinleyicilere kapıdaki kişi hakkında tahminlerde bulundurur.)*

Kapıda, kaç zamandır öksürükten şikâyet eden bir hastasının yakını vardır. *(Kartondan kapı açılır ve belirlenen bir öğrenci kapıdan girer. “görme duyusu”)*

Adam, eşinin öksürüklerinin arttığını söylemekte ve doktoru, eşini muayene etmesi için eve çağırılmaktadır.

Çantasını hazırlayan doktor, genç kadını muayene etmeye giderken hastanın derdini nasıl anlayacağını kara kara düşünür. *(Dinleyicilerden vücut diliyle düşünme durumu sergilemeleri istenir. “Hareket”)*

Çünkü o zamana kadar kalp ve akciğer muayenelerinde kullanılan “elinle sırtına tıktık yap, kulağını hastanın göğsüne day” yönteminin pek de bilimsel olmadığı farkındadır. *(Sınıfa getirilen kutudan çıkarılan insan vücudu maketinde uygulanır. “Görme duyusu”*

Ayrıca hastası oldukça kilolu ve utangaç biridir. Bu durumda doktorun onun kalp atışlarını duyması çok zor olacaktır. Ama tesadüfe bakın ki doktor hastayı muayeneye giderken sokakta bir ağaç kütüğüyle oynayan çocukları fark eder. Çocuklardan biri kütüğün bir tarafına vururken arkadaşları da öteki ucuna kulaklarını dayamış, çıkan sesleri dinlemektedirler. *(Dinleyici öğrenci sırasına kulağını dayar ve sıra arkadaşı elleri ile sıraya vurur. Bu işlemi her iki öğrenci de yapar. “İşitme” ve “dokunma” duyusu ile “hareket”)*

Doktor, bir müddet çocukları izler ve sonra o da kulağını kütüğe dayar. *(Anlatıcı da dinleyicilerin yaptığı sesleri dinlemek için kulağını sıraya dayar. “Görme”, “işitme”, “dokunma” duyuları etkilenir.)*

Kütüğün öteki ucundan seslerin çok net geldiğini fark eder. Doktor, çocuklara teşekkür ettikten sonra yoluna devam eder. Hastanın evine vardığında bir defter ister. *(Anlatıcı dinleyicilerden defter ister “işitme ve görmeduyusu”)*

Defteri rulo yapıp bir ucunu hastanın göğsüne obur ucunu da kendi kulağına dayar. *(Maket üzerinde aynı işlem uygulanır. “Görme duyusu”)*

Gerçekten de kalp atışları çok daha belirgin bir biçimde işitilmektedir. *(Hoparlörden kalp atış sesi verilir veya dinleyiciler kalp atış sesi taklidi yapar. “İşitme duyusu”)*

Doktor bu yöntemle diğer organların da dinlenebileceğini düşünür.

Laennec (Lanek), daha sonra bu yöntemi geliştirmeye çalışır. Cam, metal gibi çeşitli malzemelerle deneyler yapar. *(Cam metal, tahtadan yapılmış rulo şeklinde nesnelere getirilerek dinleyicilere verilir. “Dokunma ve görme duyuları”)*

En iyi malzemenin ağaç olduğuna karar verir, çeşitli ağaçları silindirik biçimine getirir. İçlerinde farklı çaplarda kanallar açarak araştırmalarını sürdürür. *(İçi boş ağaç parçaları gösterilir. “Görme Duyusu”)*

1818’de, keşfettiği bu aletin adını “stetoskop” koyar. *(Kutudan gerçek bir Stetoskop çıkarılarak adının söylenmesinin ardından dinleyicilere verilerek elden ele gezmesi istenir. “Görme, işitme ve dokunma duyuları” kullanılır.)*

<ftp://dokuman.osym.gov.tr>

STETOSKOBUN İCADI

(Düzenlenmiştir.)

Sorular (Stetoskobun İcadı)

1.Dinlediğiniz metinde geçen olay hangi yıl gerçekleşmiştir?

- a)1816 b)1923 c)2016 d)1071

2.Metnin kahramanının mesleği nedir?

- a)Avukat b) Berber c) Camcı d)Doktor

3. Doktor Lanek, muayene odasının kapısı çalındığında ne yapmaktadır?

- a) Hastasını muayene etmektedir. b) Yorgun olduğu için uyumaktadır.
c)Öğle yemeği hazırlamaktadır.d)Şehirden gelen yeni ilaçları ecza dolabına yerleştirmektedir.

4“Şehirden gelen yeni ilaçları ecza dolabına yerleştirmektedir.” İfadesinden yola çıkacak olursak doktorun yaşadığı yer hakkında aşağıdakilerden hangisini söyleyebiliriz?

- a)Doktor büyük bir şehirde yaşıyor.
b) Doktor bir köyde veya kasabada yaşamaktadır..
c)İlaçları kendisi hazırlamaktadır.
d)Doktor Muayene odasına sadece hafta sonları gelmektedir.

5.Doktor Lanek’ in kapısını çalan kimdir?

- a) Hasta yakını b) Hasta c) Yemek servisi d)Hemşire

6.Adam Doktor Lanek’ ten ne istemektedir?

- a)Kendisine ilaç vermesini istemektedir.
b)Kendisini muayene etmesini istemektedir.
c) Hasta eşini muayene etmesi için evine gelmesini istemektedir.
d)Çocuğuna aşı yapmasını istemektedir.

7.Doktor Lanek genç kadını muayene etmeye giderken neyi düşünmektedir?

- a)Hastanın derdini nasıl anlayacağını düşünmektedir.
b)Alacağı muayene ücretini düşünmektedir.
c)Yoldaki yaşlı ağaçları kimin diktiğini düşünmektedir.
d) Öksürük için vereceği reçeteyi düşünmektedir.

8.Doktor Lanek o dönemde kalp ve akciğer muayenelerinde kullanılan “elinle tık tık yap, kulağını hastanın göğsüne daya” yöntemi hakkında ne düşünmektedir?

- a)Eşsiz bir yöntem olduğunu düşünmektedir. b)Hiçbir şey düşünmemektedir.
c)Bilimsel olmadığını düşünmektedir. d)Saygı duymaktadır.

9.Doktorun muayene etmeye gittiği hasta aşağıdaki hangi özelliklere sahiptir?

- a)Zayıf b)Zayıf ve utangaç c) Kilolu ve mutlu d)Kilolu ve utangaç

10.Doktor Lanek’ in hastanın kalp atışlarını duymasını zorlaştıran durum nedir?

- a)Stetoskobun bozuk olması b)Hastanın oldukça kilolu ve utangaç olması
c)Doktorun işitme sorununun olması d) Ortamın çok gürültülü olması

11.Doktor hastayı muayeneye giderken ilgisini çeken şey nedir?

- a)Ağaç kütüğünden çıkan sesleri dinleyen çocuklar ilgisini çekmiştir.
- b)Yakındaki yuvadan çıkan karıncaların yaptığı yol ilgisini çekmiştir.
- c)Akasya ağacındaki kuşların sesleri ilgisini çekmiştir.
- d)Sokak çalgıcılarının çaldığı şarkı ilgisini çekiyor.

12.Çocukların oynadığı ağaç kütüğü neden doktorun ilgisini çekmiştir?

- a) Kütüğün büyüklüğü karşısında şaşırıldığı için ilgisini çekmiştir.
- b)Çocukluk anılarını hatırlattığı için ilgisini çekmiştir.
- c)Kütükteki ses iletiminin ihtiyaç duyduğu alet ile bağlantılı olması ilgisini çekmiştir.
- d)Doktorun kışlık odun ihtiyacı olduğu için ilgisini çekmiştir.

13.Doktor Lanek yolda gördüğü kütükteki ses iletimini, hastayı muayene ederken nasıl kullanabilmiştir?

- a)Kulağını hastanın göğsüne dayayarak kalbini dinlemiştir.
- b)Ortamdaki sesleri azaltmıştır.
- c)Bir defteri rulo yaparak hastanın kalbini dinlemiştir.
- d)Elini hastanın sırtına koyarak kalbini dinlemiştir.

14.Doktor Lanek bir kütük ve defterden yaptığı rulo ile hangi aletin icat edilme yolunu açmıştır?

- a) Motorlu testere b) Röntgen cihazı c) Otomobil tekerleği d)Stetoskop

15.Doktor Lanek icadı için hangi malzemeleri denememiştir?

- a) Cam b)Metal c)Plastik d)Ağaç

16.Stetoskop aşağıdakilerden hangisinden esinlenerek icat edilmiştir?

- a)Çocukların oynadığı kütükten b)Yürürken çıkan ayak seslerinden
- c)Yeni gelen ilaçlardan d)Yan odadan çıkan seslerden

17.Stetoskobu kim icat etti?

- a) Racir Stetoskop b)Mehmet Akif Ersoy c)Doktor Lanek d)Mevlana

18.Aşağıda verilen kelimelerden hangisi terim anlamlı kelime değildir?

- a) Muayene b)Stetoskop c)Ecza d)Utangaç

19.Metinde geçen “müddet” sözcüğünün eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Şiddet b) Süre c) Stetoskop d) Dinlemek

20.Aşağıda verilen kelime çiftlerinden hangisinde “İcat-mucit” arasındaki ilişki vardır?

- a) Keşif- kaşif b) Hakim-hakem c) Doktor- hasta d) Öğretmen-öğrenci

EK 4: Kedileri Yiyen Fare Metni

Yaşlı kütüphane faresi bir gün tavan arasında yaşayan kuzenlerini görmeye gitmiş. Kuzenleri tavan arasında yaşadıklarından dünyayı pek tanımıyorlarmış.

“Hayat hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz.” demiş utangaç akrabalarına, “Belki okumayı da bilmiyorsunuzdur.”

“Ya öyle, ama eminiz siz çok iyi okursunuz.” diyerek iç geçirmişler.

“Evet, evet ben iyi okurum. Pekii, siz hiç kedi yediniz mi?”

“Aaa! Kedi yemek mi? Siz onu da yapmışsınızdır.”

“Ama bizim buralarda sadece kediler fareleri yer.”

“Yok canım, kim aldattı sizi? Ben bir sürü kedi yedim ve emin olun ‘Ayy!’ bile demediler.”

“Peki tadı nasıldı?”

“Kâğıt ve mürekkep tadındaydı, bana kalırsa. Ama önemli değil. Peki, siz hiç köpek yediniz mi?”

“Olur mu öyle şey?”

“Ben daha dün bir tane yedim. Kurt köpeği idi. Kocaman kocaman sivri dişleri vardı. Kendini bıraktı, sessiz sedasız yedim bitirdim. ‘Ayyy!’ bile demedi.”

“Tadı nasıldı?”

“Karton gibiydi, karton. Peki siz hiç gergedan yediniz mi?”

“Siz onu da yemişsinizdir. Ama yemek şöyle dursun, biz hayatımızda bir tek gergedan bile görmedik. Beyaz peynire mi benzer kaşar peynirine mi?”

“Tabii ki gergedana benzer. Peki siz hiç fil yediniz mi?”

O anda, oradaki bir bavulun arkasında saklanmış, konuşmaları dinleyen bir kedi, vahşi bir miyavlamayla ortaya çıkıvermiş. Bu kedi gerçek bir kediymiş, etten ve kemikten yapılmış, tırmıklı ve bıyıklı bir kedi. Farecikler deliklerine kaçırıvermişler, yaşlı kütüphane faresi kıpırdamamış bile. Şaşkınlaşmış, orada, küçücük pençeleri üstünde küçük bir heykel gibi kalakalmış. Kedi hemen farenin üstüne atlamış ve onunla oynamaya başlamış.

“Sen misin o kedileri yediğini söyleyen fare?”

“Ben, şey ... Efendim, anlayacağımızı sanıyorum... Kütüphanede yaşadığım için ben...”

“Anlıyorum tabii, anlıyorum. O yediğini söylediğin şeylerin resimlerini yiyorsun sadece, hani şu kitaplardaki resimleri yani.”

“Evet, öyle, ama inanın sadece öğrenmek için.”

“Elbette. Masalları ben de severim. Ama biraz da gerçekleri öğrenmen gerekmez mi? Bütün kedilerin kâğıttan olmadığını, gergedanların kendilerini farelere lokma etmeyi beklemediklerini öğrenmiş olmalıydın.”

Zavallı farenin şansı varmış. Çünkü kedinin gözü oradan geçen bir örümceğe takılmış. Kütüphane faresi de bunu fırsat bilerek bir çırpıda kitaplarının yanına dönüvermiş.

Yazan: Gianni RODA

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler*(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir.*(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır.*(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Oyuncak fareler
- Kedi, köpek resmi
- Bavul,
- Örümcek ağı

KEDİLERİ YİYEN FARE

(Anlatıma başlamadan önce anlatıcının beraberinde getirdiği bavuldan çıkarılan oyuncak fareler dinleyicilere verilir.)

Yaşlı kütüphane faresi bir gün tavan arasında yaşayan kuzenlerini görmeye gitmiş. *(Daha sonra oyuncak yaşlı fare sınıfa girince dinleyiciler ellerindeki fareleri sınıfın ortasında bir araya getirerek yaşlı fareyi karşılarlar. Bu durumda dinleyicilerde “görme, işitme, dokunma duyusu ve hareket” etkin hale gelir.)*

Kuzenleri tavan arasında yaşadıklarından dünyayı pek tanımıyorlarmış.

-(Yaşlı bir ses tonuyla) Hayat hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz. Belki okumayı da bilmiyorsunuzdur, demiş utangaç akrabalarına.

-Ya öyle, ama eminiz siz çok iyi okursunuz, diyerek iç geçirmişler.(Dinleyicilerden iç geçirme “hareketi” yapmaları istenir)

-Evet, evet ben iyi okurum. Pekii, siz hiç kedi yediniz mi?

-Aaa! Kedi yemek mi? Siz onu da yapmışsınızdır.(Dinleyiciler şaşırma ifade yaparak “hareket” becerisini etkin hale getirirler.)

-Ama bizim buralarda sadece kediler fareleri yer.

-Yok canım, kim aldattı sizi? Ben bir sürü kedi yedim ve emin olun ‘Ayy!’ bile demediler.

-Peki tadı nasıldı? (Dinleyicilerden önce tadı, sonra durumu tahmin etmeleri istenir “tad alma duyusu” etkinleştirilir.)

-Kâğıt ve mürekkep tadındaydı, bana kalırsa. (Anlatıcı kağıda çizilmiş ve bir parçası koparılmış bir kedi resmi göstererek dinleyicilere ipucu verir. “Görme duyusu”)

- Ama önemli değil. Peki, siz hiç köpek yediniz mi?

-Olur mu öyle şey?

-Ben daha dün bir tane yedim. Kurt köpeğiydi. Kocaman kocaman sivri dişleri vardı. Kendini bıraktı, sessiz sedasız yedim bitirdim. ‘Ayyy!’ bile demedi. (Kurt köpeği resmi gösterilir ve resim yiyormuş gibi yapılır “Görme duyusu” etkindir)

-Tadı nasıldı?

-Karton gibiydi, karton. Peki siz hiç gergedan yediniz mi?

-Siz onu da yemişsinizdir. Ama yemek şöyle dursun, biz hayatımızda bir tek gergedan bile görmedik. Beyaz peynire mi benzer kaşar peynirine mi?

-Tabii ki gergedana benzer. Peki siz hiç fil yediniz mi?

O anda, oradaki bir bavulun arkasında saklanmış, konuşmaları dinleyen bir kedi, vahşi bir miyavlamayla ortaya çıkıvermiş. (Anlatıcı, getirdiği bavulun içinden bu kez oyuncak kedi çıkarır, farelerin bulunduğu bölüme koyar “İşitme duyusu”. Kediye çıkarırken kayıttan bir kedi sesi verilerek dinleyicilerin “işitme duyularına” bir uyarı daha iletilir.)

Bu kedi gerçek bir kediymiş, etten ve kemikten yapılmış, tırmıklı ve bıyıklı bir kedi. Farecikler deliklerine kaçırıvermişler, yaşlı kütüphane faresi kıpırdayamamış bile. (Dinleyicilerden görevli olanlar fareleri alarak saklarlar. “Hareket” ve “görme duyusu” etkinleştirilir)

Şaşkınlaşmış, orada, küçücük pençeleri üstünde küçük bir heykel gibi kalakalmış. Kedi hemen farenin üstüne atlamış ve onunla oynamaya başlamış.

-Sen misin o kedileri yediğini söyleyen fare?

-Ben, şey ... Efendim, anlayacağınızı sanıyorum... Kütüphanede yaşadığım için ben...

-Anlıyorum tabii, anlıyorum. O yediğini söylediğin şeylerin resimlerini yiyorsun sadece, hani şu kitaplardaki resimleri yani. *(Kedi eline kâğıt üzerindeki resimleri alarak fareyle konuşur. "Görme" duyusu etkindir.)*

-Evet, öyle, ama inanın sadece öğrenmek için.

-Elbette. Masalları ben de severim. Ama biraz da gerçekleri öğrenmen gerekmez mi? Bütün kedilerin kâğıttan olmadığını, gergedanların kendilerini farelere lokma etmeyi beklemediklerini öğrenmiş olmalıydın.

Zavallı farenin şansı varmış. Çünkü kedinin gözü oradan geçen bir örümceğe takılmış. Kütüphane faresi de bunu fırsat bilerek bir çırpıda kitaplarının yanına dönüvermiş. *(Yaşlı fare sınıf kitaplığına yerleştirilir. "Görme" duyusu)*

Yazan: Gianni RODA

Sorular (Kedileri Yiyen Fare)

1.Yaşlı Kütüphane faresi utangaç akrabalarını görmek için nereye gitmiştir?

- a)Kütüphaneye b) Tarlaya c)Tavan arasına d) Mutfağa

2.Yaşlı kütüphane faresinin kuzenleri dünyayı neden tanımıyorlarmış?

- a)Yaşlı kütüphane faresinin kuzenleri istemedikleri için dünyayı tanımıyorlarmış.
b)Yaşlı kütüphane faresinin kuzenleri okula gitmediği için dünyayı tanımıyorlarmış.
c)Yaşlı kütüphane faresinin kuzenleri tavan arasında yaşadıklarından dünyayı tanımıyorlarmış.
d)Yaşlı kütüphane faresinin kuzenlerine dünyayı anlatan birileri olmadığı için dünyayı tanımıyorlarmış.

3.Yaşlı farenin bilip de kuzenlerinin bilmediği şey neymiş?

- a)Güzel konuşmak b) Okumak c) Dinlemek d) Yemek yapmak

4.Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde kütüphane faresinin yediğini söylediği hayvanlardan biri verilmemiştir?

- a)Kedi b)Kurt Köpeği c)Gergedan d) Balık

5.Yaşlı kütüphane faresi yediğini söylediği hayvanları nasıl anlatmış?

- a)Yediğini söylediği hayvanları övünerek anlatmış.
b)Yediğini söylediği hayvanların geleceğini düşünüp korkarak anlatmış.
c)Yediği hayvanları sıkılarak anlatmış.
d)Yediği hayvanları utanarak anlatmış.

6. Kütüphane faresinin yediğini söylediği hayvanların tatları neye benziyormuş?

- a)Et ve kemiğe b) Peynir ve sucuğa c)Saman ve oduna d) Kağıt ve kartona

7. Yaşlı farenin yediğini söylediği kediler gerçekte neymiş?

- a)Oyuncak b) Ahşap c) Yavru kedi d) Kitaplardaki kedi resimleri

8. Kütüphane faresi ile kuzenlerini gizlice dinleyen kedi nereden çıkıvermiş?

- a)Masanın altından b) Bavulun arkasından c)Yatağın altından d) Kapının arkasından

9.Yaşlı fare kedinin elinden nasıl kurtulmuş?

- a)Kuzenleri yardım etmiş. b)Kediyi yemiş
c) Kedi fareyi affederek bırakmış d)Kedi örümceğe bakarken kaçırvermiş.

10.Yaşlı kütüphane faresi nerede yaşıyormuş?

- a)Tavan arasında b)Kütüphanede c) Tarlada d)Okulda

11.Farelerin korkup kaçmasına neden olan kedi nasıl bir kediymiş?

- a)Cılız ve sevimli bir kedi b)Kartondan yapılmış bir kedi
c) Etten,kemikten, tırmıklı ve bıyıklı bir kedi d)Pamuk ve kumaştan yapılmış bir kedi

12.Aşağıdakilerden hangisi kütüphane faresinin korku ve şaşkınlıktan donakalmasına neden olan kedinin özelliklerden değildir?

- a)Etten ve kemikten olması
- b)Tırmıklı olması
- c) Bıyıklı olması
- d) Rengin siyah olması

13.Metinde geçen “heykel gibi kalakalmış” ifadesiyle ne anlatılmak istenmiştir?

- a)Yaptığı kahramanlıktan dolayı heykeli dikilmiştir.
- b)Kediyi korkutmak için heykel taklidi yapmıştır.
- c)Korku ve şaşkınlıktan hareket edememiş.
- d)Sevinç ve heyecandan mutlu olmuştur.

14.Vahşi bir şekilde miyavlayarak ortaya çıkan kedi, farenin üstüne atlayınca ne yapmış?

- a)Fareyi bir seferde yutuvermiş.
- b)Fareyle oynamaya başlamış.
- c)Fareyi sevgiyle kucaklamış.
- d)Farenin anlattığı maceraları heyecanla dinlemiş.

15.Kütüphane faresi kendisini yakalayan kediyi, yediği hayvanlar konusunda nasıl cevap vermiş?

- a)Yediği hayvanların kitaptaki resimler olduğunu ve amacının sadece öğrenmek olduğu cevabını vermiş.
- b)Yediği hayvanlar konusunda hiç pişman olmadığı ve yine olsa yine yemek istediği cevabını vermiş.
- c)Daha önce yediği kedinin de kendisini yakaladığını fakat korkusuzca kediyi yediği cevabını vermiş.
- d) Yediği hayvanların ailesini düşününce çok üzüldüğü cevabını vermiş.

16.Metne göre acımasız kedi fareye ne yapmak istiyormuş?

- a)Fareyle dost olup onun bildiklerinden faydalanmak istiyormuş.
- b)Fareyi esir edip onu diğer kedilere göstermek istiyormuş.
- c)Fareyi afiyetle yemek istiyormuş.
- d)Fareyi serbest bırakarak arkadaşlarının yanına göndermek istiyormuş.

17.Kütüphane faresini yakalayan kedi, hangi konuda yanlış yaptığını söylemiş?

- a)Masal kitaplarını okumanın güzel olduğunu fakat biraz da gerçekleri öğrenmemesinin hata olduğunu söylemiş.
- b)Yalan söylemenin yanlış bir davranış olduğunu söylemiş.
- c)Yapamayacağı şeylerin hayalini kurmanın çok yanlış olduğunu söylemiş.
- d)Diğer fareler gibi yaşamayıp, yeni şeyler öğrenmenin yanlış olduğunu söylemiş

18.Kütüphane faresi kedinin elinden nasıl kurtulmuş?

- a) Kedinin kulağını ısırarak kurtulmuş.
- b)Kedi kendisini affetmiş ve onu serbest bırakmış.
- c)Kedinin gözü örümceğe takılmış, fare onun dalgınlığından faydalanarak elinden kaçırılmış.
- d)Diğer fareler, kütüphane faresinin yardımına gelerek onun kurtarmışlar.

19.Kedinin elinden kurtulan fare nereye dönmüş?

- a)Kitaplarının yanına dönüvermiş.
- b)Akrabalarının yanına dönmüş.
- c)Yediğini söylediği hayvanların mezarlarına gitmiş.
- d)Okula, öğrencilerinin yanına dönmüş.

20.Kitap okumak ve kütüphanede yaşamak fareye neler katmıştır?

- a)Farenin gözlerini ve görme duygusunu geliştirmiştir.
- b)Farenin kendine güven duygusunu ve hayal dünyasını geliştirmiştir.
- c)Fare ile diğer hayvanlar arasındaki dostluğu geliştirmiştir.
- d)Farenin tüylerinin uzamasını sağlamıştır.

EK 5: Bilgili Cevizin Söyledikleri Metni

Merhaba arkadaşlar, ben sizlerin severek yediği yiyeceklerden biriyim. Üstelik sadece siz insanlar değil, birçok hayvan da beni severek yer. Çizgi filmlerde sincapların yuvalarına depoladığı, kargaların havadan yere atıp parçaladıktan sonra afiyetle yedikleri yemiş benim.

Müsaade ederseniz, beni daha yakından tanımanız için size biraz kendimden bahsedeyim.

En dış kısmımda koyu yeşil renkte, etli bir bölüm bulunur. Aman dikkat! Beni bu halimle tutmaya çalışırsanız elinizi boyarım. Zaten yeşil renkteki dış kabuğumdan boya hammaddesi olarak faydalanılır. Elde edilen boya, iplikleri kahverengiye boyamak için kullanılır. Aklınızda bulunsun, yeşil kabuğum çatlayıp yarıldığı zaman, bilin ki olgunlaştım demektir. Yeşil kabuğumun altında iki parçalı, sert ve odunsu bir kabuk daha yer alır. Nihayet sert kabuğun içinde de “ceviz içi” olarak adlandırdığımız, beyaz renkli, yaşlı tohum bulunur. Dört parçadan oluşan ceviz içinin dışında ince ve sağlam bir zar vardır. Ben tazeyken sarı olan bu zar, kurduğumda kahverengiye döner. Beni taze olarak yemek isterseniz dışımdaki bu acı zarı soysanız iyi edersiniz. Ne kadar taze isem o kadar lezzetli olurum. Bir yıl kadar beklemişsem tadım biraz acımsı olur.

Bol miktarda vitamin ve mineral içeririm. Diyebilirim ki bu özelliğimle birçok vitamin hapından çok daha üstünüm. Aynı zamanda güçlü bir protein kaynağı olduğum için sağlıklı beslenmenin önemli bir parçasıyım. 1 kilogramım neredeyse 10 kilogram tavuk eti ya da 14 kilogram patates kadar enerji verir. İçimde ortalama olarak yüzde % 65-70 oranında yağ bulunur. Bendeki bu zararsız, doymamış yağ asitleri sebebiyle kalp ve damar sağlığı açısından çok faydalıyım. Kolesterolü olanlara ve şeker hastalarına da iyi gelirim.

Ayrıca pek çok hastalığın tedavisi için tıpta ve eczacılıkta kullanılırım. Büyümenizi hızlandırırım ve zekânınızı geliştiririm. Eveet, şimdi sizi çok şaşırtacak bir bilgi vereceğim.

Gözleriniz yerinden fırlayabilir. Aman dikkat! Gözlerinizin yerinden fırlamaması için ellerinizle gözlerinizi sıkı sıkıya kapatın. Hazır mısınız? Dışımdaki yeşil kabuk, kafa derinize; onun altındaki sert kabuk, kafatasınıza; meyvemi kaplayan ince zar, beyninizi kaplayan zara; meyvem de tıpatıp beyninize benzer. Beyninizin küçültülmüş bir modeli olan ben, meyveler arasında gümüş elementi bulunduran tek meyveyim. Beyniniz ise yürüttüğü elektronik vazifeler açısından gümüşe ihtiyaç duyan tek organınızdır.

Artık beni daha iyi tanıdığınıza göre gönül rahatlığıyla size veda edebilirim. Zaten pek çok yerde karşınıza çıkmaya devam edeceğim. Tatlılarda, keklerde, çöreklerde, yemeklerde ve kuru yemişçilerin dükkânlarını süsleyen cevizli sucuklarda buluşmak üzere... Hoşça kalın!

Ahmet GÜNEŞ

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler *(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir. *(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır. *(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Perde ve düzenek
- Ceviz maketi
- Ceviz
- Ceviz kabuğu
- Beyin modeli

BİLGİLİ CEVİZİN SÖYLEDİKLERİ

(Anlatıcı sınıfa girer, dinleyicilere yönelerek, onlarla tanıştırmak istediği biri olduğunu söyler. Tanıştırmak istediği kişinin utangaç olduğunu, kendisinin kim olduğunu dinleyicilerin tahmin etmeleri

gerektiğini söyler. Sınıfa getirilir ve sınıfın ortasına yerleştirilir. Anlatıcı sözü misafire bıraktığını söyler ve cevizin ağzından, perde arkasından konuşmaya başlar.)

Merhaba arkadaşlar, ben sizlerin severek yediği yiyeceklerden biriyim. Üstelik sadece siz insanlar değil, birçok hayvan da beni severek yer. Çizgi filmlerde sincapların yuvalarına depoladığı, kargaların havadan yere atıp parçaladıktan sonra afiyetle yedikleri yemiş benim. (*“Görme duyusuna” etki etmek için karga ve sincap maketi veya resmi dinleyicilere gösterilir*)

Müsaade ederseniz, beni daha yakından tanımanız için size biraz kendimden bahsedeyim.

En dış kısmımda koyu yeşil renkte, etli bir bölüm bulunur. Aman dikkat! (*Perdenin arkasındaki anlatıcı sağ eliyle dinleyicileri uyarır. “Görme ve işitme duyusuna” hitap eder.*)

Beni bu halimle tutmaya çalışırsanız elinizi boyarım. (*Anlatıcı bu kez boyalı olan sol elini göstererek dinleyicilerin “görme duyusunu” etkinleştirir.*)

Zaten yeşil renkteki dış kabuğumdan boya hammaddesi olarak faydalanılır. Elde edilen boya, iplikleri kahverengiye boyamak için kullanılır. (*Anlatıcı perdenin arkasından sınıfın ortasına doğru, kahverengi renkli ip yumağının bir ucundan tutarak sınıfın ortasına atar. Yine “görme duyusu” etkin olur.*)

Aklınızda bulunsun, yeşil kabuğum çatlayıp yarıldığı zaman, bilin ki olgunlaştım demektir. (*Konuşmacı dinleyicilerden konuşanın kim olduğunu tahmin etmelerini ister. Ceviz maketini perdenin arkasından çıkarıp dinleyicilere yönelir. Dinleyicilerle tokalaşır ve birer tane ceviz verir. “Görme, dinleme, dokunma duyusu ve hareket becerisi” etkinleştirilir. Ardından konuşmaya devam eder*)

Yeşil kabuğumun altında iki parçalı, sert ve odunsu bir kabuk daha yer alır. Nihayet sert kabuğun içinde de “ceviz içi” olarak adlandırdığınız, beyaz renkli, yaşlı tohum bulunur. (*Konuşmacı daha önceden çıkarılmış ceviz içini dinleyicilere göstererek “görme duyusunu” etkinleştirir.*)

Dört parçadan oluşan ceviz içinin dışında ince ve sağlam bir zar vardır. Ben tazeyken sarı olan bu zar, kurduğumda kahverengiye döner. Beni taze olarak yemek isterseniz dışındaki bu acı zarı soysanız iyi edersiniz. Ne kadar taze isem o kadar lezzetli olurum. Bir yıl kadar beklemişsem tadım biraz acımsı olur.

Bol miktarda vitamin ve mineral içeririm. Diyebilirim ki bu özelliğimle birçok vitamin hapından çok daha üstünüm *(Sınıfa getirilen vitamin hapları gösterilere yine “görme duyusu” etkinleştirilir.)*

Aynı zamanda güçlü bir protein kaynağı olduğum için sağlıklı beslenmenin önemli bir parçasıyım. 1 kilogramım neredeyse 10 kilogram tavuk eti ya da 14 kilogram patates kadar enerji verir. İçimde ortalama olarak yüzde % 65-70 oranında yağ bulunur. Bendeki bu zararsız, doymamış yağ asitleri sebebiyle kalp ve damar sağlığı açısından çok faydalıyım. Kolesterolü olanlara ve şeker hastalarına da iyi gelirim.

Ayrıca pek çok hastalığın tedavisi için tıpta ve eczacılıkta kullanılırım. Büyümenizi hızlandırırım ve zekânınızı geliştiririm. Eveet, şimdi sizi çok şaşırtacak bir bilgi vereceğim. Gözleriniz yerinden fırlayabilir. Aman dikkat! Gözlerinizin yerinden fırlamaması için ellerinizle gözlerinizi sıkı sıkıya kapatın.*(Dinleyiciler bu söylenenleri yaparak “hareket” becerisini kullanır ve yapılan bu espriye gülünebilir.)*

Hazır mısınız? Dışındaki yeşil kabuk, kafa derinize; onun altındaki sert kabuk, kafatasınıza; meyvemi kaplayan ince zar, beyninizi kaplayan zara; meyvem de tıpatıp beyninize benzer.*(Konuşmacı getirdiği beyin modelini göstererek söylediklerini pekiştirir. “Görme duyusu”)*

Beyninizin küçültülmüş bir modeli olan ben, meyveler arasında gümüş elementi bulunduran tek meyveyim. Beyniniz ise yürüttüğü elektronik vazifeler açısından gümüşe ihtiyaç duyan tek organınızdır.

Artık beni daha iyi tanıdığınıza göre gönül rahatlığıyla size veda edebilirim. Zaten pek çok yerde karşınıza çıkmaya devam edeceğim. Tatlılarda, keklerde, çöreklerde, yemeklerde ve kuru yemişçilerin dükkânlarını süsleyen cevizli sucuklarda buluşmak üzere... Hoşça kalın! *(Ceviz kostümü giyen konuşmacı el sallayarak uzaklaşırken, dinleyiciler de el sallayarak “hareket” becerisini kullanırlar)*

Ahmet GÜNEŞ

Sorular (Bilgili Cevizin Söyledikleri)

1. Metinde anlatılan meyveyi severek yiyen hayvan çifti hangisidir?

- a) Fil - Deve b) Karınca - Pire c) Koyun –Keçi d) Sincap –Karga

2. Dinlediğiniz metin kimin ağzından anlatılmıştır?

- a) Manav b) Ceviz c) Öğretmen d) Karga

3. Ceviz, en dışındaki koyu yeşil renkteki etli bölümü anlatırken neden “aman dikkat” demiştir?

- a) Acı olduğu için b) Çok çabuk kırıldığı için
c) Elleri boya yapabileceği için d) Etli bölümde tırtıllar olduğu için

4. Metne göre cevizin olgunlaştığı nasıl anlaşılır?

- a) Kabuğunu kırıp bakarak anlaşılır.
b) Yeşil kabuğu çatlayıp yarıldığı zaman olgunlaştığı anlaşılır.
c) Yapraklar döküldüğünde olgunlaştığı anlaşılır.
d) Ağaçlar büyüdüğünde olgunlaştığı anlaşılır.

5. Cevizin yeşil dış kabuğu nerede kullanılır?

- a) Hayvan yemi olarak kullanılır.
b) Boya hammaddesi olarak kullanılır.
c) Ekmek fırınlarında yakmak için kullanılır.
d) Süs eşyası yapımında kullanılır.

6. Sert kabuğun içinde bulunan ”Ceviz içi” olarak adlandırılan kısım aslında nedir?

- a) Kökleri b) Yaprakları c) Tohumu d) Çiçekleri

7. Kendisini tanıtan ceviz hangi ifadesiyle karşılaştırma yapmıştır?

- a) Bol miktarda vitamin ve mineral içeririm.
b) Pek çok hastalığın tedavisi için tıpta ve eczacılıkta kullanılırım.
c) Diyebilirim ki bu özelliğimle birçok vitamin hapından çok daha üstünüm.
d) Yeşil renkteki dış kabuğumdan boya hammaddesi olarak faydalanılır.

8. Metne göre hangi hastalık cevizin iyi geldiği hastalıklardan değildir?

- a) Kalp ve damar hastalıkları b) Kolesterol c) Şeker Hastalığı d) Bronşit

9. Metinde geçen “gözleriniz yerinden fırlayabilir” ifadesi hangi duygu ile birlikte verilmiştir?

- a) Şaşkınlık b) Üzüntü c) Mutluluk d) Korku

10. Aşağıdakilerden hangisi cevizin faydaları arasında değildir?

- a) Zeka geliştirme b) Büyümeyi hızlandırma
c) Yemeklere lezzet verme d) Suların donmasını önleme

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “abartı” anlamı vardır?

- a) Bol miktarda vitamin ve mineral içerir.
b) İçimde ortalama % 65-70 oranında yağ bulunur.
c) Gözleriniz yerinden fırlayabilir.
d) Bir yıl kadar beklemişsem tadım biraz acı olur.

12.Kendini tanıtan cevizin anlattıklarına göre aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- a)Dıştaki yeşil kabuk-kafa derisi b) Sert kabuk- kafatası
c) Meyve- beyin d)Beyni kaplayan ince zar-Perde

13.İçeriğinde gümüş elementi bulunduran meyve hangisidir?

- a)Ceviz b) Gümüş balığı c) İncir d) Zeytin

14.Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ismin yerini tutan bir sözcük kullanılmıştır?

- a)Büyümemizi hızlandırır ve zekâmızı geliştirir.
b)Artık beni daha iyi tanıdığınıza göre gönül rahatlığıyla size veda edebilirim.
c)Zaten pek çok yerde karşınıza çıkmaya devam edeceğim.
d) Bol miktarda vitamin ve mineral içeririm.

15.Beyin ve gümüş elementi arasında nasıl bir ilişki vardır?

- a)Beynimiz gümüşten oluşmaktadır.
b)Kafatasımızın yapısında gümüş bulunur.
c)Yürüttüğü elektronik görevler açısından gümüşe ihtiyaç duyan tek organdır.
d)Beyinde kullanılmayan gümüş, yüzük yapımında kullanılır.

16.Aşağıda verilen kelimelerden hangileri eş anlamlı değildir?

- a)Vazife- görev b) Müsaade- izin c) Fayda – yarar d) taze-bayat

17.Bilgili ceviz aşağıdakilerden hangisinde karşımıza çıkabileceğini söylememiştir?

- a)Kuru fasulyede b)Tatlılarda c) Keklerde d) Cevizli Sucuklarda

18.Aşağıda verilen sözcüklerden hangileri zıt anlamlıdır?

- a)Akıl- Zeka b) İnce- Kalın c) Yeşil –Boya d) Vitamin- Mineral

19.Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “de” nin yazımı yanlıştır?

- a)Üstelik sadece siz insanlar değil, birçok hayvan da beni severek yer.
b)Nihayet sert kabuğun içinde de “ceviz içi” bulunur.
c)Çantam ev de kalmış.
d)Meyvem de tıpatıp beyninize benzer.

20) Metnin konusu aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

- a)Kuruyemiş çeşitleri
b)Ceviz yetiştiriciliği
c)Cevizin özellikleri
d)Cevizli sucuğun yapımı

EK 6: Çömlek Ustası Kaplumbağa Metni

Toprağı bereketli Avanos'ta çömlek ustası bir kaplumbağa varmış. Bölgenin en iyi çömlekçisi oymuş. Onun elinden çıkan çömlek hemen kendini belli ediyormuş. Onun çömleğine bir kez bakan bir daha bakmadan geçemiyormuş.

O bölgenin beyinin bir oğlu varmış. Bu bey oğlu, çalışana ve emeğe saygı duymazmış.

Biraz da cahilmiş. Onun davranışlarından babası da memnun değilmiş. Ama bir türlü ona söz geçiremiyormuş. Bey oğlunun, bir gün hatırlı misafirleri gelmiş. Bey oğlu da hatırlı misafirlerine çömlek almak istemiş. Çömlek ustası kaplumbağanın tezgâhına bir çocuğu göndermiş.

— Git, o kaplumbağanın yanına. Beni, bey oğlu gönderdi, de. Kırk tane çömlek al. Hazır yoksa başında bekle, tamamlasın. Parası neyse hemen öderiz.

Küçük çocuk, koşu koşu kaplumbağanın yanına gitmiş:

— Bey oğlunun emri var, demiş. Bana hemen kırk tane çömlek vereceksin.

Kaplumbağa:

— Şu anda elimde o kadar çömlek yok, demiş.

Çocuk kenarda paketlenmiş çömlekleri göstermiş:

— Şu kenarda duranları bana ver, götürüyüm.

— Olmaz, onların sahibi var, demiş kaplumbağa.

Çocuk, kaplumbağanın bu sözüne şaşırılmış:

— Ama, beni bey oğlu yolladı. O daha fazla para verir.

Kaplumbağa, kestirip atmış bu sefer:

— Her şey para ile değil. Olmaz dedik ya, veremem.

Kaplumbağanın bu yanıtına şaşırın çocuk, gidip durumu bey oğluna anlatmış.

Bey oğlu bu yanıtı çok kızmış:

— Çabuk söyle o kaplumbağaya, demiş. Usta oldum diye kendini ne sanıyor. Öğleye kadar benim siparişlerimi tamamlasın. O saate kadar tamamlamazsa sanatçı, usta dinlemem, gelip tezgâhını başına geçiririm.

Çocuk, tekrar gidip kaplumbağaya durumu anlatmış. Kaplumbağa hiç aldırmamış:

— Bu, boyacı küpü mü, demiş, batırıp çıkaracaksınız! Biz burada bir emek harcıyoruz.

Çocuk gittikten sonra kaplumbağa biraz düşünmüş. Bey oğlunun huyunu biliyormuş.

O şimdi söylediği saatte gelir, olay çıkarırmış. Aklına bir fikir gelmiş. Hemen kalkmış, tezgâhın başına geçmiş. Tıpkı kendisine benzeyen kaplumbağalar yapmaya başlamış. Kısa sürede odanın içi, kendisinin benzeri birçok kaplumbağa ile dolmuş. Onları düzgün bir şekilde odanın içine dağıtmış. Bilmeyen biri, içeride birçok kaplumbağa var sanırmış. Tam dediği saatte bey oğlu çıkmış gelmiş. Kapıdan:

— Nerede bu kaplumbağa? Çıksın ortaya, diye bağırılmış.

Kendisine kimse yanıt vermeyince içeri girmiş. Bakmış ki içeride bir sürü kaplumbağa var.

— Vay, demiş, şuna bak! Akli sıra beni korkutmak için arkadaşlarını toplamış. Siz, şimdi görürsünüz!

Bey oğlu, bunu söyledikten sonra önüne gelen ilk kaplumbağaya saldırmış. Kaplumbağanın kırıldığını görünce:

— Vay! Bu çamurmuş, demiş. Şundaki akla bak, bunların arasında kendini saklayacak!

Bey oğlu bu sefer yanındaki başka bir kaplumbağaya tekme atmış. Ama o da çamur çıkmış. Bu sırada kapıya yakın duran kaplumbağa, yavaşça dışarı çıkıp kapıyı onun üzerine kilitlemiş. Durmaksızın çamurdan kaplumbağalara saldıran bey oğlu, epey sonra kapının üzerine kilitlendiğinin farkına varmış. Kapıya gelip bağırmaya başlamış:

— Kaplumbağa! Aç kapıyı!

Kaplumbağa ona yanıt vermiş:

— Kırdığın kaplumbağaların aynısını yapmadan, seni oradan çıkarmam. Bey oğlu bu sefer, daha çok bağırmaya başlamış. Ama kaplumbağa, onun bağırışlarına hiç aldırmış etmemiş. Bey oğlu, uzun süre içeride bağırarak, tehditler savurmuş. Sonunda sesini kesmiş. Biraz sakinleşince:

“Ben koskoca bey oğluyum. Bu kaplumbağa bunları yapıyorsa ben daha iyisini yaparım.” diye düşünmüş.

Tezgâhın başına geçip çalışmaya başlamış. Akşama doğru kaplumbağa, kapının altından yiyecek bırakmış. Ertesi gün sabahleyin bey oğlu, yine kapıya vurmaya başlamış:

— Kaplumbağa, yeter artık! Aç şu kapıyı!

Kaplumbağa aynı yanıtı vermiş:

— Kırdığın kaplumbağaların aynısını yapmadan bu kapıyı açmam!

Bunun üzerine bey oğlu, kapının aralığından yaptığı bir kaplumbağayı uzatmış:

— İşte yaptım, sanki ne var bunda, demiş.

Kaplumbağa, bey oğlunun yaptığı kaplumbağayı almış. Bu, hiçbir şeye benzemiyormuş.

— Olmamış, diyerek yere atıp kırmış.

Bey oğlu, bunun üzerine hemen bir yenisini yapıp kapının altından uzatmış. Kaplumbağa, buna da “olmamış” diyerek yere atmış. Biraz sonra bey oğlu, bir tane daha yapıp kaplumbağaya uzatmış. Kaplumbağa bunu da kırmış. O gün akşama kadar bey oğlu kaç tane yaptıysa kaplumbağa hiçbirini beğenmeyip kırmış. Bey oğlu, bunun üzerine, kaplumbağaya yeniden bağırıp çağırmaya başlamış. Ama bu sefer fazla uzatmamış, çabuk susmuş.

Bey oğlundan ertesi günü, daha ertesi gün, ondan sonrası gün hiçbir haber çıkmamış. Sadece, kaplumbağanın verdiği yemekleri düzgün bir şekilde yiyormuş. Kaplumbağa ne zaman kapının aralığından baksa onu tezgâhın başında çalışırken görüyormuş. Tam bir hafta sonra bey oğlu, kapının altından yeni bir kaplumbağa uzatmış. Bu kaplumbağanın üzerinde de şöyle bir not varmış: “Bu kaplumbağayı beğenmezsen bile kesinlikle kırma. Ben ona çok emek harcadım.” Kaplumbağa bu notu görünce, “Bu iş oluyor.” diye kendi kendine gülümsemiş. Kaplumbağa ertesi gün yavaşça kapıyı açmış. Bakmış ki bey oğlu, arkası donuk, tezgâhın başında çalışıyor. Kaplumbağanın kapıyı açtığından haberi bile olmamış. Kaplumbağa hemen diğer kasabalılara haber vermiş. Onlar da gelmişler, sessizce bey oğlunun çalışmasını izlemişler. Neden sonra, bey oğlu arkasını dönünce kendisini seyredenleri fark etmiş. Hemen ayağa kalkmış, artık o sinirli, saldırgan bey oğlundan eser yokmuş. Sanki o adam gitmiş, yerine başkası gelmiş. Bey oğlu gelip kaplumbağanın önünde saygıyla eğilmiş:

— Senden özür dilerim Bay Kaplumbağa, demiş. Ben çalışmanın, emeğin ve sanatın değerini şimdi anladım. Asıl beylik; çalışmak, iş yapılıp üretmekmiş.

Adnan ÖZVER
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler *(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir. *(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır. *(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Çömlek yapılan çamur ya da oyun hamuru
- Oyuncak kaplumbağa
- Testi, çömlek, bardak gibi nesnelere
- Akıllı tahtadan çömlek yapımıyla ilgili kısa gösterim
- Kartondan yapılmış bir kapı
-

ÇÖMLEK USTASI KAPLUMBAĞA

(Konuşmacı dinleme metnini aktarmaya başlamadan önce çömlek yapımıyla ilgili video izletir ve dinleyicilere çömlek yapımında kullanılan çamurdan birer parça verir ve onlardan birer bardak

tasarlamalarını ister. Ortaya çıkan ürünlerin farklılığından bahsedip dinleme metninin başlangıcına bir bağlantı yapılır. Konuşmacı anlatımına “görme, “işitme ve dokunma duyusu” ve “hareket” becerisini etkinleştirerek başlar)

Toprağı bereketli Avanos'ta çömlek ustası bir kaplumbağa varmış. Bölgenin en iyi çömlekçisi oymuş. Onun elinden çıkan çömlek hemen kendini belli ediyormuş. *(Konuşmacı bu cümlelerin ardından yanında getirdiği çömlekleri dinleyicilerin ellerine verip kimin yaptığını tahmin etmelerini ister, kaplumbağa yanıtını almaya çalışır. “Dokunma duyusu” yine etkinleşir)*

Onun çömleğine bir kez bakan bir daha bakmadan geçemiyormuş.

O bölgenin beyinin bir oğlu varmış. Bu bey oğlu, çalışana ve emeğe saygı duymazmış. Biraz da cahilmiş. Onun davranışlarından babası da memnun değilmiş. Ama bir türlü ona söz geçiremiyormuş. Bey oğlunun, bir gün hatırlı misafirleri gelmiş. Bey oğlu da hatırlı misafirlerine çömlek almak istemiş. Çömlek ustası kaplumbağanın tezgâhına bir çocuğu göndermiş. *(Anlatıcı farklı ses tonlarıyla kahramanların konuşmalarını aktarır. “İşitme duyusu” ön plandadır.)*

— Git, o kaplumbağanın yanına. Beni, bey oğlu gönderdi, de. Kırk tane çömlek al. Hazır yoksa başında bekle, tamamlasın. Parası neyse hemen öderiz.

Küçük çocuk, koşa koşa kaplumbağanın yanına gitmiş *(Dinleyiciler koşma “hareketi” yaparlar):*

— Bey oğlunun emri var, demiş. Bana hemen kırk tane çömlek vereceksin.

Kaplumbağa:

— Şu anda elimde o kadar çömlek yok, demiş.

Çocuk kenarda paketlenmiş çömlekleri göstermiş:

— Şu kenarda duranları bana ver, götüreyim.

— Olmaz, onların sahibi var, demiş kaplumbağa.

Çocuk, kaplumbağanın bu sözüne şaşırılmış: *(Dinleyicilerden şaşırma ifadesini canlandırmaları istenir. “Hareket” becerisi ile devam edilir.)*

— Ama, beni bey oğlu yolladı. O daha fazla para verir.

Kaplumbağa, kestirip atmış bu sefer:

— Her şey para ile değil. Olmaz dedik ya, veremem.

Kaplumbağanın bu yanıtına şaşırın çocuk, gidip durumu bey oğluna anlatmış. Bey oğlu bu yanıtı çok kızmış:

— Çabuk söyle o kaplumbağaya, demiş. Usta oldum diye kendini ne sanıyor. Öğleye kadar benim siparişlerimi tamamlasın. O saate kadar tamamlamazsa sanatçı, usta dinlemem, gelip tezgâhını başına geçiririm.

Çocuk, tekrar gidip kaplumbağaya durumu anlatmış. Kaplumbağa hiç aldırmamış:

— Bu, boyacı küpü mü, demiş, batırıp çıkaracaksın! Biz burada bir emek harcıyoruz.

Çocuk gittikten sonra kaplumbağa biraz düşünmüş. Bey oğlunun huyunu biliyormuş.

O şimdi söylediği saatte gelir, olay çıkarırmış. Aklına bir fikir gelmiş. Hemen kalkmış, tezgâhın başına geçmiş. Tıpkı kendisine benzeyen kaplumbağalar yapmaya başlamış. Kısa sürede odanın içi, kendisinin benzeri birçok kaplumbağa ile dolmuş. Onları düzgün bir şekilde odanın içine dağıtmış. *(Konuşmacı daha önceden yaptığı kaplumbağaları sınıfın içine dağıtır ve anlatıma devam eder. “Görme, işitme, hareket ve dokunma” duyuları etkinleşmiş)* Bilmeyen biri, içeride birçok kaplumbağa var sanırmış. Tam dediği saatte bey oğlu çıkmış gelmiş. *(Konuşmaların aktarıldığı sırada “ işitme” duyusu kullanılır.)* Kapıdan:

— Nerede bu kaplumbağa? Çıksın ortaya, diye bağırmış.

Kendisine kimse yanıt vermeyince içeri girmiş. *(Konuşmacı kartondan yapılmış kapıdan içeri girer, dinleyiciler “görme duyusunu” kullanır ve konuşma aktarımı devam eder.)* Bakmış ki içeride bir sürü kaplumbağa var.

— Vay, demiş, şuna bak! Aklı sıra beni korkutmak için arkadaşlarını toplamış. Siz, şimdi görürsünüz!

Bey oğlu, bunu söyledikten sonra önüne gelen ilk kaplumbağaya saldırmış. Kaplumbağanın kırıldığını görünce:

— Vay! Bu çamurmuş, demiş. Şundaki akla bak, bunların arasında kendini saklayacak!

Bey oğlu bu sefer yanındaki başka bir kaplumbağaya tekme atmış. Ama o da çamur çıkmış. Bu sırada kapıya yakın duran kaplumbağa, yavaşça dışarı çıkıp kapıyı onun üzerine kilitlemiş. Durmaksızın çamurdan kaplumbağalara saldıran bey oğlu, epey sonra kapının üzerine kilitlendiğinin farkına varmış. Kapıya gelip bağırmaya başlamış:

— Kaplumbağa! Aç kapıyı!

Kaplumbağa ona yanıt vermiş:

— Kırdığın kaplumbağaların aynısını yapmadan, seni oradan çıkarmam. Bey oğlu bu sefer, daha çok bağırmaya başlamış. Ama kaplumbağa, onun bağırıışlarına hiç aldırıış etmemiş. Bey oğlu, uzun süre içeride bağırmış, tehditler savurmuş. Sonunda sesini kesmiş. Biraz sakinleşince:

“Ben koskoca bey oğluyum. Bu kaplumbağa bunları yapıyorsa ben daha iyisini yaparım.” diye düşünmüş.

Tezgâhın başına geçip çalışmaya başlamış. *(Konuşmacı sınıfa getirdiği çamuru kullanarak bir kaplumbağa şekli yapar)*

Akşama doğru kaplumbağa, kapının altından yiyecek bırakmış. Ertesi gün sabahleyin bey oğlu, yine kapıya vurmaya başlamış:

— Kaplumbağa, yeter artık! Aç şu kapıyı!

Kaplumbağa aynı yanıtı vermiş:

— Kırdığın kaplumbağaların aynısını yapmadan bu kapıyı açmam!

Bunun üzerine bey oğlu, kapının aralığından yaptığı bir kaplumbağayı uzatmış: *(Konuşmacı yaptığı kaplumbağayı dinleyicilere verir. “Dokunma” duyusu kullanılır.)*

— İşte yaptım, sanki ne var bunda, demiş.

Kaplumbağa, bey oğlunun yaptığı kaplumbağayı almış. Bu, hiçbir şeye benzemiyormuş.

— Olmamış, diyerek yere atıp kırmış.

Bey oğlu, bunun üzerine hemen bir yenisini yapıp kapının altından uzatmış. Kaplumbağa, buna da “olmamış” diyerek yere atmış. Biraz sonra bey oğlu, bir tane daha yapıp kaplumbağaya uzatmış. Kaplumbağa bunu da kırmış. O gün akşama kadar bey oğlu kaç tane yaptıysa kaplumbağa hiçbirini beğenmeyip kırmış. Bey oğlu, bunun üzerine, kaplumbağaya yeniden bağırıp çağırmaya başlamış. Ama bu sefer fazla uzatmamış, çabuk susmuş.

Bey oğlundan ertesi günü, daha ertesi gün, ondan sonrası gün hiçbir haber çıkmamış. Sadece, kaplumbağanın verdiği yemekleri düzgün bir şekilde yiyormuş. Kaplumbağa ne zaman kapının aralığından baksa onu tezgâhın başında çalışırken görüyormuş. Tam bir hafta sonra bey oğlu, kapının altından yeni bir kaplumbağa uzatmış. *(Konuşmacı yaptığı kaplumbağalardan birinin boynuna bir kâğıt asar. “Görme duyusu)* Bu kaplumbağanın üzerinde de şöyle bir not varmış: “Bu kaplumbağayı beğenmezsen bile kesinlikle kırma. Ben ona çok emek harcadım.” Kaplumbağa bu notu görünce, “Bu iş oluyor.” diye kendi kendine gülümsemiş. Kaplumbağa ertesi gün yavaşça kapıyı açmış. Bakmış ki bey oğlu, arkası dönük, tezgâhın başında çalışıyor. Kaplumbağanın kapıyı açtığından haberi bile olmamış. Kaplumbağa hemen diğer kasabalılara haber vermiş. Onlar da gelmişler, sessizce bey oğlunun çalışmasını izlemişler. Neden sonra, bey oğlu arkasını dönünce kendisini seyredenleri fark etmiş. Hemen ayağa kalkmış, artık o sinirli, saldırgan bey oğlundan eser yokmuş. Sanki o adam gitmiş, yerine başkası gelmiş. Bey oğlu gelip kaplumbağanın önünde saygıyla eğilmiş:

— Senden özür dilerim Bay Kaplumbağa, demiş. Ben çalışmanın, emeğin ve sanatın değerini şimdi anladım. Asıl beylik; çalışmak, iş yapıp üretmekmiş.

Adnan ÖZVER
(Düzenlenmiştir.)

Sorular (Çömlek Ustası Kaplumbağa)

1.Çömlek ustası kaplumbağa nerede yaşarmış?

- a)Yozgat b)Kozaklı c) Avanos d)Tarsus

2.Bölgenin en iyi çömlekçisi kimmiş?

- a)Bey oğlu b) Muhtarın oğlu c)Kurbağa d) Kaplumbağa

3.Aşağıdakilerden hangisi bey oğlunun özelliğidir?

- a)Çalışana ve emeğe saygı duymayan, cahil b) İyi kalpli ve yardımsever
c)Çalışkan d)Saygılı

4.Bey oğlu çömlek ustasının dükkanına neden çocuk göndermiş?

- a)Yemeğe davet etmek için b)Kira borcunu almak için
c)Çömlek yapmayı öğrenmesi için d)Misafirlerine çömlek aldirmek için

5.Çocuk kaplumbağadan kaç tane çömlek istemiş?

- a)1 b)40 c)100 d) 70

6.Çömlekçi kaplumbağa çocuğa ne cevap vermiş?

- a)Elinde yeterince çömlek olmadığını, beklemesi gerektiğini söylemiş.
b)Oturup bir çay içmesini söylemiş.
c)Kendisine yardım etmesini istemiş.
d)Hemen hazırlayacağını söylemiş.

7.Çömlek ustası kaplumbağa kenarda duran çömlekleri neden vermemiş?

- a)Çatlak veya kırık oldukları için b)Başkalarına ait olduğu için
c)Kurumaları gerektiği için d) Dükkada süs olarak tuttuğu için

8.Kaplumbağa çömlekleri vermeyince Bey oğlu çocukla ne haber göndermiş?

- a)Siparişleri öğleye kadar yetişmezse tezgahını dağıtmakla tehdit etmiş.
b)Çömlekleri başkasına yaptıracağı haberini göndermiş.
c)Bir daha kendisinden alışveriş yapmayacağını iletmiş.
d)Ertesi güne kadar süre vermiş.

9.Çocuğu ikinci kez boş gönderen çömlek ustası kaplumbağa ne düşünmüş?

- a)Bey oğlunun huyunu bildiği için olay çıkarabileceğini düşünmüş.
b)Çömlekleri başkasına yaptıracağını düşünmüş.
c)Bey oğlunun ne kadar iyi kalpli olduğunu düşünmüş.
d)Fiyatı arttırmak istiyormuş.

10.Çömlek ustası kaplumbağa nasıl bir hazırlık yapmış?

- a)Oturup beklemeye başlamış.
b)Fırında çörek yaptırmış.
c)Kendisine benzeyen kaplumbağalar yapmaya başlamış.
d)Siparişleri tamamlamaya çalışmış.

11.Bey oğlu kaplumbağanın dükkânına gelince ne yapmış?

- a)Kaplumbağaya “Kolay gelsin.” demiş. b)Kaplumbağaya 50 altın vermiş.
c)Kaplumbağaya getirdiği hediyeyi vermiş. d)Çamurdan kaplumbağaları kırmış.

12.Dükkâna girip çamurdan kaplumbağaları gören bey oğlu ne düşünmüş?

- a)Kaplumbağanın kendisini korkutmak için arkadaşlarını topladığını düşünmüş.
- b)Oradan hemen uzaklaşmak istemiş.
- c)Misafirlerine kaplumbağa hediye edebileceğini düşünmüş.
- d)Yapılan işi çok beğenmiş ve takdir etmiş.

13.Çamurdan kaplumbağalar kırılmaya başlayınca bey oğlu nasıl tepki vermiş?

- a) Çok üzülmüş.
- b)Kırılan kaplumbağayı onarmaya çalışmış.
- c)Oradan uzaklaşmayı denemiş.
- d)Ustanın bunlar arasında saklandığını düşünerek kırmaya devam etmiş.

14.Bey oğlu çömlek dükkânındaki çamurdan kaplumbağaları kırmaya başlayınca usta kaplumbağa ne yapmış?

- a)Yardım etmiş
- b) “Kolay gelsin” demiş.
- c)Çömlek dükkânının kapısını bey oğlunun üzerine kilitlemiş.
- d)Yeni kaplumbağalar yapmaya başlamış.

15.Bey oğlunun dışarı çıkması için kaplumbağanın şartı neymiş?

- a)300 altın vermesi şartı
- b)Özür dilemesi şartı
- c)“Büyüksün usta” diye bağırması şartı
- d)Kırdıklarının aynısını yapması şartı

16.Bey oğlunun yaptığı çamurdan kaplumbağayı beğenmeyen usta kaplumbağa ne yapmış?

- a)Bey oğlunun yaptığı çamurdan kaplumbağayı kırmış.
- b)Bey oğlunu tebrik etmiş.
- c)Bey oğluna nasıl yapacağını tarif etmiş.
- d)Kapıyı açıp onu serbest bırakmış.

17.Defalarca yaptığı çamurdan kaplumbağaları kırılan bey oğlu bir hafta sonunda nasıl bir not yollamış?

- a) Son yaptığı kaplumbağayı babasına satacağını söylemiş.
- b)Kendisiyle gurur duymuş.
- c)Usta kaplumbağadan işin inceliklerini öğrenmek istemiş.
- d) Son yaptığı kaplumbağaya çok emek harcadığı için kırmaması isteğinde bulunmuş.

18.Usta kaplumbağa bey oğluna nasıl bir ders vermiş?

- a) Çömlek pazarlama konusunda uzmanlaştırmış.
- b) Bey oğlunun, emeğin ve sanatın değerini anlamasını sağlamış.
- c)Bir bey oğlu olarak her şeyi başarabileceği dersini vermiş.
- d)Babasına karşı bir daha saygısızlık yapmayacakmış.

19.Beyoğlunun yaptığı kaplumbağalar, usta kaplumbağanın yaptıklarına neden benzemiyormuş?

- a)Beyoğlu daha önce hiç kaplumbağa görmemiş.
- b)Usta kaplumbağa kendi yaptığı kaplumbağaları sürekli değiştiriyormuş.
- c)Sanat eserleri insanların kişiliklerine, duygularına ve yeteneklerine göre farklılık gösterir.
- d)Beyoğlu deniz kaplumbağasını model olarak alması, usta kaplumbağanın da kara kaplumbağasını model olarak alması nedeniyle farklı eserler ortaya çıkmıştır.

20. Metinde geçen “aklı sıra” ifadesinde aşağıdakilerden hangisi vardır?
a)Küçümseme b)Yüceltme c)Sıraya koyma d)Akıl verme

EK 7: Soru Balonları Metni

Bir varmış bir yokmuş. Gökyüzünün çok uzak bir yerinde, minicik bir gezegen varmış. Bu gezegende yaşayan çocuklar, o kadar meraklı, o kadar meraklıymışlar ki sabah uyanır uyanmaz soru sormaya başlar, akşam olup uyuyana kadar bilmedikleri ve öğrenmek istedikleri her konuyu araştırırlarmış.

Bu çocukların sorduğu her soru bir balon olup havaya uçarmış. Çocuklar sorular sordukça bu balonlar gökyüzünde uçuşur, sonra uzay boşluğunda kaybolurmuş. Her sorunun bir rengi varmış. “Gündüzleri neden yıldızlar görünmez?” diye sorunca gökyüzünde mavi balonlar uçarmış. “Yapraklar neden yeşildir?” diye sorunca da yeşil balonlar... Güneşle ilgili sorular turuncu balonlara girip uçuşur, toprakla ilgili sorular kahverengi balonlar olurmuş. Bu nedenle bu gezegenin atmosferinde her gün renk renk binlerce balon yükselirmiş. Sorular soran bu çocuklar, sorularının cevaplarını öğrendikçe daha bilgili, daha akıllı olurlarmış. O küçücük gezegende büyüyen bu akıllı çocuklar, büyüklerin bile düşünemeyeceği çok ilginç, çok yararlı şeyler icat ederler, ülkelerini daha gelişmiş bir ülke haline getirirlermiş.

Bir gün bu gezegende yaşayan akıllı çocuklardan biri, kendi programladığı bilgisayarın ekranından gökyüzünü incelerken daha önce hiç görmediği bir gezegen görmüş. Bu gezegende milyonlarca hatta milyarlarca insan yaşıyormuş. Kalabalık şehirlerde, üst üste pencereleri olan binaların içinde oturuyor, her sabah asık bir yüzle bu evlerden çıkıp akşamları daha asık bir yüzle yine bu evlere dönüyorlarmış.

Ekranında görülen bu kalabalık gezegende milyonlarca da çocuk varmış. Bisiklete binen, kaydırdan kayan, seksek oynayan... Ama bu çocukların çoğu, televizyon ekranının karşısında saatlerce hiç kıpırdamadan oturuyormuş. Akıllı çocuk bilgisayar ekranını biraz daha netleştirmiş. Renkleri iyice ayarlamış. Ama hayır! Bu gezegenin atmosferinde renkli balonlar uçmuyormuş! “Nasıl olur? Bu gezegende yaşayan çocuklar hiç mi soru sormuyor?” diye hayrete düşmüş akıllı çocuk.

Ekranı biraz daha netleştirmiş. Balonları görememiş. Renkleri iyice ayarlamış. Bakmış bir evde bir çocuk kitaplarla dolu bir odada televizyon izliyor. Raflarda sıra sıra kitaplar, dizi dizi ansiklopediler... Ama çoğuna dokunulmamış, sayfaları çevrilmemiş... Anlaşılan ekranda gördüğü bu gezegendeki çocuklar fazla soru sormuyor, sormadıkları için de merak edip kimse kitapları karıştırmıyormuş.

Minik gezegendeki bütün akıllı çocuklar, bilgisayar ekranının karşısında toplanıp kitap okumayan bu gezegeni hayretle izlemişler. Aralarından biri ortaya bir fikir atmış. “Eğer orada yaşayan çocuklar soru sormaya başlarsa onlar da bizim gibi bol bol araştırır, durmadan kitap okurlar. Ne dersiniz, onlara yardım edelim mi?” O günden sonra kendi balonlarına ekranda gördükleri gezegenin koordinatlarını vermişler. Renk renk soru balonları hep birlikte kitap okumayan gezegenin atmosferinde uçuşup gökyüzünde dolaşmaya başlamış. Meraklı kuşlardan biri uçarken gördüğü bu balonlardan birini gagasıyla patlattığında, balonun içindeki sorular yağmur gibi gezegene yağmış. O zaman o gezegenin çocukları renk renk sorular sormaya ve cevabını bulamadıkları soruların çözümlerini kitaplarda aramaya başlamışlar.

Gün gelip bütün balonlar patladığında bu gezegendeki çocuklar da minik gezegendeki akıllı çocuklar kadar bilgi sahibi olacak ve belki onlar da bir gün kendi soru balonlarını, kitap okumayı bilmeyen başka bir gezegene göndereceklermiş.

Aytül AKAL
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler *(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir. *(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır. *(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Uçan balonlar
- Dünya modeli
- Gözlükler ve uzaylı antenleri
- Kitaplar
-

SORU BALONLARI

(Anlatıcı sınıfı ikiye ayırıp, bu iki grubun uzaydaki iki ayrı gezegende yaşayan çocuklar olduğunu söyler. İlk gruba gözlük ve anten dağıtılır. “Görme ve dokunma duyusu”)

Bir varmış bir yokmuş. Gökyüzünün çok uzak bir yerinde, minicik bir gezegen varmış. Bu gezegende yaşayan çocuklar, o kadar meraklı, o kadar meraklıymışlar ki sabah uyanır uyanmaz *(İlk gruptaki öğrenciler uyanma taklidi yapar. "Hareket becerisi")*

soru sormaya başlar, akşam olup uyuyana kadar bilmedikleri ve öğrenmek istedikleri her konuyu araştırırlarmış. *(İlk grup kitaplardan araştırma taklidi yapar. İlk grup "hareket becerisini" işe koşarken, ikinci grup "görme duygusunu" etkin olarak kullanır.)*

Bu çocukların sorduğu her soru bir balon olup havaya uçarmış. *(Önceden hazırlanıp sınıfa getirilen balonlar ilk gruptaki öğrencilere dağıtılır. İlerleyen cümlelerde karşılaşılan renklere göre uçan balonlar serbest bırakılır. "Hareket becerisi" ile "görme ve dokunma duygusu" etkindir.)*

Çocuklar sorular sordukça bu balonlar gökyüzünde uçuşur, sonra uzay boşluğunda kaybolurmuş. Her sorunun bir rengi varmış. "Gündüzleri neden yıldızlar görünmez?" diye sorunca gökyüzünde mavi balonlar uçarmış. "Yapraklar neden yeşildir?" diye sorunca da yeşil balonlar... Güneşle ilgili sorular turuncu balonlara girip uçuşur, toprakla ilgili sorular kahverengi balonlar olurmuş. *(Adı söylenen renkli balon serbest bırakılır "Görme ve dokunma duygusu ile hareket becerisi")*

Bu nedenle bu gezegenin atmosferinde her gün renk renk binlerce balon yükselirmiş. *("Görme duygusu" etkinleştirilir.)*

Sorular soran bu çocuklar, sorularının cevaplarını öğrendikçe daha bilgili, daha akıllı olurlarmış. O küçücük gezegende büyüyen bu akıllı çocuklar, büyüklerin bile düşünemeyeceği çok ilginç, çok yararlı şeyler icat ederler, ülkelerini daha gelişmiş bir ülke haline getirirlermiş.

Bir gün bu gezegende yaşayan akıllı çocuklardan biri, kendi programladığı bilgisayarın ekranından gökyüzünü incelerken daha önce hiç görmediği bir gezegen görmüş. *(Anlatıcı dünya modelini çıkararak dinleyicilere gösterir. "Görme duygusu" etkinleşir)*

Bu gezegende milyonlarca hatta milyarlarca insan yaşıyormuş. Kalabalık şehirlerde, üst üste pencereleri olan binaların içinde oturuyor, her sabah asık bir yüzle bu evlerden çıkıp akşamları daha asık bir yüzle yine bu evlere dönüyorlarmış. *(İkinci grup asık suratlı olma taklidi yapar. "Hareket becerisi" etkinleştirilir)*

Ekranında görülen bu kalabalık gezegende milyonlarca da çocuk varmış. Bisiklete binen, kaydıraktan kayan, seksek oynayan... *(İkinci gruptaki öğrenciler adları söylenen eylemleri yapıyormuş gibi "hareket" eder.)*

Ama bu çocukların çoğu, televizyon ekranının karşısında saatlerce hiç kıpırdamadan oturuyormuş. *(Anlatıcı televizyon maketini grubun önüne koyunca grup "hareketsiz" biçimde TV izler)*

Akıllı çocuk bilgisayar ekranını biraz daha netleştirmiş. Renkleri iyice ayarlamış. Ama hayır! Bu gezegenin atmosferinde renkli balonlar uçuşmuyormuş! (*Akıllı çocuk olarak görevlendirilen öğrenci, ikinci grubun gökyüzünü işaret eder. “Görme duyusu” etkinleşir*)

“Nasıl olur? Bu gezegende yaşayan çocuklar hiç mi soru sormuyor?” diye hayrete düşmüş akıllı çocuk ekranı biraz daha netleştirmiş. Balonları görememiş. Renkleri iyice ayarlamış. Bakmış bir evde bir çocuk kitaplarla dolu bir odada televizyon izliyor. Raflarda dizi dizi kitaplar, sıra sıra ansiklopediler... Ama çoğuna dokunulmamış, sayfaları çevrilmemiş... Anlaşılan ekranda gördüğü bu gezegendeki çocuklar fazla soru sormuyor, sormadıkları için de merak edip kimse kitapları karıştırmıyormuş.

Minik gezegendeki bütün akıllı çocuklar, bilgisayar ekranının karşısında toplanıp kitap okumayan bu gezegeni hayretle izlemişler.(*İlk grup, iki grup arasında konulan bilgisayar ekranına bakmak için toplanırlar, “hareket becerisi” etkindir.*)

Aralarından biri ortaya bir fikir atmış. “Eğer orada yaşayan çocuklar soru sormaya başlarsa onlar da bizim gibi bol bol araştırır, durmadan kitap okurlar. Ne dersiniz, onlara yardım edelim mi?” O günden sonra kendi balonlarına ekranda gördükleri gezegenin koordinatlarını vermişler. Renk renk soru balonları hep birlikte kitap okumayan gezegenin atmosferinde uçuşup gökyüzünde dolaşmaya başlamış.(*İlk grup soru balonlarından bazılarını ikinci grubun üstüne doğru uçurur. “Görme ve hareket becerisi” etkindir*)

Meraklı kuşlardan biri uçarken gördüğü bu balonlardan birini gagasıyla patlattığında, balonun içindeki sorular yağmur gibi gezegene yağmış.(*Daha önce içine konfeti doldurulmuş balonlar patlatılır. Konfetilerin çocukların üstlerine düşmesi sağlanır. Konfeti parçalarını alan çocuklar üzerinde soru varmış gibi okumaya çalışırlar “dokunma ve görme duyusu ile hareket” becerisi*)

O zaman o gezegenin çocukları renk renk sorular sormaya ve cevabını bulamadıkları soruların çözümlerini kitaplarda aramaya başlamışlar.(*Bu sefer 2. Gruptaki öğrencilere uçan balonlardan verilir. “Dokunma ve görme duyusu ile hareket becerisi” etkin hale getirilir.*)

Gün gelip bütün balonlar patladığında bu gezegendeki çocuklar da minik gezegendeki akıllı çocuklar kadar bilgi sahibi olacak ve belki onlar da bir gün kendi soru balonlarını, kitap okumayı bilmeyen başka bir gezegene göndereceklermiş.

Aytül AKAL
(Düzenlenmiştir.)

Sorular (Soru Balonları)

1.Okuduğunuz metnin kahramanları kimlerdir?

- a)Bilim adamları b)Öğrenciler
c)Minik gezegende yaşayan çocuklar d)Sokak çocukları

2.Metinde anlatılan meraklı çocuklar nerede yaşamaktadır?

- a)Dünyanın en uç noktasında
b)Gökyüzünün çok uzak bir yerindeki minik gezegende
c)İssız bir ormanda
d)Deniz kenarında

3.Metindeki meraklı çocukların nasıl bir alışkanlığı varmış?

- a)Her sabah spor yaparlarmış. b)Sorular sorup araştırma yaparlarmış.
c)Her gün uçan balon uçururlarmış. d)Bilgisayar oyunları oynarlarmış.

4.Metnin kahramanlarının uyanır uyanmaz soru sormaya başlamaları hangi duyguyla açıklanabilir?

- a)Öfke b)Sevgi c)Merak d)Üzüntü

5.Metnin kahramanları genellikle hangi konularda soru hazırlarmış?

- a) Dünya ve uzay b)Akarsular ve göller
c)Öğretmenlerinin söylediği konularda d)Öğrenmek istedikleri her konuda

6.Çocukların hazırladıkları sorularla balonların rengi arasında nasıl bir ilişki vardır?

- a)Öğrenmek istedikleri konuların sahip olduğu renkte balonlar seçerlermiş.
b)Çocukların en sevdikleri renklere göre balon seçerlermiş.
c)Soruların ilk harfleriyle başlayan renkleri seçerlermiş.
d)Soru sayısına göre eşit olarak bütün renkleri seçerlermiş.

7. Hazırladıkları soruların cevaplarını öğrenen çocuklarda hangi değişim meydana gelmektedir?

- a)Boyları uzarmış. b)Daha çok yemek yerlermiş.
c)Daha bilgili ve akıllı olurlarmış. d)Arkadaş sayıları artarmış.

8.Akıllı çocuklar, gözlemedikleri gezegendeki çocukların soru sormadıklarını nasıl anlamışlar?

- a)Gözlemedikleri gezegenin atmosferinde renkli balonların uçuşmadığını görünce anlamışlar.
b)Uzak gezegendeki çocukları sadece oyun oynarken görmüşler.
c)Uzak gezegendeki çocukların her şeyi bildiklerini görerek anlamışlar.
d)Uzak gezegendeki çocuklar cümlelerin sonuna soru işareti koymazlarmış.

9.Kendi hazırladığı programda araştırma yapan çocuğun karşılaştığı gezegen aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Uranüs b)Mars c)Güneş d)Dünya

10.Metnin kahramanları inceledikleri gezegende karşılaştıkları soruna nasıl bir çözüm yolu bulmuşlar?

- a)Oradaki insanlara gıda ve para yardımı yapmaya karar vermişler.

- b) Kendi soru balonlarını inceledikleri gezegene göndermeye karar vermişler.
- c) İnceledikleri gezegendeki insanlara sormadan karar vermemişler.
- d) İnceledikleri gezegendeki insanları kendi gezegenlerine davet etmişler.

11. Minik gezegendeki akıllı çocuk milyonlarca çocuğun yaşadığı gezegeni incelerken neden çok şaşırmış?

- a) İncelenen gezegendeki çocuklar da akıllı çocuğu gözlemliyormuş.
- b) Gezegende hiç ışık yanmıyormuş.
- c) Gezegen yüzeyindeki volkanlar patlamaya başlamış.
- d) Gezegenin üzerinde hiç uçan balon olmadığı için çok şaşırmış.

12. Uzak gezegendeki çocuk kitaplarla dolu odada ne yapıyormuş?

- a) Kitap okuyormuş.
- b) Kitapları düzenliyormuş.
- c) Televizyon izliyormuş.
- d) Kitaplardan televizyon ile ilgili araştırma yapıyormuş

13. Metinde aşağıdaki ikilemelerden hangisi kitaplar için kullanılmıştır?

- a) Renk renk
- b) Dizi dizi
- c) Bol bol
- d) Sayfa sayfa

14. Minik gezegendeki akıllı çocuklar, uzak gezegendeki çocukları nereden gözlemliyorlarmış?

- a) Teleskopla
- b) Kitaplardan
- c) Bilgisayar ekranından
- d) Televizyon ekranından

15. Minik gezegendeki akıllı çocuklardan biri nasıl bir fikir ortaya atmış?

- a) "Uzak gezegendeki çocuklar hallerinden çok mutlu, biz de televizyon izleyelim." demiş.
- b) Uzak gezegendeki çocuklara kitap yardımı yapma fikrini ortaya atmış.
- c) "Uzak gezegendeki çocukların kitaplarını da biz alalım." demiş.
- d) Uzak gezegendeki çocuklara soru sormaları ve kitap okumaları için yardım etme fikrini ortaya atmış.

16. Minik gezegendeki akıllı çocuklar, uzak gezegendeki çocuklara nasıl yardım etmişler?

- a) Uçurdukları soru balonlarına uzak gezegenin koordinatlarını vermişler.
- b) Uzay gemisiyle uzak gezegendeki çocukları ziyaret etmişler.
- c) Uzak gezegene gidip onlara bildiklerini anlatmışlar.
- d) Kendi aralarında para toplayıp, kıyafet yardımı yapmaya karar vermişler.

17. Minik gezegendeki akıllı çocukların gönderdiği balondaki sorular yeryüzüne nasıl inmiş?

- a) Akıllı çocuk uzaktan kumanda ile sorular yeryüzüne indirmiş.
- b) Atmosfere giren balonlar kendiliğinden yavaşça yeryüzüne inmiş.
- c) Uçan soru balonlarını meraklı kuşlardan biri gagasıyla patlatınca içindeki sorular yağmur gibi yağmış.
- d) Televizyon izleyen çocuklar dışarı çıkmadıklarından soru balonlarını hiç görmemişler.

18. Sorular yağmur gibi yağmaya başlayınca uzak gezegendeki çocuklar merak ettikleri soruların cevaplarını nasıl bulmuşlar?

- a) Minik gezegendeki akıllı çocuklara internetten görüşerek sormuşlar.
- b) Televizyonu izleyerek cevabı bulmaya çalışmışlar.

- c) Soruları öğretmenlerine sormuşlar.
d) Merak ettikleri soruların cevaplarını kitaplarda aramaya başlamışlar.

19. Metinde geçen aşağıdaki kelimelerden hangisi aynı konuya ait terim anlamı kelime değildir?

- a) Kitap b) Gezegen c) Atmosfer d) Gökyüzü

20. Gün gelip bütün balonlar patladığında uzak gezegendeki çocuklarda nasıl değişiklik olacaktır?

- a) Çocuklar balonlar patladığı için çok üzülecekmiş.
b) Baloncular daha fazla balon üreteceklermiş.
c) En az minik gezegendeki akıllı çocuklar kadar bilgili olacaklarmış.
d) Daha sağlam balonlar alıp patlatmayacaklarmış.

EK 8: Konuşan Eşyalar Metni

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Sokak araları, caddeler, küçük çukurlar, bahçeler, parklar yağmur sularıyla dolmuştu. Sokaklardan şarıl şarıl yağmur suları akıyordu.

Hemen her çocuk gibi Emre de yağmurun altında koşmak, oynamak, ıslanmak, biriken sulara ayaklarını şap şap vurmak istiyordu. Ancak annesi “Islanıp üşütürsün, hasta olursun.” diyerek dışarı çıkmasına izin vermemişti. O da pencerenin önüne çıktı, pencereyi açtı... Yağmurda koşup oynayamıyordu ama en azından yağışını seyrediyordu. Ayrıca yağmurun sesini duyuyordu.

Yağmurda ıslanmamak için koşturan insanlara da bir anlam veremiyordu doğrusu. Şimdi onların yerinde olmayı ne kadar çok isterdi. Bir birikintiden diğerine koşuştururdu. Ama şimdilik seyretmekle ve dinlemekle yetinmek zorundaydı. Neredeyse yağmur sesinden başka ses duyulmuyordu. Biraz sonra yağmur **bıçakla kesilir gibi** kesildi. Sokaklardan sular akmaya devam ediyordu. Bir de çatılarda, ağaç dallarında biriken sular tıp tıp diye hoş sesler çıkararak yere düşmeye başlamıştı. Emre bir konuşma duydu. Etrafına baktı, kimseyi göremedi. **Kulağını kabarttı**, sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı. Yine kimseyi göremedi. Ama konuşma devam ediyordu. Konuşulanları anlamak için daha dikkatli dinlemeye başladı.

Biri:

— Evet çok yağdı ama neye yarar? Bir kısmımız toprağın derinliklerinde depolanıyoruz, ağaçların kökleri bizden faydalanıyor. Bir kısmımız barajları doldurduk. İnsanlar seviniyor barajlar doldu, bu sene su sıkıntısı çekmeyeceğiz diye. Konuşmalar devam ededursun Emre şaşkınlıktan **küçük dilini yutmak** üzereydi. Konuşanlar yağmur damlalarıydı. Şaşkınlığı artarak dinlemeye devam etti.

Bir yağmur damlası şu şekilde devam etti:

— İnsanlar çeşmeyi açınca akan suyu bitmez tükenmez bir hazine zannediyorlar herhalde. Akıttıkça akıtıyorlar. Bu kaynakların da bir gün tükenebileceğini hiç düşünmüyorlar, dedi.

Bir diğeri:

— Ne yapsınlar canım, susuz temizlik olmaz, mecburen bol bol kullanıyorlar, diye cevapladı.

— Hayır, dedi ilk konuşan. Mesela şu anda bizi dinleyen şirin çocuk Emre. Gecen gün dişlerini fırçalıyordu. Bu sırada açtığı çeşmeyi kapatmayı hiç düşünmedi. Hiçbir işe yaramadan boşuna akıp giden su damlaları “Bizi boşuna akıtma, zarar etme Emre, hiçbir işe yaramadan akıp gitmeyelim.” diye haykırdılar ama seslerini duyuramadılar, dedi. Bu konuşmalar olurken Emre **hayretten donakaldı**. Ne düşüneceğini şaşırılmıştı. Gerçekle hayal arasında gidip geliyordu. Ama söylenenler de doğruduydu. Gerçekten de dişlerini fırçalarken arada suyu kapatmayı hiç düşünmemişti. Bunun savurganlık olacağı aklının ucundan bile geçmemişti. Bu şaşkınlığı yetmezmiş gibi defterleri, kitapları, kalemleri, elbiseleri, ayakkabıları ve okul çantası gibi eşyaları da koştura koştura geldiler. Sanki bir çizgi film seyrediyormuş gibi geldi Emre’ye.

“Eyvah!” dedi içinden.” Bunlar da şimdi hakkımda kim bilir neler söylerler?” O, tam bunları düşünürken okul çantası, bir mahkeme başkanı edasıyla öksürerek söze başladı. Emre gözlerini kapattı, dinlemeye devam etti:

— Söylediklerin beni şaşırttı doğrusu yağmur kardeş. Çünkü Emre, düşünceli bir çocuktur. Tertipli düzenlidir. Savurganlık yapmayı sevmez. Ben iki yıldır Emre’nin kitaplarını, okul eşyalarını taşıyorum, neredeyse ilk günkü yeniliğimi koruyorum.

Çünkü Emre, beni çok dikkatli kullanır. Olur olmaz yerlere atmaz. Kirlenip yıpranmamam için özen gösterir. Emre'nin gömlek, pantolon ve ayakkabıları da hep bir ağızdan: "Bizi de dikkatli kullanır, yıpratmaz." dediler. Emre duydukları üzerine sıkıntılı halinden biraz kurtulmuş, rahatlamıştı.

Yine de "şimdi hangisi gelecek acaba?" diye düşünmekten kendisini alamıyordu. Tam bu sırada, harçlıkları gülümseyerek geldi.

— Emre, sen bizi çok dikkatli kullanıyorsun. İhtiyacın oldukça harcıyorsun. Bazı arkadaşların gibi ihtiyacın olmayan şeyleri sırf reklamlarda gördüğün için satın almıyorsun. Seni tebrik diyoruz, dediler. Emre'ye iyice yaklaştılar ve onu yanağından öptüler.

Son sözü kitapları söyledi:

— Çok doğru yapıyorsun Emre. Keşke bütün çocuklar eşyalarını senin gibi dikkatli kullansalar. Şaşkınlığı iyiden iyiye artan Emre, birden karşısında annesini gördü. Ona:

— Sen de gördün mü anne, dedi. Annesi:

— Camı açıp önünde uyuduğunu mu yavrum? Üşütüp hasta olacaksın, diye cevap verdi. Gördüklerinin ve duyduklarının rüya olduğunu anlayan Emre'nin şaşkınlığı biraz azaldı. Artık yağmur dinmişti. Dışarı çıkmak için annesinden izin aldı. Hazırlanırken hep gördüğü rüyayı düşünüyordu. Bir taraftan da o şaşkın haline gülmekten kendini alamıyordu.

Elif ARSLAN
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler*(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir.*(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır.*(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Bardak ve su kabı
- Yağmur damlası
- Para Modeli
- Yağmur sesi kaydı
- Okul araç gereçleri

KONUŞAN EŞYALAR

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu*(Anlatıcı bardaktan boşanırcasına deyimini anlatmak için bardaktan başka bir kaba su boşaltır. “Görme ve işitme duyusu” etkinleştirilir.*

Daha sonra su kabı içerisindeki suyu hızlı bir şekilde dinleyicilerin üzerine savurur “dokunma duygusu” etkinleştirilir)

. Sokak araları, caddeler, küçük çukurlar, bahçeler, parklar yağmur sularıyla dolmuştu. Sokaklardan şarıl şarıl yağmur suları akıyordu.

Hemen her çocuk gibi Emre de yağmurun altında koşmak, oynamak, ıslanmak, biriken sulara ayaklarını şap şap vurmaktan istiyordu *“Anlatıcı dinleyicilerden bahsi geçen hareketleri taklit etmelerini ister. “Hareket becerisi” etkin olur.”.*

Ancak annesi “Islanıp üşütürsün, hasta olursun.” diyerek dışarı çıkmasına izin vermemişti. O da pencerenin önüne çıktı, pencereyi açtı... Yağmurda koşup oynayamıyordu ama en azından yağışını seyrediyordu. Ayrıca yağmurun sesini duyuyordu *(Anlatıcı kayıttan yağmur ve gök gürültüsü sesi dinletir. “İşitme duygusu” etkinleşir.)*

Yağmurda ıslanmamak için koşturan insanlara da bir anlam veremiyordu doğrusu. Şimdi onların yerinde olmayı ne kadar çok isterdi. Bir birikintiden diğerine koşuştururdu. Ama şimdilik seyretmekle ve dinlemekle yetinmek zorundaydı. Neredeyse yağmur sesinden başka ses duyulmuyordu. *(Anlatıcı kayıttan yağmur sesini vermeye devam eder. “İşitme duygusu” etkindir.)*

Biraz sonra yağmur **bıçakla kesilir gibi** kesildi. Sokaklardan sular akmaya devam ediyordu. Bir de çatılarda, ağaç dallarında biriken sular tıp tıp diye hoş sesler çıkararak yere düşmeye başlamıştı. Emre bir konuşma duydu. Etrafına baktı, kimseyi göremedi. *(Dinleyiciler duydukları sesi arama “hareketi” yaparlar.)*

Kulağını kabarttı, sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı. *(Anlatıcı eliyle kulağını sararak dinleme hareketi yapar “görme duygusu” etkindir.)*

Yine kimseyi göremedi. Ama konuşma devam ediyordu. Konuşulanları anlamak için daha dikkatli dinlemeye başladı.

Biri:

— Evet çok yağdı ama neye yarar? Bir kısmımız toprağın derinliklerinde depolanıyoruz, ağaçların kökleri bizden faydalanıyor. Bir kısmımız barajları doldurduk. İnsanlar seviniyor barajlar doldu, bu sene su sıkıntısı çekmeyeceğiz diye. Konuşmalar devam ededursun Emre şaşkınlıktan **küçük dilini yutmak** üzereydi. Konuşanlar yağmur damlalarıydı. *(Anlatıcı yağmur damlası maketlerini konuşurken akıllı tahtadan görselleri sunar. “görme ve işitme duygusu” etkindir.)*

Şaşkınlığı artarak dinlemeye devam etti.

Bir yağmur damlası şu şekilde devam etti:

— İnsanlar çeşmeyi açınca akan suyu bitmez tükenmez bir hazine zannediyorlar herhalde. Akıttıkça akıtıyorlar. Bu kaynakların da bir gün tükenebileceğini hiç düşünmüyorlar, dedi.

Bir diğeri:

— Ne yapsınlar canım, susuz temizlik olmaz, mecburen bol bol kullanıyorlar, diye cevapladı.

— Hayır, dedi ilk konuşan. Mesela şu anda bizi dinleyen şirin çocuk Emre. Gecen gün dişlerini fırçalıyordu. *(Dinleyiciler çeşmeyi açıp, diş fırçalama “hareketi” yaparlar)*

Bu sırada açtığı çeşmeyi kapatmayı hiç düşünmedi. Hiçbir işe yaramadan boşuna akıp giden su damlaları “Bizi boşuna akıtma, ziyan etme Emre, hiçbir işe yaramadan akıp gitmeyelim.” diye haykırdılar ama seslerini duyuramadılar, dedi. Bu konuşmalar olurken Emre **hayretten donakaldı**. *(Dinleyiciler hayret etme ifadesi takınırlar. “Hareket becerisi” etkindir.)*

Ne düşüneceğini şaşırmişti. Gerçekle hayal arasında gidip geliyordu. Ama söylenenler de doğruydu. Gerçekten de dişlerini fırçalarken arada suyu kapatmayı hiç düşünmemişti. Bunun savurganlık olacağı aklının ucundan bile geçmemişti. Bu şaşkınlığı yetmezmiş gibi defterleri, kitapları, kalemleri, elbiseleri, ayakkabıları ve okul çantası gibi eşyaları da koştura koştura geldiler. *(Adı geçen eşyalar, dinleyicilere verilerek konuşurma esnasında yardım etmeleri sağlanır. “Dokunma duyusunun” yanında “görme, işitme duyusu ve hareket becerisi” etkindir.)*

Sanki bir çizgi film seyrediyormuş gibi geldi Emre’ye.

“Eyvah!” dedi içinden.” Bunlar da şimdi hakkımda kim bilir neler söylerler?” O, tam bunları düşünürken okul çantası, bir mahkeme başkanı edasıyla öksürerek söze başladı.

Emre gözlerini kapattı, dinlemeye devam etti: *(Okul çantasını tutan dinleyici çantayı konuşurma “hareketi” yapar. Sürece katılmış olur.)*

— Söylediklerin beni şaşırttı doğrusu yağmur kardeş. Çünkü Emre, düşünceli bir çocuktur. Tertipli düzenlidir. Savurganlık yapmayı sevmez. Ben iki yıldır Emre’nin kitaplarını, okul eşyalarını taşıyorum, neredeyse ilk günkü yeniliğimi koruyorum. Çünkü Emre, beni çok dikkatli kullanır. Olur olmaz yerlere atmaz. Kirlenip yıpranmamam için özen gösterir. Emre’nin gömlek, pantolon ve ayakkabıları da hep bir ağızdan: ”Bizi de dikkatli kullanır, yıpratmaz.” dediler. *(Verilen eşyaları tutan dinleyiciler eşyaların konuşmaları sırasında konuşma “hareketi” yaptırırlar. “Hareket becerisinin” yanında “işitme, görme, dokunma duyuları da” etkindir.)*

Emre duydukları üzerine sıkıntılı halinden biraz kurtulmuş, rahatlamıştı.

Yine de “şimdi hangisi gelecek acaba?” (Anlatıcı büyük para modellerini göstererek konuşur.
“Görme, işitme ve dokunma duyuları” etkin olur.)

— Emre, sen bizi çok dikkatli kullanıyorsun. İhtiyacın oldukça harcıyorsun. Bazı arkadaşların gibi ihtiyacın olmayan şeyleri sırf reklamlarda gördüğün için satın almıyorsun. Seni tebrik ediyoruz, dediler. Emre’ye iyice yaklaştılar ve onu yanağından öptüler.

Son sözü kitapları söyledi:

— Çok doğru yapıyorsun Emre. Keşke bütün çocuklar eşyalarını senin gibi dikkatli kullansalar. Şaşkınlığı iyiden iyiye artan Emre, birden karşısında annesini gördü. Ona:

— Sen de gördün mü anne, dedi. Annesi:

— Camı açıp önünde uyuduğunu mu yavrum? Üşütüp hasta olacaksın, diye cevap verdi.

Gördüklerinin ve duyduklarının rüya olduğunu anlayan Emre’nin şaşkınlığı biraz azaldı.(Dinleyiciler uyanma hareketi yaparlar. “ Hareket becerisi” etkinleşir.)

Artık yağmur dinmişti. Dışarı çıkmak için annesinden izin aldı. Hazırlanırken hep gördüğü rüyayı düşünüyordu. Bir taraftan da o şaşkın haline gülmekten kendini alamıyordu.(Dinleyiciler gülme ifadesini takınırlar. “ Hareket becerisi” etkindir.)

Elif ARSLAN
(Düzenlenmiştir)

Sorular (Konuşan Eşyalar)

1. Emre'nin annesi dışarı çıkmasına izin vermeyince, Emre ne yapmış?

- a) Annesi gidince yatmış uyumuş.
- b) Annesi gidince balkona çıkıp yağmurda ıslanmış.
- c) Annesi gidince dışarı çıkıp yağmurda koşup oynamış.
- d) Annesi gidince pencereden dışarıyı izlemiş.

2. Metinde yağmurun yağması nasıl anlatılmış?

- a) Şarıl şarıl
- b) Çısil çısil
- c) Bardaktan boşanırcasına
- d) Şıpır şıpır

3. Yağmur yağarken dışarı çıkamayan Emre ne yapmış?

- a) Şemsiyesini alarak dışarı çıkmış.
- b) Annesinden gizlice dışarı çıkmış.
- c) Pencereyi açarak yağmuru izlemiş ve dinlemiş.
- d) Defterine yağmur resmi çizmiş.

4. Annesi Emre'nin dışarı çıkmasına neden izin vermemiş?

- a) Kıyafetleri çamur olmasın diye izin vermemiş.
- b) Ödevlerini yapması gerektiği için izin vermemiş.
- c) Gök gürültüsünden korktuğu için izin vermemiş.
- d) Islanıp üşüterek, hasta olmasından endişelendiği için izin vermemiş.

5. Emre yağmurda ıslanmamak için koşturan insanlara niçin anlam veremiyordu?

- a) Yağmurda koşmanın sağlık açısından zararlı olduğunu düşündüğü için
- b) Onların haline çok üzüldüğü için.
- c) Emre'nin yapmak istediği şeyi memnuniyetsiz şekilde yaptıkları için.
- d) Sokak kedilerini görmezden geldikleri için.

6. Metinde geçen aşağıdaki ikilemelerden hangisi bir varlığın çıkardığı sesi ifade etmez?

- a) Bol bol
- b) Tıp tıp
- c) Şap şap
- d) Şarıl şarıl ,

7. Emre'nin duyduğu konuşmalar kimlere aitmiş?

- a) Yan komşuya aitmiş
- b) Sokaktan geçen seyyar satıcıya aitmiş.
- c) Çatıda gezen fareye aitmiş.
- d) Yağmur damllarına aitmiş.

8. Emre'nin duyduğu konuşmalarda hangi düşünce etkilidir?

- a) Şikâyet
- b) Memnuniyet
- c) Fedakarlık
- d) Kararlılık

9. Yağmur damllarının şikâyet ettiği konu neymiş?

- a) Yağışın az olmasından şikâyet etmişler.
- b) İnsanların suyu israf etmesinden şikâyet etmişler.
- c) Su kaynaklarının kirliliğinden şikâyet etmişler.
- d) Şehirlerde karışabilecekleri toprak kalmamasından şikâyet etmişler

10. Metinde bolca yağın yağmurun fayda sağladığı yerlerden hangisine yer verilmemiştir?

- a) Toprağın derinliklerinde depolanma
- b) Ağaçların kökleriyle faydalanması
- c) Barajlarda biriktirilmesi

d)Nehirlerdeki ve göllerdeki su seviyesini arttırması

11.Metinde geçen “küçük dilini yutmak üzereydi” ifadesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- a) Yutkunurken zorlanmış b) Gururlu c) Bilgili d) Şaşkınlık

12.Yağmur damlaları Emre’den bahsederken, Emre’nin yaşadığı duyguyu aşağıdaki deyimlerden hangisi ifade etmiştir?

- a)Hayretten donakalmış. b)Kulak kesilmiş.
c)Burnu havadaymış. d)Başına çorap örmüş.

13.Yağmur damlaları Emre’nin hangi davranışından şikâyetçiymiş?

- a)Yağmurda dışarı çıkmamasından
b)Dişlerini fırçalarken suyu boşa akıtmasından
c)Biriken yağmur sularına basmasından
d)Kendilerini daha önce fark etmeyişinden

14.Koştura koştura gelen okul eşyalarını gören Emre neden endişelenmiş?

- a)Koşarken birbirlerine çarpmalarından endişelenmiş.
b)Kötü bir haber getirdiklerinden endişelenmiş.
c)Okul eşyalarının yağmurdan ıslanabileceğinden endişelenmiş.
d)Okul eşyalarının da kendisinden şikâyet edeceklerinden endişelenmiş.

15.Emre’nin tertipli, düzenli ve tasarruflu bir çocuk olduğunu söyleyenler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- a) Kalemıraş b) Çanta c) Pantolon d) Harçlık

16.Emre’nin harçlığının söylediğine göre arkadaşları harçlıklarını nasıl kullanıyormuş?

- a) Harçlıklarını ihtiyaç sahiplerine bağışlıyorlarmış.
b)Harçlıklarını çok dikkatli kullanıyorlarmış.
c)Harçlıklarını biriktiriyorlarmış.
d) İhtiyaçları olmayan şeyleri reklamlarda çıkıyor diye alarak harçlıklarını dikkatsizce harcıyorlarmış.

17.Emre gördüklerinin rüya olduğunu ne zaman anladı?

- a) Annesi, Emre’nin uyuduğunu söylediğinde
b)Yüzüne yağmur damlaları düştüğünde
c)Okul eşyaları konuşmayı bıraktıklarında
d)Kuş cıvıltılarını duyduğunda

18.Aşağıdakilerden hangisi hayal ürünüdür?

- a) Yağmurun sularının şarıl şarıl akması
b) Yağmur damlalarının ve eşyaların konuşması
c)Emre’nin annesinin odaya girmesi
d) Yağmurun bıçakla kesilir gibi kesilmesi

19. Metinde geçen “bıçakla kesilir gibi” deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Bıçak çok keskindir. b) Birdenbire yok olmak
c) Yavaş yavaş doğramak d) Acele etmek

20. Dinlediğiniz metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir ?

- a) Tasarruf b) Kuraklık ve çözümü c) Su ve temizlik d) Dostluk

EK 9: Kara Toprak Metni

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldu
Benim sadık yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yârim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile dövmeyince kıt verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yârim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yârim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırra mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yârim kara topraktır

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deneş grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniğı “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duşu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniğı koklama ve tatma duşuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duşusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliğı ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duşuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler*(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceğı önceden belirtilir.*(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır.*(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünölmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Saz
- Toprak
- Kazma ve bel
- Mezar taşı şeklinde karton
- Göl
- Koyun, kuzu maketleri, süt, et, ekmek
- Âşık Veysel’i anlatan görüntölü sunu

Anlatıcı elinde saz ile sınıfa girerken görme engelli gibi davranır. Dinleyicilerde merak uyanır. Dinleyicilerle selamlaştıktan sonra dinleyicilere Âşık Veysel’in hayatını anlatan

gösterim izletilir. (“Görme” ve “işitme” duyusu etkinleştirilir).Anlatıcı Dinleyicilere Âşık Veysel’in ağzından bir şiir okuyacağını söyler.

KARA TOPRAK

Anlatıcı dinleyicilere birer avuç toprak vererek şiirle ilgili tahmin yaptırır(dokunma duyusu etkindir) Anlatıcı şiire giriş yapar. Dinleme süresince “işitme” ve “görme duyusu etkin olacaktır.

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktır.
Beyhude dolandım boşa yorulduğum
Benim sadık yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yârim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekme verdi et verdi
Kazma ile dövmeyince kıt verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yârim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor

Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yârim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırra mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yârim kara topraktır

Aşık Veysel ŞATIROĞLU

Anlatıcı birkaç dinleyiciye sarılır (“dokunma” duygusu ve hareket becerisi etkindir.)

Sınıfın ortasına getirilen toprak işaret edilir.

Dinleyicilerle birlikte Çaresiz ve üzgün ifadesi takınılır. “Hareket” becerisi Sınıfın ortasına getirilen toprak işaret edilir

Anlatıcı kuklalar oyuncak bebekler yardımıyla bir kız ve erkek arasındaki aşkı canlandırır. Kız oyuncak erkeğe sırtını döner. “Görme” ve “işitme” duygusu etkindir

Anlatıcı dinleyicilere koyun ve kuzu resmi gösterir. Sınıfa getirilen toprak, dinleyicilerden birine kazma yardımıyla kazdırılır. “Hareket, dokunma ve görme duygusu etkindir.

Anlatıcı sınıfa dinleyicilerden birisine getirdiği toprağı kazma ve bel ile kazma hareketi yaptırır. Kazılan topraktan gül çıkarılır. “Görme ve işitme” duygusu etkin.

Dinleyiciler kendilerine verilen toprağı içine küçük eşyalarını gizler. Anlatıcı merhem getirip dinleyicilere sürüyormuş gibi yapar. “dokunma” “görme” “işitme” duyuları ile hareket becerisi etkin. En son toprağın başına kollarını açmış bir mezar taşı koyulur.

Sorular (Kara Toprak)

1.Şairin “sadık yârim” diye nitelendirdiği varlık aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Şeker Portakalı b)Annesi c)Babası d) Kara Toprak

2.Şairin şiirde “Kara Toprak” için aşağıdaki seçeneklerden hangisi yapılmıştır?

- a)Kişileştirme b)Abartma c) Konuşturma d) Tartışma

3.Şairin şiirde “dost diye sarıldım” dediği varlık aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Kara toprak b) Ormanlar c) İnsanlar d) Ağaçlar

4.Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde şiirde kullanılan “tırnağın ve kazmayın” yöresel ifadelerinin karşılığı doğru olarak verilmiştir?

- a)Tırnaksız ve kazmasız b) Tırnaklarıyla toprağı kazmak
c) Tırnakla ve kazmayla d) Kazmayla tırnak kesmek

5.”Dost dost diye nicesine sarıldım/Benim sadık yârim kara topraktır.” dizelerinde aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

- a)Hayatta insanlardan gerçek bir dost bulamadığı için toprağı dost edindiği
b)Şairin Toprak isminde arkadaşının olduğu
c)Şairin sayısız dostunun olduğu
d)Dostlarının hepsini kucakladığı

6. “Kazma ile dövmeyince kıt verdi” dizesindeki “kazma ile dövmek” ifadesi hangi anlamda kullanılır?

- a) Şairin kötü biri olduğu b)Çok mutlu olmak
c) Toprağı işlemek d) İşlerini yapmamak

7.Aşağıdakilerden hangisinde kişileştirme yapılmamıştır?

- a)Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor. b) Ne bir vefa gördüm, ne fayda buldum.
c)Benim sadık yârim kara topraktır. d)Yine karşıladı beni gülünen.

8.Aşağıdaki hangi seçenekte toprağın özelliği belirtilmemiştir?

- a)Verimlilik b)Cömertlik c)Çok sert olduğu d) Sadık olduğu

9.Şair kimi ararken dolanıp yorulmuş?

- a)Dost b) Akraba c) Dayı d) Toprak

10.Kara toprağın ürünleri “kıt” vermesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Yağmurun yağmaması b) Traktörün olmaması
c) Kazma ile dövmemek d)Gübre vermemek

11.Şair Kara toprağın karnını neyle yarmış?

- a)Traktörle b)Tırnakla c) Bıçakla d) Kazma ve belle

12.Şair, bağlandığı güzellerden neden şikâyet ediyor?

- a)Vefa ve fayda görmediği için şikâyetçiymiş.
b) Onları tanımadığı için şikâyetçiymiş.
c)Paraları olmadığı için şikâyetçiymiş.
d) Yeterince güzel olmadıkları için şikâyetçiymiş.

20.Dinlediğiniz Şirin Őairi kimdir?

- a)Yahya Kemal Beyatlı b)Mehmet Akif Ersoy
c)AŞık Veysel Őatirođlu d) Mustafa Sandal

EK 10: Gözlük Takan Yıldızlar Metni

Bir varmış bir yokmuş. İyileri seven çokmuş, kötülerin yüzüne bakan yokmuş. Öyleyse kötüler hüngür hüngür ağlasın, iyiler sevgi olup çağlasın. Biz gelelim Nasrettin Hoca'mıza. Hoca'nın varı yoğu bir eşekmiş. Onu gözü gibi sever, kimi görse eşeğini övermiş.

“Sakınılan göze çöp batar.” diye boşuna dememişler. Gün gelmiş, devran dönmüş; Hoca'nın gözündeki mutluluk pırıltıları sönmüş. Niye mi? Niye olacak canım, Hoca'nın biricik eşeği hasta olmuş. Ne yapsa da eşeğin derdine derman bulamamış.

Zavallı eşek, gün geçtikçe sararıp soluyor; Hoca'nın gözlerine yaşlar doluyormuş. Günler, haftalar böyle geçmiş. Hoca, eşeğine binmeyi bir özlemiş, bir özlemiş ki rüyasında bile ona binmeye razı olmuş.

Bir gece bu isteğine kavuşmuş. Nasrettin Hoca rüyasında, dumanlar arasında eşeğin semerini görmüş. Yüreği sevinçten hop hop hoplamış, binmek için hemen cübbesini toplamış. Semer yaklaştıkça Hoca şaşırılmış. İyice yaklaşıncaya elindeki değneği düşürmüştü. Nasıl düşürmesin? Semer uçarak geliyormuş. Semer de uçar mı demeyin. Rüya bu, semer de uçar, eşek de..

Nasrettin Hoca, Allah'a sığınıp binmiş semerin üstüne. Semer, “Akşam-sabah, yallah yallah!” deyince uçak gibi uçmaya, dağların üstünden geçmeye başlamış. Hoca'nın keyif yerine gelmiş.

Semer, bir dağın tepesinde durunca Hoca'mız ona teşekkür ettikten sonra “Sevgili semer! Ben eşeğe ters binmeyi çok severim. Sana da öyle binebilir miyim?” demiş. Semer, “Hay hay!” deyince Hoca da ters binmiş ona. Semer de “Gelsin beyaz, gitsin siyah; haydi yallah, haydi yallah!” diyerek füze gibi uçmaya başlamış. Hoca bir yandan kavuğuna, bir yandan cübbesine sarılmış. Korkudan gözlerini kapatıp dua etmeye başlamış.

Az gitmişler, uz gitmişler; dere tepe düz gitmişler. Semer birden durunca Hoca korkarak gözlerini açmış. Bir de ne görsün? Etrafında yıldızlar fırl fırl dönüyor; Ay Dede, karşısında tatlı tatlı gülüyor. Hoca'nın şaşkınlığı devam ederken yıldızlar koro halinde seslenmiş:

“Nasrettin Amca, hoş geldin. Niçin elin boş geldin?”

Hoca, telaşla heybesini aramış. En güzel fıkralarını çıkarıp yıldızlara anlatmaya başlamış. Hoca, gülmeden gülmeceye atlamış, yıldızlar gülmekten çatlamaş. Sabaha doğru, yıldızlar bir istekte bulunmuşlar:

“Sevgili Nasrettin Amca! Seni çok sevdi. Yarın yine gelir misin? Gelirken de bize güneş gözlüğü alır mısın?”

Nasrettin Hoca, niçin gözlük istediklerini sorunca da “Biz güneşi çok seviyoruz ama gündüzleri öyle parlıyor ki ona bakamıyoruz. Gözlüğümüz olursa onu her zaman sevgiyle seyredelim.” demişler.

Hoca da “Tamam” der gibi başını sallamış, semerine binip uçacağı sırada küçük bir yıldız ona yaklaşarak “Buyur Nasrettin Dede, gözlüğün parası.” demiş.

Hoca'mız tam uçmaya hazırlanırken Ay Dede yaklaşmış yanına. Kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra ışıktan bir kese bırakmış heybesine. Ayrılık vakti gelince Kutup Yıldızı da dünyaya dönünceye kadar onlara eşlik etmiş. Kuşlar uçmuş, tavşan kaçmış, aradan bir gün geçmiş. Nasrettin Hoca, semerine bindiği gibi çıkmış

gökyüzüne. Parayı veren küçük yıldızla beraber Kutup Yıldızı'na ve Ay Dede'ye birer gözlük vermiş. Diğer yıldızlar yine koro halinde bağırmaya başlamışlar:
“Nasrettin Amca, hoş geldin. Niçin elin boş geldin?”

Hoca'mız da gülerek “Su akar, yıldız bakar. Ancak parayı veren veya bir iyilik yapan gözlüğü takar.” diyerek taşı gediğine koymuş.

Yıldızların boynu bükülmüş, gözlerinden pırıltılar dökülmüş. Nasrettin Hoca fazla dayanamamış:

“Sevgili yıldızlar! Ay Dede'niz sizler için de para vermişti. Buyurun gözlüklerinizi. Yalnız birinden bir şey isteyeceğiniz zaman onun ücretini vermeyi unutmayın!” demiş. Bütün yıldızlar gözlüklerini takınca gökyüzü rengârenk parıltılarla dolmuş. Nasrettin Hoca, iyi yürekli Ay Dede'ye de kocaman bir gözlük hediye etmiş. Bu masal da burada bitmiş.

Hayır, bitmesin mi, diyorsunuz veya Nasrettin Hoca'nın eşeğine ne olduğunu mu merak ediyorsunuz? Merakınızı gidermek için önce kütüphaneye gitmeniz gerekir. Kütüphanede çocuk kitapları bölümünde gördüğünüz ilk Nasrettin Hoca fıkraları bölümünde eşeğin nasıl iyileştiğini okuyacaksınız. Haydi iyi okumalar!..

Bestemi YAZGAN
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler*(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir.*(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır.*(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Eşek modeli
- Nasreddin Hoca kıyafeti
- Semer
- Kırtasiye malzemelerinden yapılmış gözlükler
- Güneş, ay, yıldız modeli

GÖZLÜK TAKAN YILDIZLAR

(Anlatıcı Nasreddin Hoca kılığında oyuncak eşeğin üstünde sınıfa girerek dinleyicilerin dikkatini çeker. “Görme ve işitme duyuları” etkinleşir.)

Bir varmış bir yokmuş. İyileri seven çokmuş, kötülerin yüzüne bakan yokmuş. Öyleyse kötüler hüngür hüngür ağlasın, iyiler sevgi olup çağlasın. Biz gelelim Nasrettin

Hoca'mıza. Hoca'nın varı yoğu bir eşekmiş. Onu gözü gibi sever, kimi görse eşeğini övermiş.(Anlatıcı, sınıfa getirdiği oyuncak eşeğe sarılır ve dinleyicilere onunla övündüğünü hissettirmek amaçlı gösterir. Dinleyiciler oyuncak eşeğe dokunur. Böylece "görme ve dokunma duyuları" etkin olur.)

"Sakinılan göze çöp batar." diye boşuna dememişler. Gün gelmiş, devran dönmüş; Hoca'nın gözündeki mutluluk pırıltıları sönmüş. Niye mi? Niye olacak canım, Hoca'nın biricik eşeği hasta olmuş. Ne yapsa da eşeğin derdine derman bulamamış.(Anlatıcının sınıfa getirdiği oyuncak eşeğin kulaklarını iki yana sarkıtarak eşeğin hasta olduğu gösterilir. "görme duyusu" etkinleştirilir.)

Zavallı eşek, gün geçtikçe sararıp soluyor; Hoca'nın gözlerine yaşlar doluyormuş. (Anlatıcı dinleyicilerden üzgün ve ağlama ifadesi yapmalarını ister. "hareket becerisi" etkin olur.)

Günler, haftalar böyle geçmiş. Hoca, eşeğine binmeyi bir özlemiş, bir özlemiş ki rüyasında bile ona binmeye razı olmuş.(Dinleyiciler özleme ifadesini canlandırır. "Hareket becerisi" etkin olur.)

Bir gece bu isteğine kavuşmuş. Nasrettin Hoca rüyasında, dumanlar arasında eşeğin semerini görmüş. Yüreği sevinçten hop hop hoplamış,(Dinleyiciler mutlu ve heyecanlı olduklarını gösteren hareketler yapar. "Hareket becerisi" etkinleşir.) binmek için hemen cübbesini toplamış. Semer yaklaştıkça Hoca şaşırılmış. İyice yaklaşıncı elindeki değneği düşürmüştü. (Anlatıcı elindeki değneği yere düşürür "işitme ve görme duyusu" etkindir)

Nasıl düşürmesin? Semer uçarak geliyormuş. Semer de uçar mı demeyin. Rüya bu, semer de uçar, eşek de. Nasrettin Hoca, Allah'a sığınıp binmiş semerin üstüne. (Anlatıcı yanında getirdiği semerin üstüne biner. "Görme duyusu" etkindir.)

Semer, "Akşam-sabah, yallah yallah!" deyince uçak gibi uçmaya, dağların üstünden geçmeye başlamış. (Anlatıcı dinleyicilerden tekrar etmelerini ister. "İşitme duyusu" etkindir.) (Dinleyiciler uçma "hareketi" yaparlar.) Hoca'nın keyif yerine gelmiş.

Semer, bir dağın tepesinde durunca Hoca'mız ona teşekkür ettikten sonra "Sevgili semer! Ben eşeğe ters binmeyi çok severim. Sana da öyle binebilir miyim?" demiş. Semer, "Hay hay!" deyince Hoca da ters binmiş ona. (Anlatıcı konuşmalar bittikten sonra semere ters biner "görme ve işitme duyuları" etkindir)

Semer de "Gelsin beyaz, gitsin siyah; haydi yallah, haydi yallah!" diyerek füze gibi uçmaya başlamış.(Dinleyiciler de sözleri tekrar edip uçma taklidi yaparlar "hareket becerisi" etkindir)

Hoca bir yandan kavuğuna, bir yandan cübbesine sarılmış. Korkudan gözlerini kapatıp dua etmeye başlamış. *(Anlatıcı kavuğa ve cübbeye sarılma hareketi yaparken korku ifadesi takınır. “Görme duyusu” etkindir.)*

Az gitmişler, uz gitmişler; dere tepe düz gitmişler. Semer birden durunca Hoca gözlerini açmış. Bir de ne görsün? Etrafında yıldızlar fırl fırl dönüyor; Ay Dede, karşısında tatlı tatlı gülüyor. *(Dinleyicilere daha önceden dağıtılan yıldızlar kaldırılarak, anlatıcının etrafında hareket ettirilir. “Hareket becerisi ve dokunma duyusu” etkindir.)*

Hoca'nın şaşkınlığı devam ederken yıldızlar koro halinde seslenmiş:

“Nasrettin Amca, hoş geldin. Niçin elin boş geldin?” *(Dinleyiciler bu sözleri tekrar ederler)*

Hoca, telaşla heybesini aramış. En güzel fıkralarını çıkarıp yıldızlara anlatmaya başlamış. Hoca, gülmeceден gülmeceye atlamış, yıldızlar gülmekten çatlamış. *(Anlatıcı anlatırken dinleyiciler gülme taklidi yaparlar “hareket becerisi” etkindir)*

Sabaha doğru, yıldızlar bir istekte bulunmuşlar:

“Sevgili Nasrettin Amca! Seni çok sevdik. Yarın yine gelir misin? Gelirken de bize güneş gözlüğü alır mısın?”

Nasrettin Hoca, niçin gözlük istediklerini sorunca da “Biz güneşi çok seviyoruz ama gündüzleri öyle parlıyor ki ona bakamıyoruz. *(Dinleyiciler güneş modeline gözlerini kısarak bakmaya çalışır “Hareket becerisi” etkindir.)*

Gözlüğümüz olursa onu her zaman sevgiyle seyrederiz.” demişler.

Hoca da “Tamam” der gibi başını sallamış, semerine binip uçacağı sırada küçük bir yıldız ona yaklaşarak “Buyur Nasrettin Dede, gözlüğün parası.” demiş. *(Küçük yıldız verilen dinleyici anlatıcıya yaklaşarak söyleneni tekrar eder “Hareket becerisi, işitme ve görme duyusu” etkindir.)*

Hoca'mız tam uçmaya hazırlanırken Ay Dede yaklaşmış yanına. Kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra ışıktan bir kese bırakmış heybesine. *(Ay modeli verilen dinleyici anlatıcıya yaklaşarak fısıldama “hareketi” yapar.)*

Ayrılık vakti gelince Kutup Yıldızı da dünyaya dönünceye kadar onlara eşlik etmiş. *(Parlak yıldız modeli verilen dinleyici anlatıcıyla beraber bir süre hareket eder. “Hareket becerisi” etkindir.)*

Kuşlar uçmuş, tavşan kaçmış, aradan bir gün geçmiş. Nasrettin Hoca, semerine bindiği gibi çıkmış gökyüzüne. *(Anlatıcı yine semerin üstünde dinleyicilerin yanına gelir. “Görme duyusu” etkindir.)*

Parayı veren küçük yıldızla beraber Kutup Yıldızı'na ve Ay Dede'ye birer gözlük vermiş.(*Anlatıcı yanında getirdiği gözlükleri ilgili dinleyicilere verir. "Dokunma ve görme duyusu" etkindir.*) Diğer yıldızlar yine koro halinde bağırmaya başlamışlar:

"Nasrettin Amca, hoş geldin. Niçin elin boş geldin?" (*Dinleyiciler söyleneni tekrar ederler.*) Hoca'mız da gülerek "Su akar, yıldız bakar. Ancak parayı veren veya bir iyilik yapan gözlüğü takar." diyerek taşı gediğine koymuş.

Yıldızların boynu bükülmüş, gözlerinden pırıltılar dökülmüş. (*Dinleyiciler ellerindeki yıldız modellerini eğerek boyun bükme ifadesini gerçekleştirirler. "Hareket becerisi" etkindir.*)

Nasrettin Hoca fazla dayanamamış:

"Sevgili yıldızlar! Ay Dede'niz sizler için de para vermişti. Buyurun gözlüklerinizi. (*Anlatıcı diğer dinleyicilere de gözlüklerini verir, "Dokunma duyusu" etkindir.*)

Yalnız birinden bir şey isteyeceğiniz zaman onun ücretini vermeyi unutmayın!" demiş. Bütün yıldızlar gözlüklerini takınca gökyüzü rengârenk parıltılarla dolmuş. Nasrettin Hoca, iyi yürekli Ay Dede'ye de kocaman bir gözlük hediye etmiş. Bu masal da burada bitmiş.

Hayır, bitmesin mi, diyorsunuz veya Nasrettin Hoca'nın eşeğine ne olduğunu mu merak ediyorsunuz? Merakınızı gidermek için önce kütüphaneye gitmeniz gerekir. Kütüphanede çocuk kitapları bölümünde gördüğünüz ilk Nasrettin Hoca fıkraları bölümünde eşeğin nasıl iyileştiğini okuyacaksınız. (*Eşeğin kulakları dikleştirilir.*) (*Çocuk kitapları bölümü yazan tabela tahtaya asılır ve dinleyicilerin "görme duyusuna" bir uyarın daha verilir.*)

Haydi iyi okumalar!..

Bestemi YAZGAN
(Düzenlenmiştir.)

Sorular (GÖZLÜK TAKAN YILDIZLAR)

1. “Nasreddin Hoca’nın varı yoğu bir eşekmiş” ifadesi ile anlatılmak istenen şey nedir?

- a) Hoca’nın eşeğinin varlığı ile yokluğu birmiş.
- b) Hoca’nın eşeği bir varmış bir yokmuş.
- c) Hoca’nın eşeğinden başka bir şeyi yokmuş.
- d) Hoca varını yoğunu eşeğe yedirirmiş.

2. Hoca’nın yaşadıklarından hangisi eşeğin hastalanmasının ardından gerçekleşmemiştir?

- a) Hoca’nın gözlerine yaşlar doluyormuş.
- b) Hoca’nın gözündeki mutluluk pırıltıları sönmüş.
- c) Hoca rüyasında bile eşeğe binmeye razı olmuş.
- d) Kimi görse eşeğini övermiş.

3. Metinde geçen “gözü gibi severmiş” ifadesi ile anlatılmak istenen nedir?

- a) Gözünü çok sevmesi
- b) Eşeğini çok sevmesi
- c) Gözüne değer vermesi
- d) Gözüne iyi bakması

4. Hoca rüyasında ne görmüş?

- a) Atların koştuğunu
- b) Eşeğe bindiğini
- c) Semerin uçtuğunu
- d) Eşekten düştüğünü

5. Hoca rüyasında neden şaşırmış?

- a) Semer altından olduğu için şaşırmış.
- b) Semere ters bindiği için şaşırmış.
- c) Eşek uçtuğu için şaşırmış.
- d) Semer uçtuğu için şaşırmış.

6. Aşağıdakilerden hangisi hayal ürünüdür?

- a) Hasta olan eşek
- b) Uçan semer
- c) Nasreddin Hoca
- d) Kütüphane

7. Nasreddin Hoca ne zaman korkmuş?

- a) Semerin uçtuğunu görünce çok korkmuş.
- b) Semere ters binince çok korkmuş.
- c) Yıldızların konuştuğunu görünce korkmuş.
- d) Yıldızlar Hoca’ya niçin elin boş geldin deyince korkmuş

8. Yıldızların Nasreddin Hoca’dan istekleri neymiş?

- a) Semere binme
- b) Eşeğini iyileştirmek
- c) Para
- d) Güneş gözlüğü

9. Hoca yıldızlara ne anlatmış?

- a) Masal
- b) Hikâye
- c) Fıkra
- d) Anı

10. Metinde geçen “Sakınılan göze çöp batır” ifadesi ile ne anlatılmak istenmiştir?

- a) Gözümüzü korumazsak çöp bataabilir.
- b) Gözümüze çöp batmaması için gözlük kullanmalıyız.
- c) Sakındığımız gözümüz çöp nedeniyle ağrıyabilir.
- d) Çok dikkat ettiğimiz, özenle koruduğumuz şeylerin başına kötü şeyler gelebilir.

11. Yıldızlar Hoca'dan neden güneş gözlüğü istemiş?

- a) Gözleri bozuk olduğu için güneş gözlüğü istemiş.
- b) Hocayı daha iyi görebilmek için güneş gözlüğü istemiş.
- c) Güneşin parıltısından onu göremedikleri için güneş gözlüğü istemiş.
- d) Ayı seyredebilmek için güneş gözlüğü istemiş.

12. Nasreddin Hoca'nın ilk başta diğer yıldızlara güneş gözlüğü vermemesinin sebebi nedir?

- a) Onları sevmemesi
- b) Onlara alacak güneş gözlüğü bulamaması
- c) Onların Nasreddin Hoca'ya para vermemiş olmaları
- d) Onlara güneş gözlüğünün yakışmayacağını düşünmesi

13. Güneş gözlüğü alamayan yıldızların tavırları nasıl olmuş?

- a) Güneş gözlüğü alamayan yıldızlar Hocaya küsmüşler.
- b) Güneş gözlüğü alamayan yıldızlar Hocaya kızmışlar.
- c) Güneş gözlüğü alamayan yıldızlar ağlamışlar
- d) Güneş gözlüğü alamayan yıldızlar boyunlarını büküp üzülmüşler.

14. Ay dedenin diğer yıldızlar için para verip onlara güneş gözlüğü alma davranışı nasıl bir davranış olabilir?

- a) Cömert
- b) Cimri
- c) Kibirli
- d) Kötü

15. Aşağıdakilerden hangisi bu metne bir diğer başlık olamaz?

- a) Uçan semer
- b) Nasreddin Hoca ve Yıldızlar
- c) Hocanın Rüyası
- d) Ölü eşek

16. Ayrılık vakti gelince kim Hoca'ya eşlik etmiş?

- a) Küçük Yıldız
- b) Ay dede
- c) Kutup Yıldızı
- d) Kuyruklu Yıldız

17. Hoca'nın yıldızlara olan mesajı nedir?

- a) Hediye almak güzeldir.
- b) Birinden bir şey isteyecekleri zaman onun bedelini vermeleri gerekmektedir.
- c) Bedavadan bir eşyaya sahip olmaları çok güzeldir.
- d) Çok çalışmaları gerekmektedir.

18. Metinde geçen "akşam sabah" ikilemesine benzer bir kullanım aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- a) Hüngür hüngür
- b) İyi kötü
- c) Hop hop
- d) Tatlı tatlı

19. Metnin sonunda Nasreddin Hoca'nın eşeğine ne olmuş?

- a) Hastalığı devam etmiş.
- b) Hastalığa dayanamayıp ölmüş.
- c) Hastalıktan kurtularak iyileşmiş.
- d) Nasrettin Hoca eşeği başkasına satmış.

20. Kütüphanede Nasreddin Hoca fıkralarını hangi bölümde bulabilirsiniz?

- a) Bebek Kitapları
- b) Genç Kitapları
- c) Çocuk Kitapları
- d) Yaşlı Kitapları

EK 11: Mutlu Park Metni

Evvel zaman içinde, belki sizin kentte belki bizim kentte çok güzel bir park varmış. Bu parkın ortasındaki gölcükte kırmızı mavi balıklar, yeşilbaşlı ördekler, bembeyaz Kuğular dolaşmış. Gür yapraklı, yemyeşil ağaçlarda barınan kuşlar, gün doğumundan gün batımına değin parkı cıvıltılarıyla doldururlarmış. Yeşil cayırları, mis kokulu rengârenk çiçekler süslemiş. Kentteki herkes bu parkı çok severmiş. Çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlılar buraya gelir, dinlenip eğlenir, güzel bir gün geçirip gidermiş.

Günlerden pazartesiymiş. Öğle üzeri bu parka **bir** öğrenci gelmiş. Yemyeşil bir ağacın gölgelendirdiği çimenlerin üzerine yerleşmiş. Annesinin yaptığı, böreklerini yemiş, ayranını içmiş. Çevresindeki güzellikleri izleyerek eğlenip dinlenmiş. Birden uzaklardan, okul zilinin çaldığını işitmiş. “Eyvah, geç kaldım!” demiş. Börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutarak alelacele kalkıp gitmiş. Oysa çöp kutusu, kenarda onu beklemekteymiş.

Ertesi gün, aynı parka **iki** çocuk daha gelmiş. Onlar da aynı ağacın altında oturup mısırlarını yemişler. Çimenlerin üzerindeki börek kâğıdını ve ayran kutusunu görmüşler. Çöp kutusuna kadar gitmeye üşenmişler. Onlar da mısır koçanlarını, börek kâğıdıyla ayran kutusunun yanına bırakıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu ve iki mısır kocanı varmış. Oysa çöp kutusu, hemen oracıkta bomboş durmaktaymış.

Ertesi gün, günlerden çarşambaymış. Aynı parka **üç** çocuk daha gelmiş. Hepsinin elinde birer su şişesi ve birer pasta varmış. Orada bir yere oturup pastalarını yemişler, sularını içmişler. Sonra da su şişelerini ve pasta kâğıtlarını Çimenlerin üzerindeki diğer çöplerin yanına atıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı ve üç su şişesi varmış. Oysa çöp kutusu, hemen oracıkta bomboş durmaktaymış.

Ertesi gün, günlerden perşembeymiş. Aynı parka ellerindeki elmaları yiye yiye **dört** çocuk gelmiş. Bunlar da elmalarını bitirmişler. Koçanlarını aynı ağacın dibine, çimenlerin üstüne atıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı, üç su şişesi, dört elma koçanı varmış. Çöp kutusu, bunların niye çimenlerin üzerine bırakıldığını bir türlü anlayamamış.

Ertesi gün, günlerden cumaymış. Aynı parka **beş** çocuk gelmiş. Hepsinin elinde birer muz varmış. Çocuklar, parkta biraz koşuşup oynamışlar. Sonra çimenlerin üzerine oturup konuşa gülüşe muzlarını yemişler. Sonra da muz kabuklarını çimenlerin üzerine fırlatıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı, üç su şişesi, dört elma kocanı ve beş muz kabuğu varmış. Çöp kutusu artık umutsuzlanmaya başlamış.

Ertesi gün, günlerden cumartesiymiş. Gençler, arkadaşlarıyla; anneler babalar, çocukları; dedeler, nineler torunlarıyla parka gelmişler. Parkta gezip eğlenmişler. Kuş cıvıltılarını dinleyip çiçekleri, ördekleri, kuğuları seyretmişler. Kurabiyeler, çörekler, simitler yemişler; ayranlar, meyve suları içmişler. Hepsinin kâğıdını, kutusunu, kabını, şişesini oracıkta bırakıp gitmişler. Çimenlerin üstü yavaş yavaş çöplerle örtülmeye başlamış. Çöp kutuları bu duruma üzülmekten başka bir şey yapamamış.

Ertesi gün, günlerden pazarmış. Kentte, o gün nerdeyse herkes tatil yapmaktaymış. Park, daha sabahın erken saatlerinde dolmaya başlamış. İnsanlar, ailece veya arkadaşlarıyla parka gelmişler. Yayılarını yaymışlar, yerleşip oturmuşlar. Konuşup gülüşmüşler. Oynayıp eğlenmişler. Mangallarını yakıp köfteler pişirmişler. Sofralar kurup yiyip içmişler. Karınlarını bir güzel doyurmuşlar. Akşam olunca

yaygılarını toplamışlar. Eşyalarını alıp yola koyulmuşlar. Ama mangallarının küllerini, yemek artıklarını, yiyecek kutularını, kâğıt peçeteleri, kâğıt tabakları, plastik şişeleri, plastik bardakları ve daha birçok şeyi Çimenlerin üzerinde bırakmışlar. Çöp kutusu bu duruma dayanamayıp ağlamış.

Ondan sonraki günler ve haftalar da hep böyle geçmiş. Parka gelenler, yediklerinin içtiklerinin kabuklarını, koçanlarını, kutularını, kaplarını çimenlerin üzerine atıp atıp gitmiş. Bu çöpler, biriktikçe çöp tepeleri oluşmuş. Çevre çok kötü kokmuş. Çiçekler sararıp solmuş. O yemyeşil çimenler yok olmuş. Ağaçlardaki kuşlar, göldeki ördekler, kuğular parkı terk edip gitmiş. Parka sinekler, böcekler, fareler, kediler, köpekler dolmuş. İnsanlar artık parka giremez olmuş.

Günlerden bir gün parka bir çocuk gelmiş. Meğer bu çocuk, okula yetişmek isterken aceleyle börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutan öğrenciymiş. Çocuk, parkın o çöplüğe dönmüş halini görünce çok üzülmüş. “Keşke börek kâğıdını ve ayran kutusunu çöp kutusuna atsaydım. Onları çimenlerin üzerinde bırakmasaydım.” demiş. Gözlerinden iki damla gözyaşı süzülüp yanaklarından akıvermiş. Daha sonra çocuk, koşa koşa gidip okula varmış. Bütün arkadaşlarını çağırıp çevresinde toplamış. Gözyaşları içinde yaptığı yanlışı onlara anlatmış. Çocuklar hemen oracıkta bir karar vermişler. O gün okul çıkışında da bunu uygulamaya geçmişler. Şarkılarla türkülerle parklarına girmişler. Yerlerdeki çöpleri, tırmıklarla küreklerle toplayıp çöp kutularına doldurmuşlar. O kadar çöp varmış ki hepsini bir günde bitirememişler. Günlerce parkta uğraşmışlar ama sonunda bu işin üstesinden gelmişler. Parkı el birliğiyle tertemiz yapmışlar.

Park tertemiz olunca sinekler, böcekler, fareler, kediler ve köpekler çekilip gitmiş. Çimenler yeniden bitip yeşermiş. Çiçekler boy atıp parka renk vermiş. Giden bütün kuşlar, serçeler, sakalar, güvercinler, ördekler, kuğular hep geri dönmüş. Böylece park yeniden canlanıp güzelleşmiş. Park böyle güzelleşince insanlar durur mu? Anneler bebeklerini, çocuklarını alıp parka getirmiş. Öğrenciler okul çıkışlarında parka uğramayı alışkanlık edinmiş. Gençler arkadaşlarıyla sözleşip parkta eğlenmiş; nineler, dedeler, parkta dinlenmiş. Hafta sonları park yeniden şenlenmiş. Ama hiç kimse yerlere, çimenlerin üstüne tek bir çöp olsun atmamış. Herkes yediği yiyeceğin artığını, çöpünü, koçanını, kutusunu, kâğıdını çöp kutularının içine bırakmış. Böylece park sonsuza kadar tertemiz, rengârenk, cıvıl cıvıl kalmış.

Tuncel ALTINKÖPRÜ
(Düzenlenmiştir.)

UYARLANMIŞ METİN UYGULAMASI

Genel Uygulamalar

- Anlatım 2 kez yapılır. Deney grubuna ilk anlatımda Fernald Tekniğine uyarlanmış metinler uygulanır. *Fernald Tekniği “VAKT” olarak bilinen “görsel, işitsel, hareket ve dokunma” duyu ve becerilerinin kullanılarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesini sağlayan tekniği koklama ve tatma duyuları zenginleştirerek kullanılan tekniktir. Ancak metnin içeriğine göre kullanılan duyuusal malzemeler değişiklik gösterebilir.* İkinci anlatımda geleneksel yöntemden faydalanılır. *(Kontrol grubuna 2 kez geleneksel yöntemle anlatım yapılır.)*
- Sınıfa öğrencilerin alışık olmadığı bir kıyafetle girilir.
- Anlatım sırasında kullanılacak nesnelere bir çuval veya kutu içerisinden çıkarılıp, öğrencilerden, nesnelere kendilerinde ne gibi çağrışımlar yaptıklarını söylemeleri ve dinleme etkinliği ile ilgili tahminler yapmaları istenir. Tahminleri almadan başlık ve metin hakkında bilgi verilmez. *(İşitme, görme ve dokunma duyuları etkin olabilir.)*
- Dinleyicilere anlatım sürecinde görevler*(çeşitli hareketler veya sesler)* verilebileceği önceden belirtilir.*(Hareket)*
- Metinde bir karakter varsa, karakterleri tanıtırken sözel bir parantez açarak, dinleyicilerden karaktere “Merhaba” demeleri istenebilir.
- Ortama gül kokusu sıkılarak anlatıma başlanır.*(Gül kokusunun hafıza ve öğrenmedeki etkisi kullanılacak ancak ayrı bir değişken olarak düşünülmeyecek)*

Kullanılacak Nesnelere

- Ağaç modeli, çim halı
- Çöpler
- Yiyecekler
- Çöp kutusu
- Çöp poşeti
- Kötü koku
- Gül kokusu
- Oyuncak hayvanlar

MUTLU PARK

(Anlatıcı metni anlatmaya başlamadan önce anlatıma katkı sağlayacak dinleyicilere kullanacakları nesnelere verir.)

Evvel zaman içinde, belki sizin kentte belki bizim kentte çok güzel bir park varmış. Bu parkın ortasındaki gölcükte kırmızı mavi balıklar, yeşilbaşlı ördekler, bembeyaz kuğular dolaşmış. Gür yapraklı, yemyeşil ağaçlarda barınan kuşlar, gün doğumundan gün batımına değin parkı cıvıltılarıyla doldururlarmış.(Anlatıcı kayıttan kuş sesleri dinletir. “İşitme duyusuna” yeni bir uyarın verilir).

Yeşil çayırları, mis kokulu rengârenk çiçekler süslermiş.(Anlatıcı ortama getirdiği gül kokusunu sıkır “koklama duyusu” etkindir.)

Kentteki herkes bu parkı çok severmiş. Çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlılar buraya gelir, dinlenip eğlenir, güzel bir gün geçirip gidermiş.

Günlerden pazartesiymiş.(Anlatıcı takvimden pazartesi gününü bulup gösterir “görme duyusu” etkindir)

Öğle üzeri bu parka **bir** öğrenci gelmiş.(Dinleyicileri arasından görevlendirilen ilk çocuk ortamdaki park modeline gelir oturur. “Hareket becerisi” etkindir.)

Yemyeşil bir ağacın gölgelendirdiği çimenlerin üzerine yerleşmiş. Annesinin yaptığı, böreklerini yemiş, ayranını içmiş.(Dinleyicilerden birine biraz ayran ve küçük bir parça börek verilir dinleyici yemeye başlar. “Hareket becerisi ve tad alma duyusu” etkindir.)

Çevresindeki güzellikleri izleyerek eğlenip dinlenmiş. Birden uzaklardan, okul ziline çaldığını işitmiş.(Dinleyiciler işitme ifadesi takınır ve kayıttan okul zili dinlettirilir. “İşitme duyusuna” yeni uyarın verilmiş olur)

“Eyvah, geç kaldım!” demiş. Börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutarak alelacele kalkıp gitmiş. (Kendisine börek ve ayran verilen dinleyici kağıt ve ayran kutusunu sınıfın ortasına bırakıp gider. “Hareket becerisi, tad alma ve görme duyuları etkindir)

Oysa çöp kutusu, kenarda onu beklemekteymiş.

Ertesi gün, aynı parka **iki** çocuk daha gelmiş. Onlar da aynı ağacın altında oturup mısırlarını yemişler.(Dinleyiciler arasından görevlendirilen iki çocuk ortamda kurulan park modelindeki ağacın altına oturur. “Hareket becerisi” etkindir)

Çimenlerin üzerindeki börek kâğıdını ve ayran kutusunu görmüşler. Çöp kutusuna kadar gitmeye üşenmişler. Onlar da mısır koçanlarını, börek kâğıdıyla ayran kutusunun yanına bırakıp gitmişler. (Dinleyiciler arasından görevlendirilen iki çocuk ellerindeki mısır koçanlarını diğer çöplerin yanına bırakıp oradan ayrılırlar. “Hareket becerisi ve dokunma duyusu” etkindir.)

Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu ve iki mısır kocanı varmış. Oysa çöp kutusu, hemen oracıkta bomboş durmaktaymış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir “Görme duyusu” etkindir)*

(Anlatıcı ve görevlendirilen 3 çocuk parka gelirler ve çöplerini atarak oradan uzaklaşırlar. “Hareket becerisi, dokunma ve görme duyuları” etkindir.) Ertesi gün, günlerden çarşambaymış. Aynı parka **üç** çocuk daha gelmiş. Hepsinin elinde birer su şişesi ve birer pasta varmış. Orada bir yere oturup pastalarını yemişler, sularını içmişler. Sonra da su şişelerini ve pasta kâğıtlarını çimenlerin üzerindeki diğer çöplerin yanına atıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı ve üç su şişesi varmış. Oysa çöp kutusu, hemen oracıkta bomboş durmaktaymış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir. “Görme duyusu” etkindir)*

(Anlatıcı ve görevlendirilen 4 çocuk parka gelirler ve çöplerini atarak oradan uzaklaşırlar. “Hareket” becerisi, dokunma ve görme duyuları” etkindir.) Ertesi gün, günlerden perşembeymiş. Aynı parka ellerindeki elmaları yiye yiye **dört** çocuk gelmiş. Bunlar da elmalarını bitirmişler. Koçanlarını aynı ağacın dibine, çimenlerin üstüne atıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı, üç su şişesi, dört elma koçanı varmış. Çöp kutusu, bunların niye çimenlerin üzerine bırakıldığını bir türlü anlayamamış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir. “Görme duyusu” etkindir)*

(Anlatıcı ve görevlendirilen 5 çocuk parka gelirler ve çöplerini atarak oradan uzaklaşırlar. “Hareket becerisi, dokunma ve görme duyuları” etkindir) Ertesi gün, günlerden cumaymış. Aynı parka **beş** çocuk gelmiş. Hepsinin elinde birer muz varmış. Çocuklar, parkta biraz koşuşup oynamışlar. Sonra çimenlerin üzerine oturup konuşa gülüşe muzlarını yemişler. Sonra da muz kabuklarını çimenlerin üzerine fırlatıp gitmişler. Şimdi çimenlerin üzerinde bir börek kâğıdı, bir ayran kutusu, iki mısır kocanı, üç pasta kâğıdı, üç su şişesi, dört elma kocanı ve beş muz kabuğu varmış. Çöp kutusu artık umutsuzlanmaya başlamış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir “Görme duyusu” etkindir)*

Ertesi gün, günlerden cumartesiymiş. Gençler, arkadaşlarıyla; anneler babalar, çocukları; dedeler, nineler torunlarıyla parka gelmişler. *(Dinleyicilerin tamamı ortama gelerek çöplerini bırakıp çöp tepeleri oluşturmaya başlar. “Dokunma, görme, işitme duyusu ve hareket becerisi” etkin hale gelir.)*

Parkta gezip eğlenmişler. Kuş cıvıltılarını dinleyip çiçekleri, ördekleri, kuğuları seyretmişler. Kurabiyeler, çörekler, simitler yemişler; ayranlar, meyve suları içmişler. Hepsinin kâğıdını, kutusunu, kabını, şişesini oracıkta bırakıp gitmişler. Çimenlerin üstü

yavaş yavaş çöplerle örtülmeye başlamış. Çöp kutuları bu duruma üzülmekten başka bir şey yapamamış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir. “Görme duygusu” etkindir)*

Ertesi gün, günlerden pazarmış. Kentte, o gün nerdeyse herkes tatil yapmaktaymış. Park, daha sabahın erken saatlerinde dolmaya başlamış. İnsanlar, ailece veya arkadaşlarıyla parka gelmişler. Yayılarını yaymışlar, yerleşip oturmuşlar. *(Anlatıcı tarafından getirilen yaygı dinleyiciler tarafından serilir. “hareket” becerisi ve “dokunma” duygusu etkindir.*

Konuşup gülüşmüşler. Oynayıp eğlenmişler. Mangallarını yakıp köfteler pişirmişler. Sofralar kurup yiyip içmişler. Karınlarını bir güzel doyurmuşlar. Akşam olunca yaygılarını toplamışlar. Eşyalarını alıp yola koyulmuşlar. *(Dinleyiciler söylenilen “hareketleri” taklit ederler.)*

Ama mangallarının küllerini, yemek artıklarını, yiyecek kutularını, kâğıt peçeteleri, kâğıt tabakları, plastik şişeleri, plastik bardakları ve daha birçok şeyi Çimenlerin üzerinde bırakmışlar. Çöp kutusu bu duruma dayanamayıp ağlamış. *(Anlatıcı çöpleri ve çöp kutusunu gösterir. “Görme duygusu” etkindir.)*

Ondan sonraki günler ve haftalar da hep böyle geçmiş. Parka gelenler, yediklerinin içtiklerinin kabuklarını, koçanlarını, kutularını, kaplarını çimenlerin üzerine atıp atıp gitmiş. Bu çöpler, biriktikçe çöp tepeleri oluşmuş. Çevre çok kötü kokmuş. *(Anlatıcı ortama kötü kokulu bir sıvı getirerek dinleyicilere koklatır. “Koklama duygusu” etkindir.)*

Çiçekler sararıp solmuş. O yemyeşil çimenler yok olmuş. Ağaçlardaki kuşlar, göldeki ördekler, kuğular parkı terk edip gitmiş. Parka sinekler, böcekler, fareler, kediler, köpekler dolmuş. *(Anlatıcı, ortama oyuncak fare kedi, köpek, böcek bırakır. “Görme duygusu” etkindir.)* İnsanlar artık parka giremez olmuş.

Günlerden bir gün parka bir çocuk gelmiş. Meğer bu çocuk, okula yetişmek isterken aceleyle börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutan öğrenciymiş. *(Görevlendirilen ilk çocuk tekrar ortama gelir ve anlatılan şekilde “hareketlerini” tamamlar.)*

Çocuk, parkın o çöplüğe dönmüş halini görünce çok üzülmüş. “Keşke börek kâğıdını ve ayran kutusunu çöp kutusuna atsaydım. Onları çimenlerin üzerinde bırakmasaydım.” demiş. Gözlerinden iki damla gözyaşı süzülüp yanaklarından akıvermiş. Daha sonra çocuk, koşa koşa gidip okula varmış. Bütün arkadaşlarını çağırıp çevresinde toplamış. *(Görevlendirilen dinleyici arkadaşlarının yanına koşma “hareketi” yaparak gider ve onlarla konuşmaya başlar.)*

Gözyaşları içinde yaptığı yanlışları onlara anlatmış. Çocuklar hemen oracıkta bir karar vermişler. O gün okul çıkışında da bunu uygulamaya geçmişler. Şarkılarla türkülerle parklarına girmişler. Yerlerdeki çöpleri, tırmıklarla küreklerle toplayıp çöp kutularına doldurmuşlar. O kadar çöp varmış ki hepsini bir günde bitirememişler. Günlerce parkta uğraşmışlar ama sonunda bu işin üstesinden gelmişler. Parkı el birliğiyle tertemiz yapmışlar. *(Bütün dinleyiciler ortamdaki çöpleri toplayarak çöp poşetine el birliğiyle doldururlar. "Hareket becerisi" etkindir.)*

Park tertemiz olunca sinekler, böcekler, fareler, kediler ve köpekler çekilip gitmiş. *(Anlatıcı ortama bıraktığı oyuncakları toplar. "Görme duyusu" etkindir.)*

Çimenler yeniden bitip yeşermiş. Çiçekler boy atıp parka renk vermiş. Giden bütün kuşlar, serçeler, sakalar, güvercinler, ördekler, kuğular hep geri dönmüş. Böylece park yeniden canlanıp güzelleşmiş. Park böyle güzelleşince insanlar durur mu? Anneler bebeklerini, çocuklarını alıp parka getirmiş. Öğrenciler okul çıkışlarında parka uğramayı alışkanlık edinmiş. Gençler arkadaşlarıyla sözleşip parkta eğlenmiş; nineler, dedeler, parkta dinlenmiş. Hafta sonları park yeniden şenlenmiş. Ama hiç kimse yerlere, çimenlerin üstüne tek bir çöp olsun atmamış. Herkes yediği yiyeceğin artığını, çöpünü, koçanını, kutusunu, kâğıdını çöp kutularının içine bırakmış. Böylece park sonsuza kadar tertemiz, rengârenk, cıvıl cıvıl kalmış.

Tuncel ALTINKÖPRÜ
(Düzenlenmiştir.)

Sorular (Mutlu Park)

1. Metinde anlatılan park neredeymiş?

- a)Uzunlu b) Ankara c)Bizim kentte d)Nerede olduğuyla ilgili kesin bilgi yok

2. “Yemyeşil ağaçlarda barınan kuşlar, gün doğumundan gün batımına değin parkı cıvıltılarıyla doldururlarmış. Yeşil cayırları, mis kokulu rengârenk çiçekler süslermiş.”

Yukarıda verilen cümlelerde hangi duyuya yer verilmemiştir?

- a)Tatma b)İşitme c)Koklama d) Görme

3.Parkı kirleten ilk öğrenci hangi gün gelmiştir?

- a)Pazar b)Cuma c)Çarşamba d) Pazartesi

4.Parkı kirleten ilk çocuk neden “eyvah!” deyip kalkıp gitmiş?

- a)Parkın bekçisi, çocuğun gitmesini istediği için kalkıp gitmiş.
b)Etrafına köpekler toplandığı için kalkıp gitmiş.
c)Okula geç kaldığı için kalkıp gitmiş.
d)Yolda giden arkadaşlarına yetişmek için kalkıp gitmiş.

5.İkinci gün parka gelen çocuklar börek kâğıdını ve ayran kutusunu gördükleri halde neden çöpe atmamışlar?

- a)Yakınlarda çöp kutusu olmadığı için atmamışlar.
b)Çöp kutusunun etrafındaki köpeklerden korktukları için atmamışlar.
c) “Bize ne, biz atmadık ki” deyip çöpleri çöp kutusuna atmamışlar.
d) Kalkıp çöpleri yerden alıp çöp kutusuna atmaya üşendikleri için atmamışlar.

6.Perşembe günü parka kaç çocuk gelmiş?

- a)4 b)3 c)2 d) 1

7.Parkta bulunan çöp kutusu hangi konuda umutsuzlanmaya başlamış?

- a)Temizlik görevlilerinin kendisini boşaltmayacağı konusunda umutsuzlanmış.
b)Çocukların attıkları çöpleri, çöp kutusuna atmadıkları için umutsuzlanmış.
c)Çocukların okula zamanında gidebilecekleri konusunda umutsuzlanmış.
d)Parka gelen çocukların bastığı çimlerin yeniden iyileşmesi konusunda umutsuzlanmış.

8.Aşağıda verilenlerden hangisi parka gelen çocukların attığı çöplerden değildir?

- a)Mısır koçanı b)Çikolata kabuğu c)Muz kabuğu d)Ayran kutusu

9.Aşağıdakilerden hangisi parkın kirlenmeden önceki haliyle kirlendikten sonraki hali arasında farklardan değildir?

- a) Parka sinekler, böcekler, fareler, kediler, köpekler dolmuş.
b) Ağaçlardaki kuşlar, göldeki ördekler, kuğular parkı terk edip gitmiş.
c)Çimenler uzamaya başlamış.
d)İnsanlar artık parka giremez olmuş.

10.Börek kâğıdını ve ayran kutusunu parkta unutan çocuk hatasını ne zaman anlamış?

- a)Okula vardığında hatasını anlamış. b)Parka tekrar geldiğinde anlamış.
c)Gördüğü rüyanın ardından anlamış. d)Akşam güneş batarken anlamış.

11.Parka pazartesiden cumaya kadar kaç tane çocuk gelmiştir?

- a) 15 b)12 c) 7 d)17

12.Cuma günü parka gelen beş arkadaşın elinde hangi yiyecek varmış?

- a)Muz b)Elma c) Börek ve ayran d) Mısır

13.Pazar günü parka çok fazla kişinin gelmesinin sebebi nedir?

- a)Parkta hıdırellez şenliklerinin olması
b)Parkta konserlerin verilmesi
c)Parkta bedava yemek dağıtılması
d)Pazar günü neredeyse herkese tatil olduğu için

14. Okula yetişmek isterken aceleyle börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutan çocuk neden çok üzülmüş?

- a)Hiç arkadaşı olmadığı için üzgünmüş.
b) Öğretmeninin okula geç kalmasına kızdığı için üzgünmüş.
c)Parkın çöplüğe dönmüş halini gördüğü için üzgünmüş.
d)Yaz tatili yaklaştığı için üzülmüş.

15. “Keşke börek kâğıdını ve ayran kutusunu çöp kutusuna atsaydım.” cümlesinde geçen “keşke” kelimesi hangi zaman dilimi için kullanılmıştır?

- a)Geçmiş zaman b) Her zaman c) Şimdiki zaman d)Az sonra

16. “Keşke börek kâğıdını ve ayran kutusunu çöp kutusuna atsaydım.” Cümlesinde geçen “keşke” kelimesi hangi duyguyu yansıtmak için kullanılır?

- a)Mutluluk b)Pişmanlık c) Öfke d)Korku

17.Börek kâğıdını ve ayran kutusunu çimenlerin üzerinde unutan çocuk yaptığı hatayı telafi etmek için nasıl bir yol izlemiştir?

- a)İnternette kampanya başlatarak insanların dikkatini çekmeye çalışmış.
b)Belediyeyi arayarak yardım istemiş.
c)Eline çöp poşetini alarak parkı tek başına temizlemeye başlamış.
d)Durumu okuldaki arkadaşlarına anlatmış ve el birliği ile parkı temizlemeye başlamışlar.

18.Çocuk ve arkadaşlarının el birliğiyle temizlenen parkta aşağıdaki değişikliklerden hangisi olmamıştır?

- a) Giden bütün kuşlar, serçeler, sakalar, güvercinler, ördekler, kuğular hep geri dönmüş.
b) Sinekler, böcekler, fareler, kediler ve köpekler çekilip gitmiş.
c) Çiçekler boy atıp parka renk vermiş.
d)İnsanlar bir daha parka uğramamışlar.

19.Dinlediğiniz metinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- a)Övünme b)Üşenme c)İş birliği d)Çözüm üretme

20.Aşağıdaki verilen sözcük çiftlerinden hangisi eş anlamlı değildir?

- a) Evvel-Geçmiş b)Yaşlı-Genç c)Kent-Şehir d)Seyretmek-İzlemek

EK 12

Tablo 15: Midemin Dostuyum dinleme testi (ön-test) analizi

Midemin Dostuyum Dinleme Testi (ön-test-kontrol)		Midemin Dostuyum Dinleme Testi(ön-test-deney)	
Aritmetik Ortalama	18,529	Aritmetik Ortalama	17,833
En Yüksek Puan	20	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	13	En Düşük Puan	12
Ranj	7	Ranj	8
KR20	0,640	KR20	0,584
Standart Sapma	1,807	Standart Sapma	1,978
Varyans	3,265	Varyans	3,912
Test Güçlüğü	0,926	Test Güçlüğü	0,892
Ortanca	19,000	Ortanca	18,500
Çarpıklık Katsayısı	-0,781	Çarpıklık Katsayısı	-1,011
Bağıl Değişim Katsayısı	9,751	Bağıl Değişim Katsayısı	11,091

Kontrol grubu Midemin Dostuyum Dinleme Testi için;

Madde günlük katsayısı “0” ile “1” arasında değer alır; “1”e yaklaştıkça madde kolaylaşır, “0” a yaklaştıkça zorlaşır (Turgut ve Baykul, 2015). Testin güçlüğü 0,5’ten büyük (0,926) olduğu için test güçlük düzeyi düşük ve kolay sorulardan oluşmaktadır.

Bağıl değişim katsayısı 20’den küçük(9,751)olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşiktir.

Çarpıklık katsayısı 0’dan küçük (0,781) olduğu için;

*Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

*Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

*Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Midemin Dostuyum dinleme testi için;

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,892) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (11,091) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-1,011) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 13

Tablo 16: Stetoskobun İcadı Dinleme Testi Analizi

Stetoskobun İcadı Dinleme Testi (Kontrol)		Stetoskobun İcadı Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	16,111	Aritmetik Ortalama	16,421
En Yüksek Puan	19	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	8	En Düşük Puan	6
Ranj	11	Ranj	14
KR20	0,761	KR20	0,767
Standart Sapma	3,179	Standart Sapma	3,220
Varyans	10,105	Varyans	10,368
Test Güçlüğü	0,809	Test Güçlüğü	0,823
Ortanca	17,500	Ortanca	17,000
Çarpıklık Katsayısı	-1,311	Çarpıklık Katsayısı	-0,539
Bağıl Değişim Katsayısı	19,730	Bağıl Değişim Katsayısı	19,609

Kontrol grubu Stetoskobun İcadı dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,809) olduğu için; test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır.

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (19,73) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-1,311) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Stetoskobun İcadı dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,823) olduğu için; test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (19,609) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,539) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 14

Tablo 17: Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi Analizi

Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi (Kontrol)		Kedileri Yiyen Fare Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	17,556	Aritmetik Ortalama	17,944
En Yüksek Puan	20	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	7	En Düşük Puan	14
Ranj	13	Ranj	6
KR20	0,813	KR20	0,575
Standart Sapma	3,203	Standart Sapma	1,731
Varyans	10,261	Varyans	2,997
Test Güçlüğü	0,878	Test Güçlüğü	0,897
Ortanca	19,000	Ortanca	18,000
Çarpıklık Katsayısı	-1,353	Çarpıklık Katsayısı	-0,096
Bağıl Değişim Katsayısı	18,247	Bağıl Değişim Katsayısı	9,647

Kontrol grubu Kedileri Yiyen Fare dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,878) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (18,247) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-1,353) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Kedileri Yiyen Fare dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,897) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (9,647) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,096) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 15**Tablo 18:** Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi Analizi

Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi (Kontrol)		Bilgili Cevizin Söyledikleri Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	14,294	Aritmetik Ortalama	14,444
En Yüksek Puan	19	En Yüksek Puan	18
En Düşük Puan	7	En Düşük Puan	8
Ranj	12	Ranj	10
KR20	0,758	KR20	0,695
Standart Sapma	3,687	Standart Sapma	3,129
Varyans	13,596	Varyans	9,791
Test Güçlüğü	0,722	Test Güçlüğü	0,722
Ortanca	15,000	Ortanca	15,500
Çarpıklık Katsayısı	-0,574	Çarpıklık Katsayısı	-1,012
Bağıl Değişim Katsayısı	25,795	Bağıl Değişim Katsayısı	21,663

Kontrol grubu Bilgili Cevizin Söyledikleri dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,722) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 25 den büyük (25,795) olduğu için; dağılım basık, heterojen, farklıdır

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,574) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

- * Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.
- * Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.
- * Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.
- * Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Bilgili Cevizin Söyledikleri dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,722) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 ile 25 arasında (21,663) olduğu için; dağılım normal, simetriktir

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-1,012) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 16**Tablo 19: Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi Analizi**

Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi (Kontrol)		Çömlek Ustası Kaplumbağa Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	18,667	Aritmetik Ortalama	18,778
En Yüksek Puan	20	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	11	En Düşük Puan	16
Ranj	9	Ranj	4
KR20	0,757	KR20	0,501
Standart Sapma	2,058	Standart Sapma	1,437
Varyans	4,235	Varyans	2,065
Test Güçlüğü	0,933	Test Güçlüğü	0,939
Ortanca	19,000	Ortanca	19,000
Çarpıklık Katsayısı	-0,486	Çarpıklık Katsayısı	-0,464
Bağıl Değişim Katsayısı	11,025	Bağıl Değişim Katsayısı	7,653

Kontrol grubu Çömlek Ustası Kaplumbağa dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,933) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (11,025) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,486) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Kontrol grubu Çömlek Ustası Kaplumbağa dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,939) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (7,653) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,464) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 17**Tablo 20:** Soru Balonları Dinleme Testi Analizi

Soru Balonları Dinleme Testi (Kontrol)		Soru Balonları Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	15,176	Aritmetik Ortalama	16,000
En Yüksek Puan	19	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	10	En Düşük Puan	11
Ranj	9	Ranj	9
KR20	0,570	KR20	0,725
Standart Sapma	2,555	Standart Sapma	2,910
Varyans	6,529	Varyans	8,471
Test Güçlüğü	0,768	Test Güçlüğü	0,802
Ortanca	15,000	Ortanca	16,500
Çarpıklık Katsayısı	0,207	Çarpıklık Katsayısı	-0,515
Bağıl Değişim Katsayısı	16,837	Bağıl Değişim Katsayısı	18,190

Kontrol grubu Soru Balonları dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,768) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (16,837) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan büyük (0,207) olduğu için; dağılım sağa(artı yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarısız bir sınıfa aittir..

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için zordur.

* Uygulama sonundaki sınav temaya hazırlık çalışmalarında kullanılır.

Deney Grubu Soru Balonları dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,802) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (18,19) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,515) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 18

Tablo 21: Konuşan Eşyalar Dinleme Testi Analizi

Konuşan Eşyalar Dinleme Testi (Kontrol)		Konuşan Eşyalar Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	15,647	Aritmetik Ortalama	16,294
En Yüksek Puan	19	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	12	En Düşük Puan	11
Ranj	7	Ranj	9
KR20	0,313	KR20	0,658
Standart Sapma	1,967	Standart Sapma	2,779
Varyans	3,868	Varyans	7,721
Test Güçlüğü	0,792	Test Güçlüğü	0,817
Ortanca	16,000	Ortanca	17,000
Çarpıklık Katsayısı	-0,538	Çarpıklık Katsayısı	-0,762
Bağıl Değişim Katsayısı	12,569	Bağıl Değişim Katsayısı	17,053

Kontrol grubu Konuşan Eşyalar dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,792) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (12,569) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,538) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Konuşan Eşyalar dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,817) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (17,053) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,762) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 19

Tablo 22: Kara Toprak Dinleme Testi Analizi

Kara Toprak Dinleme Testi (Kontrol)		Kara Toprak Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	11,647	Aritmetik Ortalama	13,222
En Yüksek Puan	16	En Yüksek Puan	17
En Düşük Puan	5	En Düşük Puan	9
Ranj	11	Ranj	8
KR20	0,418	KR20	0,504
Standart Sapma	2,370	Standart Sapma	2,315
Varyans	5,618	Varyans	5,359
Test Güçlüğü	0,591	Test Güçlüğü	0,666
Ortanca	12,000	Ortanca	14,000
Çarpıklık Katsayısı	-0,447	Çarpıklık Katsayısı	-1,008
Bağıl Değişim Katsayısı	20,350	Bağıl Değişim Katsayısı	17,509

Kontrol grubu Kara Toprak dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,591) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 ile 25 arasında (20,35) olduğu için; dağılım normal, simetrik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,447) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Kara Toprak dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,666) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (17,509) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-1,008) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 20

Tablo 23: Gözlük Takan Yıldızlar Dinleme Testi Analizi

Gözlük Takan Yıldızlar Dinleme Testi (Kontrol)		Gözlük Takan Yıldızlar Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	15,706	Aritmetik Ortalama	16,882
En Yüksek Puan	19	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	11	En Düşük Puan	12
Ranj	8	Ranj	8
KR20	0,656	KR20	0,601
Standart Sapma	2,616	Standart Sapma	2,261
Varyans	6,846	Varyans	5,110
Test Güçlüğü	0,788	Test Güçlüğü	0,844
Ortanca	16,000	Ortanca	17,000
Çarpıklık Katsayısı	-0,337	Çarpıklık Katsayısı	-0,156
Bağıl Değişim Katsayısı	16,659	Bağıl Değişim Katsayısı	13,390

Kontrol grubu Gözlük Takan Yıldızlar dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,788) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (16,659) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,337) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

- * Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.
- * Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.
- * Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.
- * Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Gözlük Takan Yıldızlar dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,844) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (13,39) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,156) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

EK 21

Tablo 24: Son-test (Mutlu Park) Analizi

Mutlu Park Dinleme Testi (Kontrol)		Mutlu Park Dinleme Testi (Deney)	
Aritmetik Ortalama	16,278	Aritmetik Ortalama	16,333
En Yüksek Puan	20	En Yüksek Puan	20
En Düşük Puan	12	En Düşük Puan	11
Ranj	8	Ranj	9
KR20	0,600	KR20	0,648
Standart Sapma	2,421	Standart Sapma	2,521
Varyans	5,859	Varyans	6,353
Test Güçlüğü	0,819	Test Güçlüğü	0,817
Ortanca	17,000	Ortanca	17,000
Çarpıklık Katsayısı	-0,895	Çarpıklık Katsayısı	-0,793
Bağıl Değişim Katsayısı	14,871	Bağıl Değişim Katsayısı	15,432

Kontrol grubu Mutlu Park dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,819) olduğu için; Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır.

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (14,871) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,895) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

Deney grubu Mutlu Park dinleme testi için

Testin ortalama güçlüğü 0,5 den büyük (0,817) olduğu için;. Test, güçlük düzeyi düşük, kolay sorulardan oluşmaktadır.

Bağıl değişim katsayısı 20 den küçük (15,432) olduğu için; dağılım sivri, homojen, benzeşik

Çarpıklık katsayısı 0' dan küçük (-0,793) olduğu için; dağılım sola(eksi yöne) çarpıktır.

* Dağılım başarılı bir sınıfa aittir.

* Uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfta uygulamanın amaçlarına ulaşılmıştır.

* Uygulama sonundaki sınavda sorulan sorular öğrenciler için kolaydır.

* Uygulama sonundaki sınav süreç değerlendirme ve tema sonu değerlendirmede kullanılır.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı İsmail TUNÇ
Doğum Yeri ve Tarihi Erdemli – 1984
Medeni hali Evli
İletişim Bilgileri ismailtuncun@hotmail.com
0 506 251 3665 (GSM)

EĞİTİM

1999-2002 Karaman Fen Lisesi
2003-2007 Selçuk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü
2013- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi

İŞ DENEYİMİ

2007-2015 Yozgat Boğazlıyan Uzunlu Cumhuriyet İlkokulu- Sınıf Öğretmeni
2015- Yozgat Boğazlıyan Uzunlu Atatürk İlkokulu- Sınıf Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce 2016- YDS Sonbahar 53,75

YAYINLARI

Bildiri

1. Tunç, İsmail ve Arı, Sinan. (2014) “ Sınıf Öğretmenlerinin 2005 Yılında Hazırlanan İlköğretim Türkçe Programı Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ”. 13. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 47-54